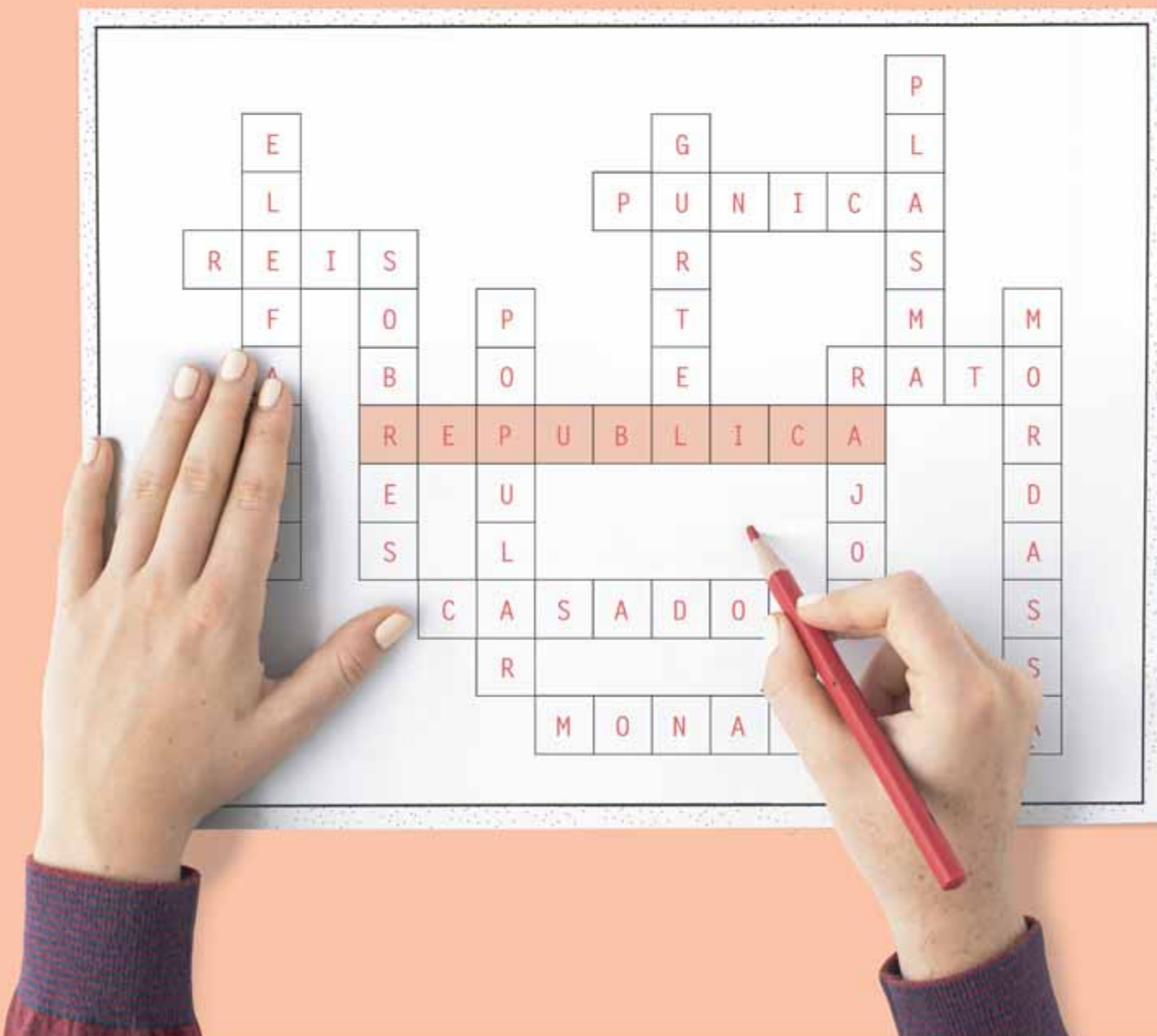

LA REPÚBLICA

Del 4 al 10 d'agost del 2018 Any I — Número 11 2€

Juguem?

Arriben els Megaencreuats d'estiu!
(A les planes centrals)

www.lrp.cat

Ras i curt EDUARD VOLTAS @eduardvoltas

Formar govern significava haver de treballar en dos plans, compatibilitzant el mentrestant (gestió autonòmica) amb el manteniment del projecte rupturista republicà. Ara, JxCat i ERC pateixen les contradiccions evidents d'aquest escenari. Però regalar el mentrestant a l'unionisme hauria estat un cop mortal per al projecte republicà.

LA REPÚBLICA QUE BULL

Reconquerir Catalunya

En el seu discurs d'acceptació de la presidència del Partit Popular, Pablo Casado va expressar la necessitat de "reconquerir Catalunya". La referència, com bona part del seu discurs, ens va fer retrocedir en el túnel del temps. La Reconquesta, com és prou sabut, és un concepte inventat durant la segona meitat del segle XIX i plenament associat a una visió supremacista, a la idea d'una missió històrica de recuperació d'un territori ocupat pels estrangers musulmans. Amb la seva idea, doncs, Pablo Casado es va voler convertir en el *Don Pelayo* de l'Espanya actual, en el líder destinat a re-

cuperar una Catalunya dominada pels infidels separatistes.

El nostre país també és un territori perdut per al partit de Pablo Casado. El PP s'ha situat, des de fa anys, al límit de l'opció extraparlamentària (ja ho seria si s'apliqués la barrera del 5% que alguns partits reclamen per a les eleccions europees); i, de fet, la por a aquest partit ha estat, durant algunes campanyes electorals, un factor clarament mobilitzador de la societat catalana. I si no, que ho preguntin al PSC, que ha guanyat algunes campanyes proclamant que "si tu no hi vas, ells tornen". Potser per aquesta frustració,

Fa anys que hem assumit que estem de lloguer i que el propietari ens pot 'reconquerir' amb qualsevol excusa

el govern de Mariano Rajoy no va tenir massa manies a mobilitzar 10.000 policies al crit d'*«a por ellos»* per tal d'intentar aturar el referèndum; o a intervenir les finances de la Generalitat i a aplicar l'article 155 de la Constitució. Tot plegat forma part d'aquesta visió supremacista, de la idea de recuperar allò que, en realitat, mai han arribat a tenir. De fet, fa anys que molts hem assumit que estem de lloguer i que el propietari ens pot reconquerir amb qualsevol excusa.

Pere Bosch i Cuenca Director adjunt @pboschcuenca

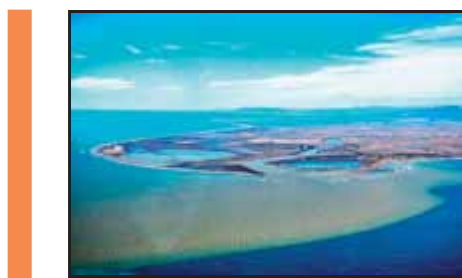
SUMARI

01 Portada El disseny i la creativitat de la portada d'aquest número han estat a càrrec de Jéssica Medina, de l'agència Evil Love.

03 Opinió Articles i anàlisis de Bea Talegón, Enric Serra, Josep Lluís Carod-Rovira, Mireia Boya, Marta Roqueta i Patricia Centeno.

14 Dossier La periodista Teresa Márquez analitza la problemàtica derivada de l'absència de sorra a la costa catalana, amb un incís especial en el delta de l'Ebre.

20 Reportatge La vespa asiàtica ha arribat a Barcelona després de fer-se notar amb especial virulència a la demarcació de Girona des del 2012.

24 Entrevista Teresa Márquez conversa amb Virginia Martínez, la presidenta de l'Associació d'Afectats per l'1-O.

28 Internacional Jaume Giné, professor d'Esade Law School, analitza el paper que ha de jugar la regió dels Balcans en el marc de la Unió Europea. Per la seva banda, l'historiador Antoni Segura analitza la problemàtica dels rohingyes, un dels molts pobles oblidats del món.

32 Megagràfic Les pàgines centrals les dediquem a un megagràfic de Jep Ferret. Us replem a resoldre'l. Les solucions apareixeran en el següent número del setmanari.

36 Reportatge Segons l'OMS, només es denuncia 1 de cada 24 casos dels maltractaments que pateixen les persones grans. La periodista Mercè Miralles analitza aquestes problemàtica amb les darreres dades i els millors especialistes.

40 Entrevista Sara Muñoz conversa amb Eugènia Parejo, l'amiga sevillana d'Oriol Junqueras.

42 La República de les Arts La commemoració de l'Any Pedroló inunda les llibreries amb assajos i reedicions de l'obra de l'escriptor.

52 La República Jove Entrevistem Geronimo Stilton, el ratolí més famós de la literatura.

64 Tavèrnia Segona jornada a la platja dels personatges dibuixats per Teo Perea amb els guions de Joan Poyano.

Ras i curt ELI NEBRED@elinebreda

L'altre dia, tafanejant Twitter, vaig trobar una foto publicada per un usuari on es podia veure un paper escrit amb ordinador sobre la persiana abaixada d'un establiment i que deia "Tancat per malaltia". Just a sobre, algú havia escrit un senzill "Que et milloris! :)". A vegades, l'essencial sí que hauria de ser molt més visible als ulls.

D'ENTRADA

No és el nostre rei

Així s'ha expressat el president Torra, aquesta setmana. Després de la notícia en què s'assenyalava que Felip de Borbó tenia la intenció de bastir ponts i estava obert al diàleg amb els partits sobiranistes i independentistes, el president de la Generalitat va respondre sense embuts: "Mai no és tard per demanar perdó" i "Felip VI ja no és el rei dels catalans".

I, com es podia esperar, això ha provocat enrenou. "Qui es pensa Torra que és per parlar en nom de tots els catalans?", diuen alguns en els mitjans de comunicació. Aquesta pregunta té una resposta senzilla: és el president de Catalunya. I ha estat triat democràticament per a aquesta funció.

Els fets parlen per si mateixos. La majoria de la població catalana ha votat partits sobiranistes i republicans. En la resta de territoris, no se sap, perquè no ens deixen respondre la senzilla pregunta de si considerem que l'Estat espanyol hauria de ser una república o continuar amb una monarquia parlamentària. Encara més: el Centre d'Investigacions Sociològiques fa massa temps que no pregunta sobre la figura del monarca.

No, Felip VI no és el meu rei. Jo no tinc reis. Soc una ciutadana lliure

Bea Talegón

Periodista @BeatrizTalegon

RAMON BUCH

Quina és la raó perquè a l'Estat espanyol tinguem partits que diuen que són republicans però que, a l'hora de fer passes en aquest sentit, no les fan? Perquè no s'ha plantejat, en quaranta anys de suposada democràcia, una qüestió fonamental: tenir un sistema que respongui a paràmetres democràtics en lloc d'hereditari? Com és possible que mantinguem, a hores d'ara, un règim que va ser atorgat pel dictador Franco i que es traspassa, de mà en mà, per la via hereditària?

No, Felip VI no és el meu rei. Jo no tinc reis. Soc una ciutadana lliure, que creu en la igualtat, la legalitat i la fraternitat. Que signa i assumeix un contracte social per

què renuncia a exercir la justícia per la seva mà i la violència a la seva voluntat i se sotmet al compliment de les seves obligacions: pago els meus impostos, participo en la vida social amb responsabilitat, exerceixo els meus drets i denuncio les ocasions en què, tant en el meu cas com en el d'altres persones, es veuen violentats. Però no entenc com és possible que mantinguem una institució que no respon a criteris democràtics, ni de transparència i que, a més, tot indica que s'ha beneficiat dels seus privilegis per saltar-se la llei que tots hem de complir. Ja va sent hora que molts més expressem obertament el que sentim: el nostre rebuig a la monarquia. Que ja toca.

GAT I GOS

Lluís Puigbert

FIBLADES

Una actitud de fons: l'enyor del feixisme

Cent vuitanta-un alts comandaments de l'exèrcit espanyol en la reserva han signat un manifest en què demanen respecte per al dictador Francisco Franco. Són tots coronels, tinents coronels, almiralls i capitans -oficials tots- que troben a faltar el clima instaurat pel totalitarisme. El motiu sembla que és la desnaturalització del Valle de los Caídos i el trasllat dels ossos de Franco a una tomba privada, però per sota traspua el mateix missatge que transmeten el Partit Popular i Ciutadans quan els seus líders sovintegen les fotografies amb la policia mentre inciten els seus simpatitzants a actuar impune contra els llaços grocs. I és que, amb Catalunya, sempre s'acaba veient la veritable Espanya. Sembla que no passa res, però passa. I aquí us ho deixo.

Enric Serra Periodista @serraamat

Ras i curt MIQUEL BERGA

Deia el poeta Auden que no sabia trobar un denominador comú entre la gent que li agradava o que admirava, però que amb els que estimava no fallava: eren persones que el feien riure. Potser per això se sol dir que ningú deixa una parella que et fa riure sovint.

OPINIONS

Mentides establertes

Una de les cantarelles habituals dels dependentistes és que l'Estat espanyol és un estat federal i el més descentralitzat del món, una més de les mentides repetides que acaben sent veritat per a molts, després de sentir-les un cop i un altre. Però l'Estat espanyol no és cap estat federal, de manera que l'única vegada que la Constitució s'hi refereix, en l'article 145, és per prohibir-lo: "En cap cas s'admetrà la federació de comunitats autònomes." Vet aquí un article pensat contra els Països Catalans, ja que en la disposició transitòria 4, preveu la incorporació de Navarra al País Basc, mitjançant un...referèndum!

Quan han manat els federals, no han federalitzat res de res, i només en mantenen el nom com a coartada retòrica de la seva executiva de partit, ja que únicament admeten una sola sobirania: la de l'Estat espanyol. Pel que fa a descentralització i competències, a Alemanya, posem per cas, és el titular de cada land, de cada estat federat, que té les competències d'Interior i no el

“
Que Espanya és
l'estat més
descentralitzat
del món és una
de les mentides
més repetides

Josep-Lluís Carod-Rovira

LLUÍS ROMERO

ministre federal. Al Canadà, l'edat mínima per conduir són 16 anys, llevat d'Alberta, on són 14. El francès hi és oficial a tot arreu i al Quebec és la llengua pública i comuna de referència. Als Estats Units, l'edat per conduir oscil-

la entre els 14 i els 18 anys, segons els estats. En 35, és legal el matrimoni entre persones del mateix sexe i, en canvi, il·legal en els altres 15, potser a l'estat del costat. Una competència tan important com ara la pena de mort es troba en mans dels diferents estats federats i no és una competència federal o nacional per a tot el país. En 32 estats, se'n manté la vigència i la pena màxima tan sols ha estat anul·lada en 18.

Una mirada menys apressada ens ampliaria generosament el repertori de competències descentralitzades, del tot inexistents i impensables a l'Estat espanyol. Potser no és el més federal, ni el més descentralitzat, però no em faria estrany que fos, amb tots els mèrits, el més mentider.

Escriptor i polític @CarodRoviraJLI

El feixisme, se'l combat

El fenomen de l'extrema dreta en aquest país fa anys que existeix; de fet, mai no ha desaparegut. I s'estén per tots els Països Catalans. Recordem les agressions que, durant anys, s'han viscut al País Valencià i les Illes de forma sistemàtica.

La tardor passada, tenim documentades més de 140 actuacions violentes. Però més preocupant és el creixement de les darres setmanes. Recordem Canet, Vic, Nou Barris i Manresa. Impunitat policial i judicial. Cap prevenció per part dels Mossos. Cap actuació per part del conseller Buch, que, a sobre, nega el problema, tot blanquejant el feixisme.

I mireu que només cal passejar per Twitter i seguir Jordi Borràs per entendre que hi

Mireia Boya

ha una xarxa organitzada formada per ultres, activistes d'extrema dreta, militants de Cs, membres d'associacions espanyolistes i cossos policials. Les seves principals funcions són fomentar l'estratègia de tensió contra l'independentisme i la repressió contra els seus activistes i eliminar dels carrers la simbologia republicana i per la llibertat dels presos polítics. Tot avalat, encoratjat i normalitzat per la irresponsable Inés Arrimadas i els seus sequaços taronges.

No és casual. L'extrema dreta és una eina més de la repressió de l'Estat, un tentacle del Kraken de les clavegueres, al costat dels tentacles mediàtic, polític, judicial i policial. Un engranatge perfecte per governar-

nos a través de la por i la repressió, enlloc de la democràcia, el diàleg i el dret d'autodeterminació dels pobles. Estil franquista.

Les agressions no són lluita entre bàndols; és violència organitzada i impune al servei del règim. Són operacions d'Estat contra la dissidència. Tenen a veure amb la defensa de drets socials, culturals, econòmics i polítics. Això no va de groc ni de creus, va de fer caure el règim corrupte, racista, dictatorial i misogin del 78. Va d'organitzar-nos. Si el govern no actua, traieu-li targeta roja i antifeixista. Que respongui la gent. Sense por, sense violència, però dempeus sempre. El feixisme, se'l combat, o avança. Guillem Agulló en la memòria sempre.

Ambientòloga @yeyaboya

Ras i curt MAGDA GREGORI @MagdaGregori

“La veritat existeix; només s’inventa la mentida,” deia l’escultor francès Georges Braque. Per tant, encara que alguns periodistes construeixin relats enverinats, la força dels fets s’acabarà imposant. És qüestió de temps. Els judicis socials es guanyen als carrers i als col·legis electorals.

TRIBUNA REPUBLICANA

Homes i masculí genèric

RAMON BUCH

Quan la presidenta Forcadell i la consellera Bassa van ingressar a la presó de Puig de les Basses, alguns mitjans van explicar que allà hi havia internats “adults, joves i dones”. L’ús del masculí genèric per referir-se només als homes dificultava entendre la frase. Al mòdul de dones, hi havia adultes i joves o només adultes? Al mòdul de joves, qui hi havia? Durant aquest any, també m’ha sorprès que diverses notícies descriguin Roger Federer com “el tennista amb més Grand Slams”, una vintena. Seguint les normes que estableixen el masculí com a genèric, això és fals. Els tennistes amb més Grand Slams són Margaret Court, amb 24, i Serena Williams, amb 23. Dues dones.

Solem recordar que el masculí gramatical és genèric quan algú pretén visibilitzar les dones. Un exemple recent és el debat sobre si en castellà és convenient anomenar *Consejo de Ministras* les reunions de l’executiu espanyol, amb majoria de dones. Tanmateix, no hi ha tanta controvèrsia, ni bel·ligerància, ni tants articles periodístics dedicats a la qüestió, davant de l’ús sistemàtic del masculí genèric per referir-se només als homes. Un ús que no només confon o crea afirmacions falses, sinó que reproduceix les discriminacions que patim les dones. Sigui perquè no es reconeixen els nostres mèrits, com en el cas de les tennistes, sigui perquè se’ns considera éssers fora

de les categories socials més generals, com en l’exemple de les dones preses, que sembla que no siguin ni adultes ni joves.

En la majoria d’àmbits de la vida, des de fa anys i panys, els homes han fet seu el masculí genèric i ho hem reproduït sense qüestionar-ho. Hi ha influït, potser n’ha estat la causa, haver establert que les actituds, sabers, rols i aparençances que tradicionalment, i sovint arbitrària, hem associat als homes tenen més prestigi que allò associat a les dones. Els homes han ocupat els llocs de més rellevància, aquells de què val la pena parlar, i s’han considerat el subjecte universal i l’ésser humà per defecte. L’ús acrític del masculí genèric per referir-se als homes és un acte polític, més que no pas una casualitat gramatical com ho són els lleons i les panteres. És la legitimació mitjançant la llengua d’unes relacions de gènere desiguals. Al cap i a la fi, mai hem fet escarafalls quan hem sentit a parlar dels metges i les infermeres o dels pilots i les hostesses. Tal com afirma la periodista Lucía Martínez Odriozola, sí que fem servir el femení genèric, “però és sempre subaltern”.

L’ús polític de la llengua és la base per debatre com eliminar-ne els usos sexistes. Sobre això últim sí que s’han escrit centenars d’articles i publicat milers d’entrevistes. Solen tenir un to escèptic, perquè par- teixen de la idea que o bé l’ús que fem de la

llengua és apolític, o bé el seu substrat polític és immutable. Critiquen l’ús del femení genèric, destaquen com d’enrevessats són els desdoblaments, puntualitzen com d’imprecises són paraules com ara professorat o fan befa de l’adopció de fórmules neutres –com ara *hijos* o *adultes* en castellà–, impulsades, entre altres raons, per visibilitzar les persones que no s’identifiquen ni com a home ni com a dona.

Que al final, atenent als recursos que ens ofereix la llengua, triem una opció o una altra no és tan rellevant com entendre d’una vegada per totes que amb la llengua hem col·laborat a perpetuar desigualtats de gènere. És més, malgrat que arribéssim a una fórmula genèrica que satisfés a tothom, és probable que, en alguns casos, haguéssim de desdoblar o emprar un femení genèric per descriure amb més precisió les conseqüències socials de les diferències i desigualtats de gènere encara existents.

Hi ha qui diu que és inútil canviar la llengua si no canvia la realitat, perquè la primera sempre va a remolc de la segona. Això no desmereix les iniciatives d’ús no sexista de la llengua. Al contrari. Encara que les considerem més o menys encertades, mostren que hi ha una inquietud social perquè la llengua descriu més acuradament els canvis que experimenten les relacions humanes.

“
L’ús polític de la llengua és la base per debatre com eliminar-ne els usos sexistes

Marta Roqueta

Periodista @martaroqueta

Ras i curt ORIOL PONSATÍ-MURLÀ @OPonsatiMurla

El PP ha estat sempre un gran aliat del catalanisme. El PSOE, en canvi, sempre ens ha traït. Un espanyol de dretes és un llop inofensiu, perquè se'l veu venir d'una hora lluny. El perill de debò és l'espanyol d'esquerres, un llop voraç i jacobí com el de dretes, però disfressat de xai inofensiu.

A FONTS

Sa majestat, posi les urnes

Lestampa estival de la família reial ha captat l'agonia de la Corona. Fa 11 anys, al palau de Miravent es va captar la darrera instantània de tots els seus membres: reis, prínceps, infantes, agregats i nets. Avui, el rei Joan Carles no pot viatjar a l'illa a navegar per prescripció mèdica (traduït: per les compromeses confessions de la seva amant Corinna); la infanta Cristina visita l'exduc de Palma, Iñaki Urdangarín, a la presó; la infanta Helena ja fa temps que va anunciar el "cessament temporal de la convivència" amb Jaume de Marichalar, i al petit Froilà sembla que el fet d'haver estat batejat com de Tots els Sants no li ha fet massa efecte. Amb aquest quadre, és normal que els actuals reis i les seves dues filles hagin trencat la tradició i hagin decidit posar per a la premsa a la residència de l'Almudaina, amb l'esperança que la nova localització renovés una institució ca-
duca.

L'hora escollida, vuit del vespre, per evitar la calor i captar la bonica però melancòlica llum del capvespre (fi) els debilitava. El rei, amb texans i dos botons de la camisa descordats (#stoppechobos), indicava a les seves filles les peculiaritats de l'edificació. Letícia, amb un vestit blanc d'Hugo Boss però amb sandàlies de jute d'una firma catalana, somreia alhora que corregia els gestos espontanis de les seves filles. I les nenes, perfectament (cruelment) allixonades, imitaven sa mare, però amb un xic de vergonya pel postureig que se'ls exigeix complir (recordem aquell vídeo promocional de la casa reial en què havien de menjar una sopa). I encara que ja sabien que el torn de preguntes seria totalment complaent, la qüestió sobre l'absència del rei emèrit va incomodar visiblement Felipe VI: el *Preparao* es va endur les mans a les butxaques (nerviosisme, ocultació) i va començar a balbucejar sobre la salut de son pare.

Superat el posat, es va programar una nova (ridícula) operació per intentar convèncer els súbdits que la relació entre les reines Letícia i Sofia és idíl·lica (tot i l'enfronta-

Les dues reines es van passejar pel mercat de l'Olivar amb la princesa Elionor i la infanta Sofia en un intent de convèncer que la relació és idíl·lica ➤ EFE / BALLESTEROS

ment que van protagonitzar a les portes de la catedral de Palma durant la missa de Pasqua). Mentre el senyor de la casa despatxava amb les autoritats balears, les dones se'n van anar al mercat. Es van aturar en una peixateria, van comprar en una fruiteria i la reina emèrita (armada amb un ventilador de mà de basar xinès) va adquirir un dècim de loteria i va convidar la seva jove. Altre cop, van ordenar a la princesa Elionor i la infanta Sofia que no es despengessin de la mà de la seva àvia. I, altre cop, l'experiodista no va poder dissimular un escarafall de fàstic (que això acabi aviat).

Diuen que l'1 d'octubre els catalans ens vam portar tan malament que ja mai més tornarem a tenir reis. Amenaça confirmada pel mateix Felip VI la nit del 3 d'octubre amb un discurs partidista i agressiu. Però, després de la caiguda de Mariano Rajoy i l'arribada de Pedro Sánchez a La Moncloa, la postura del monarca espanyol sobre Catalunya sembla que també s'ha adaptat a l'*elaborada* estratègia del govern socialista (consistent en "almenys parlem per dir-los a tot que no").

“

La degradació i futura desaparició de la monarquia espanyola és mèrit exclusiu dels Borbons

Patricia Centeno

Si el somriure diplomàtic amb què es va enfrontar al president Torra als Jocs Mediterranis res tenia ja a veure amb la mirada d'odi, gens protocol·lària, que va dedicar a Roger Torrent i Ada Colau al sopar del Mobile al febrer, aquesta setmana, el president del parlament balear, Baltasar Picornell, ha revelat que el rei està disposat a dialogar amb totes aquelles formacions catalanes que hi estiguin disposades. Sí, ara. Ara, quan molts, sense ser necessàriament independentistes o republicans, han descobert que el carbó que substitueix la monarquia podria ser més dolç del que havien imaginat.

Perquè, encara que vulguin acusar els catalans de tots els mals que esdevenen dins el regne, poc hem tingut a veure amb les desgràcies que pateix la Corona. La degradació i futura desaparició de la monarquia espanyola és mèrit exclusiu dels Borbons. De fet, ni el més republicà dels plebeus els hauria desitjat tan decadent final. Només amb un referèndum per votar la continuïtat de Felip VI com a cap d'estat o la sortida de Catalunya d'Espanya ens haguéssim donat per satisfets.

Periodista @PoliticayModa

Si no hi va, no ve.

Si l'orgànica no va al marró no es transforma en compost per fertilitzar el sòl o en biogàs per generar electricitat. I, per tant, no torna, trenquem el cicle i la malbaratem com a recurs.

No barregis l'orgànica amb els altres residus.

Ras i curt ADA CASTELLS @AdaCastells

L'heroi neix o es fa, o, potser, ben mirat, el fan els altres. No ho sé, però un cop hi és, tot ell aclamat, amb galons, cobert d'afalacs, no ho pot deixar. No hi ha addicció més forta i perillosa que sentir-se elevat. Passa per davant del seny, per davant de tot.

LA MONARQUIA

Lluís Simon lsimon@lrp.cat

La infanta Elena saluda l'afició durant un entrenament per a la copa del Rei ➔ EFE

La seva felicitat hauria de la nostra

Com deien abans a Menorca, si l'enveja fos tinya, molts caps haurien de menester barret. Apliquem-nos la recepta, doncs, pobres mortals republicans que no som ningú i que envegem, ves a saber per quina amagada raó, la família reial espanyola quan ve als nostres Països Catalans a fer allò que en diuen el repòs del guerrer després de feixucs mesos de treball dur a les galeres de La Zarzuela.

Així doncs, d'on ve la nostra enveja de les seves vacances? Perquè les tenen pagades? Perquè tenen un palau sencer a la seva disposició? Perquè naveguen en velers més cars que un Ferrari amb tornejos que porten directament el seu nom? Perquè poden convidar nebots, cosins, tiets, nets, so-

Tenim enveja de les vacances de la família reial a les Illes només perquè les tenen pagades i gaudeixen d'un palau sencer?

gres, amics, assessors, consellers i empresaris d'aquí i d'allà? Perquè nosaltres mai no som a la llista? Perquè totes les illes, no només la de Mallorca, s'obren de cames per deixar-los passar? Perquè les autoritats, ja siguin de dretes, de centre o d'esqueres, han de retre homenatge de submissió al monarca en cada període estival? Perquè no s'han de posar ni la crema solar ells mateixos de tants criats que tenen? Perquè van a Cabrera o Portitxol o on el vent del seu desig els porti sense que la turba germànica els pugui molestar? Perquè tots els xefs de les Illes es barallen, a punyalades si cal, per oferir-los menús gastronòmics que farien explotar les nostres targetes de crèdit? Perquè? Perquè?

El posat, un afer reial

En la premsa rosa de l'Estat espanyol, només hi ha una foto més esperada quan comença l'estiu que la d'Ana Obregón a la platja: la dels Borbons retratats a Mallorca a punt per començar el seu període de descans (sic) a Marivent, a la cala Major de Palma. El palau va ser cedit a la família real durant la dictadura. Ves quina sorpresa.

¡ADIÓS!

El rei Baltasar de Mallorca posa Felip VI entre les cordes

La trobada entre el president del Parlament de les Illes, Baltasar Picornell, i el rei Felip VI va acabar com el rosari de l'aurora després que el dirigent d'esqueres mallorquí assegurés que el monarca estava disposat a parlar amb els partits independentistes catalans. Això, òbviament, no s'ho va creure ningú de l'espectre polític espanyol i català i Picornell va admetre que, probablement, havia expressat més un desig que una realitat.

Postureig total entre les reines espanyoles

Mentre els mitjans espanyols han confirmat, els últims mesos, que la relació entre Letícia i Sofia és com la de qualsevol sogra i nora, o sigui fatal, la casa reial està fent un esforç èpic per demostrar que la reconciliació és un fet i que es porten més bé que mai. Així, a Palma els paparazzi han estat avisats puntualment de qualsevol trobada cultural en què han participat. Quan apareix la càmera, fan bona cara, no tusten cap de les filles i no hi ha empentes ni mals gestos de la princesa Elionor, probablement més adoctrinada en l'ofici monàrquic i Borbó que tots els nens catalans junts.

www.calellabarcelona.com

Calella

a les teves mans

155085-110797L

Ras i curt **BIEL FIGUERAS** @rincewindcat

Isaiah Berlin deia que “la llibertat dels llops significa la mort dels xais”. La Generalitat no pot permetre per més temps que el feixisme espanyol, emparat per l'Estat i els seus membres, campi lliurement per Catalunya. S'ha d'arrencar d'arrel tota aquesta trama que ens retorna a la Sèrbia dels noranta.

L'HEMEROTECA

Pere Bosch i Cuenca pbosch@lrp.cat

EL QUIOSC

El càstig al missatger reial

El passat dilluns, Felip VI va oferir una audiència a les autoritats de les Illes. La notícia podria haver passar desapercibuda, més enllà de l'interès de la premsa del cor. Però, segons que sembla, en un moment de la conversa amb el president del Parlament balear, Felip VI va expressar la voluntat de “bastir ponts amb Catalunya”. Posteriorment, Baltasar Picornell va matisar que les paraules havien estat, en realitat, “sensacions” seves i hi va afegir: “En castellà em costa expressar-me” i que havia “canviat les paraules a causa dels nervis”.

En tot cas, la premsa espanyola (en algun cas, sòlidament connectada amb la casa reial) no s'ha mostrat excessivament interessada a esperar una rectificació del monarca i, en canvi, s'ha desfogat de valent amb el missatger. En el cas de *La Razón*, per exemple, Alfredo Semprún va repasar de dalt a baix la vestimenta de Baltasar Picornell i li va retreure que s'hagués atribuït “el paper d'interpret oficiós, i benintencionat, de Felip VI i hagués fet una oferta de diàleg als separatistes”, tot i recordant-li

El monarca Felip VI amb el president del Parlament balear, Baltasar Picornell, el passat dilluns a Palma ➔ BALLESTEROS / EFE

que “en les monarquies parlamentàries, com aquesta que vol enderrocar, el rei, per mandat constitucional, no intervé, ofereix, participa, dirigeix o s'implica en negociacions o diàlegs entre els representants polítics de la sobirania nacional”. Des de

l'ABC, sempre diligents en la defensa de la monarquia, Jesús Lillo també va entretenir-se amb la vestimenta de Picornell i va definir-lo com un “antimonàrquic de xarxa social i pandereta, catalanista deslocalitzat i antifranquista a deshora”. El proble-

La premsa espanyola va desfermar la seva ira contra el president del Parlament balear per haver airejat una confidència del monarca

ma, doncs, no era només el missatger, sinó la vestimenta del missatger, que va presentar-se a la cita “sense embrutir la sola de goma de les seves flamants Converse i amb l'encàrrec, tergiversat, que el rei vol «bastir ponts» amb el separatistes catalans”. Per acabar-ho d'adobar, tant *l'ABC*, com *La Razón* o *El Mundo* buiden el pap amb la coincidència d'una proposició no de llei registrada en el Parlament balear gairebé de forma simultània en què es demana sotmetre a referèndum la monarquia espanyola.

TEMPUS FUGIT

Ciutadans amb fronteres

ALBERT RIVERA
President de
Ciudadanos

29 de juliol del
2018

“Demà, seré a Ceuta escoltant els agents de la policia i la Guàrdia Civil que fan complir la llei a la nostra frontera i donant-los suport [...]. Si volem una Europa sense fronteres internes, cal protegir les externes”

I. ARRIMADAS
Presidenta de
Ciudadanos al
Parlament

10 d'octubre del
2017

“Els meus pares, germans i nebots viuen a Andalusia. No penso permetre que els demanin el passaport per venir a veure'm. Això no va de democràcia, sinó de fronteres”

L'HAN DITA GROSSA

Pablo Casado també és persona

Aquesta darrera setmana, els líders de Ciudadanos i el Partit Popular han d'anat d'expedició a les zones frontereres i s'han fet fotografies al costat de la Guàrdia Civil per tal de posicionar-se sobre el drama de la immigració. El més original de tots ha estat Pablo Casado, que va reclamar al govern que actués “amb responsabilitat i sense demagogia”. I, tot seguit, va aclarir que “el monopoli dels sentiments no el té l'esquerra; a mi, també em fereix

parlar amb aquests immigrants, saber el que els ha passat”. El nou president del PP va dir: “Jo també soc persona i em sembla dramàtic que a l'Àfrica hi hagi pobresa i a Europa hi hagi països que no mostrin sensibilitat cap a ells.” Com ara Espanya, vaja.

EL GRAVAT HISTÒRIC

La conquesta de la Ciutadella

El 25 de gener del 1870, la *Ilustración Española y Americana* va publicar un gravat en què es reproduïa la ratificació de la presa de possessió dels terrenys de la Ciutadella. L'acte s'havia iniciat a la 1 del migdia del 28 de desembre del 1869 amb una processió cívica que, després de sortir de l'Ajuntament, havia recorregut alguns carrers de Barcelona fins arribar a la glacis de la Ciutadella. L'entusiasme era tan gran que "els espectadors es van barrejar amb les persones convidades i els soldats de la guàrdia van apuntar les baionetes per impedir l'entrada, faltant poc perquè aquella confusió

no provoqués alguna desgràcia". No n'hi havia per menys. Els ciutadans havien intentat enderrocar aquell símbol de la ignomínia durant molts anys, i el 1868, amb la caiguda de la dinastia borbònica, s'havia obert la possibilitat de fer-lo desaparèixer. Malgrat tot, el traspàs a la ciutat de Barcelona no va resultar gens senzill i l'oposició d'alguns diputats espanyols va obligar a aprovar una llei expressament, si bé amb alguns condicionants sorprenents, com ara l'obligació de reubicar els militars o de compensar els propietaris que havien estat desallotjats el 1715.

El 28 de desembre del 1869 es dur a terme la cerimònia de ratificació de la presa de possessió de la Ciutadella

**FESTA MAJOR DE SANT LLORENC
CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

DEL 9 AL 12 D'AGOST DE 2018

Organitzador: CONJUNTO DE FESTEJOS DEL MUNICIPIO

PROGRAMACIÓ

Concerts · Sardanes · Matinades · Despertada · XII Correfoc · Exposicions · Visites guiades · Fira d'artesanía · Missa solemne · Animació infantil · Festa de l'escuma · V Tapes a la fresca Actuació castellera · Trobada de gegants · Castell de focs d'artifici · Fira de degustació de vins i caves.

CONCERTS

XAVI & RIERA
FESTA AMB RÀDIO FLAIXBAC
ORQUESTRA LA CHATA
ORQUESTRA LA PRINCIPAL DE LA BISBAL

Divendres 10 d'agost

CONCERT JOVE

Suu, President Xai,
Strombers i Germà Negre

Dissabte 11 d'agost

CONCERT JOVE

Doctor Calypso, La Pegatina,
Banana Beach i Punxadiscos Llamp

Tota la programació: www.castello.cat

CONCURS

Participació a bon ritme

Més de mil persones han participat, de moment, en les votacions dels premis Republicans de l'Any, que volen reconèixer persones, entitats i organitzacions que hagin destacat per la defensa dels valors republicans

PERE BOSCH I CUENCA

pbosch@lrp.cat

1.424. Aquesta és la xifra de subscriptors de La República, El Punt Avui, L'Econòmic, L'Esportiu i Catalonia Today que, en el moment de tancar aquesta edició, han participat en els premis Republicans de l'Any. El ritme de votacions ha estat alt des de bon començament, i en bona part de les categories el resultat es manté molt obert. Per exemple, podem citar el cas del premi República Popular, en què la distància entre la persona més votada i la que menys és de no més 130 suports. De fet, si resseguim l'evolució dels vots des del 7 de juliol, podem comprovar que l'actualitat política ha anat fent variar el suport a les persones i entitats guardonades; una bona prova de l'interès que ha suscitat la convocatòria.

Les persones que ho desitgin encara tenen temps de votar fins a l'1 de setembre. De moment, les votacions es troben molt ajudades. Per això, les persones que resten per exercir el seu dret de vot seran les que acabaran decantant la balança cap a un o altre costat. El 8 de setembre, es donaran a conèixer els resultats i l'1 d'octubre, primer aniversari del referèndum d'independència, es durà a terme l'acte de lliurament de

Com puc votar?

Tenen opció de votar tots els subscriptors d'El Punt Avui, La República, L'Econòmic, L'Esportiu i Catalonia Today. Per fer-ho, només cal entrar al portal lrp.cat, identificar-se com a subscriptor de qual-sevol d'aquestes publicacions i escollir els noms dels tres nominats en cadascuna de les categories, excepte el d'Honor de La República i Memòria Republicana, que ja tenen destinataris. També es pot votar trucant al telèfon 972 186423. El termini finalitza l'1 de setembre i, set dies després, es donaran a conèixer els guanyadors.

In memoriam. Disseny en 3-D del guardó que rebran els premiats. L'original estarà fet a partir d'una urna de mida natural.

les distincions. A més dels premis proclamats per votació popular, des de La República s'ha decidit crear, amb caràcter extraordinari, dues distincions que seran de designació directa, el premi Memòria Republicana i el Premi d'Honor de la República, que han estat concedits a Muriel Casals i a les setze persones exiliades i empresonades. Les persones i entitats que resultin guanyadores rebran un guardó dissenyat per l'artista Enric Pladevall (Vic, 1951) a partir d'una peça que integra la mostra col·lectiva 55 artistes per la llibertat. El projecte *In memoriam* té un fort simbolisme i representa la transfiguració de la falç amb l'urna com a element d'alliberament nacional.

PREMIS REPUBLICANS DE L'ANY

Premi d'Honor de La República

Presos i exiliats ('ex aequo')

Premi Memòria Republicana

Muriel Casals

Premi Republicà de l'Any

Pep Guardiola, Ada Parellada i Jaume Roures

Premi al Mèrit Republicà

Proactiva Open Arms, Fundació Arrels i Banc dels Aliments

Premi República de les Arts

Revista 'Enderrock', Sergi López i Josep Valtònyc

Premi Reflexió Republicana

Isabel-Clara Simó, Jordi Borràs i Albano Dante Fachín i Àngels Martínez Castells

Premi Primer d'Octubre

Vicent Partal, Lluís Llach i Isona Passola

Premi República Popular

Associació Catalana pels Drets Civils, AMI i Avis i Àvies per la Llibertat (Reus)

La república es fa votant.

Fes-te republicà a www.lrp.cat i vota els
Premis Republicans de l'Any fins a l'01.09

LA REPÚBLICA

DOSSIER

No hi ha sorra per a tanta PLATJA

Els rius no transporten prou sediments, els ports alteren el trasllat de l'arena i el canvi climàtic fa que pugi el nivell del mar. La costa catalana afronta el risc d'haver de renunciar a part del seu principal atractiu turístic

TERESA MÁRQUEZ
mtmarquez@lrp.cat

Catalunya disposa d'una costa de 826,5 quilòmetres de longitud repartida en unes 350 platges de morfologia ben diversa. Un litoral que, encara avui, representa el principal atractiu del sector turístic i fa actual la coneguda frase: turisme de sol i platja. El paisatge costaner és, des de fa anys, escenari d'una creixent i imparable regressió com a conseqüència de diferents i coneguts factors, d'entre què destaquen la urbanització massiva a peu de platja, la dràstica reducció dels sediments que arrossegueu els rius fins a la desembocadura, i que històricament nodrien la costa, i l'acció lenta i constant del canvi climàtic, que suposa l'augment del nivell del mar.

Durant dècades, i atenent a les peticions i a la pressió de determinats col·lectius, des del Ministeri de Medi Ambient –responsable de la gestió de

la costa – s'ha actuat, cada any, reomplint de sorra les platges que havien quedat malmeses pels temporals d'hivern, a través de l'aportació dels vaixells draga. Milions de metres cúbics, i milions d'euros abocats, que, en el millor dels casos, han sobreviscut fins a la temporada següent i, en el pitjor, el mar els ha tornat a engolir poques setmanes després.

Aquestes accions puntuals i molt discutides, tant per la manca de continuïtat com pels efectes que poden

A dalt, platja dels Griells de l'Estartit sense sorra pel temporal i, a la dreta, destrosses al passeig Marítim de Pineda, al Maresme ➔ E. AGULLÓ / Q. PUIG

provocar en el fons marí, han provocat l'aparició de col·lectius que reclamen solucions més permanents i, especialment, més respectuoses amb el medi natural.

"Aportar sorra artificialment a les platges és com tractar només els

síntomes de la malaltia, però no la seva arrel", exposa el catedràtic de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) i director del Laboratori d'Enginyeria Marítima (LIM) Agustín Sánchez-Arcilla, que hi afegeix que "no hi ha una solució fàcil i segur que no serà acceptada per tothom". Sánchez-Arcilla recorda que la sorra "és un bé escàs" i que, en un futur proper, s'haurà de repartir entre tots. "Hem d'estar preparats per veure com l'amplada de les platges que ens

és tan coneguda es reduirà considerablement, en alguns casos més del 50% i en d'altres fins i tot poden desaparèixer”, assenyala. Segons les greus previsions dels experts de l'ONU en canvi climàtic fetes públiques a finals del 2015, el nivell del mar al planeta haurà pujat entre un i dos metres cap al 2100.

“La regressió a la costa catalana no s'arregla en un any. Cal un pla pensat i rumiat per fer-la més resistent i més resilient, amb solucions naturals que fixin la sorra, si és possible”, apunta i assenyala que els trams de costa més

PEDAÇ

“Aportar sorra a les platges és tractar només els símptomes de la malaltia”

A MIDA

“Allò que pot servir per a una platja concreta no sempre funciona per a la del costat”

vulnerables als canvis seran els urbans “perquè no tenen capacitat de regenerar-se”. Segons Sánchez-Arcilla, per regla general, l'augment d'un metre en el nivell del mar equival a la pèrdua de cent metres d'amplada de platja.

L'ACCIÓ DE L'HOME

L'ocupació humana dels espais costaners durant el segle XX, amb la construcció de ports, espigons i passejos i el desenvolupament de la línia fèrria, ha tingut conseqüències evidents. Els ports i espigons actuen com a barrera per als sediments arrossegats pels rius i les rieres i eviten que es distribueixin equilibradament pel litoral i la línia de tren i els passejos també actuen com a obstacle. “La sorra acumulada que es treu amb màquines de la bocana dels ports només resol extensions petites de platja i no és, ni molt menys, la solució definitiva”, exposa el cap de servei de gestió del litoral del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat, Juantxu Barroso, que anuncia que “el 70% de la costa està en regressió”. Barroso diu que, com a administració, s'han d'escoltar totes les

DOSSIER LA PROBLEMÀTICA DE LES PLATGES

veus del territori a l'hora de tirar endavant actuacions de pes com poden ser les regeneracions. "Però també com a administració es té l'obligació de donar les solucions que es creuen més adients als problemes que es plantegen", apunta, tot i reconèixer que no és gens fàcil i llança la pregunta "per què es necessita la platja realment?" "Un cop determinem, amb objectivitat, quina ha de ser la funció principal de cada tram de costa, podrem actuar-hi de forma més precisa", insisteix i reflexiona: "Hi ha algú que abandoni la zona de confort a tocar de l'onada i posi la tovallola a 80 metres del bot de l'aigua?"

FENÒMENS AGREUJATS

El canvi climàtic que fa pujar el nivell del mar -per cada centímetre que puja l'aigua es perd un metre d'amplada de platja-, a més, intensifica l'efecte de determinats fenòmens atmosfèrics, com ara les llevantades, que provoquen greus destrosses en les estructures construïdes a tocar de la sorra. "La mateixa tempesta al mar que podies tenir fa uns anys, ara, amb un nivell més alt, tindrà pitjors conseqüències a les platges i sobre les estructures que són a prop", explica Salvador Samitier, director de l'Oficina del Canvi Climàtic de Catalunya. Samitier comenta que el nou escenari climatològic "tensa aquelles debilitats ja existents al territori". "A la nostra zona del Mediterrani, el canvi climàtic no planteja l'arribada d'huracans, però la nostra costa humanitzada en extrem patirà les conseqüències", assegura.

En aquest sentit, que a una platja "se li demani que assumeixi necessitats que van més enllà de les naturals que li corresponen com a espai entre el mar i la terra" implica un plantejament diferent. "Caldrà determinar si els costos econòmics de regenerar un determinat tram de litoral compensen l'ús que se'n fa i, també, qui els ha d'assumir", comenta.

Samitier recorda que "el que pot servir per a una platja concreta no sempre funciona per a la del costat". L'orografia diversa de la costa catalana, amb un nord caracteritzat pels penya-segats on s'intercalen petites cales i els trams centrals i sud amb platges de major extensió, "demanen solucions molt a mida". El director de l'Oficina del Canvi Climàtic de Catalunya considera que ha arribat el moment de dissenyar un pla estratègic per a la costa. "Mai no és massa tard, però també és cert que, des del departament, ja s'està treballant en un Pla d'Ordenació del Litoral Català i també està en marxa el Pla de Ports", apunta i hi afegeix: "Partim d'una realitat que és la que tenim, amb servituds adquirides i un paisatge urbà

DUNES LITORALS

Situades darrere de la platja, com aquestes de Gavà, serveixen com a barrera natural dels passejos i altres urbanitzacions en cas de temporal i també són una preuada reserva de sorra contra la regressió de la costa. Molts ajuntaments en fomenten la presència al seu litoral

➔ J. RAMOS

TRENS PARATS

La línia 1 de Rodalies ha estat sovint una de les infraestructures més afectades pels temporals marítics. La via del tren passa paral·lela a la costa i les onades acaben afectant els combois i, en més d'una ocasió, han obligat a aturar la circulació ➔ QUIM PUIG

ESPIGÓ TÈXTIL

L'any 2015, el Ministeri de Medi Ambient va fer instal·lar sis espigons tèxtils a la platja de Malgrat de Mar com a prova pilot per evitar la pèrdua de sorra. Les estructures no van aguantar el mal temps de la tardor i es van acabar desfent ➔ QUIM PUIG

COMPARATIVA

L'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya va editar un espai web en què es podien comparar imatges de les platges de diferents pobles corresponents a l'any 2016 i als dies posteriors al temporal del març d'aquest any. A la imatge, Begur ➔ ICGC

dibuixat de fa temps i hem de plantejar-nos quina voldrem tenir en un futur no massa llunyà”.

EL CAS DEL MARESME

El litoral maresmenc ha estat, tradicionalment, un dels més castigats pels temporals de mar. Des de principi del 2000, s'han anat fent habituals les regeneracions puntuals de sorra de les platges, tant del sud com del nord, a través de vaixells draga que xuclaven la sorra o bé del fons marí o bé de la que hi havia acumulada als ports, com ara els d'Arenys de Mar, Mataró i el Masnou. L'any 2015, el Ministeri de Medi Ambient va anunciar a Generalitat i als ajuntaments del litoral de la comarca que posava en marxa el pla *Estratègies per a la protecció de la costa del Maresme*. Amb un pressupost global de 52 milions, de què l'Estat es comprometia a subvencionar-ne 30, es plantejaven una trentena d'actuacions a les diferents platges i un calendari que s'iniciaria a la zona sud, entre els ports del Masnou i Premià de Mar. Els projectes inclouen tant la reposició de

sorra com la construcció de petits espigons i dics, d'acord amb les característiques de cada tram. En total, una inversió de més de 7 milions d'euros i una aportació d'1,4 milions de metres cúbics de sorra.

Aquestes primeres accions sembla que s'acabaran materialitzant, finalment, a la tardor, amb tres anys de retard i amb el rebuig i la crítica de diferents col·lectius que formen part de la plataforma ciutadana Preservem el Litoral, amb seu a Arenys de Mar i que va néixer per oposar-se a l'extracció de sorra davant del municipi. L'entitat, davant l'inici imminent de les obres previstes pel Ministeri, va fer pública, aquest estiu, la seva preocupació pel projecte global de protecció de la costa. “S'està parlant de l'extracció d'un milió de metres cúbics de sorra, amb el que pot comportar d'afectació pel fons marí o per a la dinàmica dels sediments, i de la construcció de més espigons. És una cosa del tot inassumible des del punt de vista ambiental”, va explicar a TV3 el portaveu de la plataforma i biòleg Enric Badosa. Badosa consi-

Un vaixell draga abocant la sorra del fons marí en una platja del sud del Maresme, en una imatge d'arxiu. Es calcula que, fins ara, al litoral de la comarca s'hi han arribat a posar més de 5 milions de metres cúbics de sorra QUIM PUIG

dera que amb l'estratègia plantejada per l'Estat “es fa una inversió milionària que no garanteix la preservació de la platja i, al mateix temps, hipoteca una futura política d'ordenació del litoral”.

La constitució del Comissionat per a la Preservació del Litoral del Maresme –amb la participació de la plataforma i del Consell Comarcal del Maresme–, el juny passat, va establir la voluntat d'unificar criteris i mantenir una única veu al territori sobre el futur de la costa. Malgrat que es manté la discordança entre els diferents actors –Preservem el Litoral reclama una moratòria de les actuacions del Ministeri i el Consell Comarcal entén que les obres s'havien de fer “sota una revisió crítica”– sembla que es camina en una mateixa direcció.

El darrer episodi ha vingut de la mà de la CUP, que, el darrer ple del Consell Comarcal del Maresme, va obtenir llum verda a la proposta de crear una mesa de treball sobre la regeneració de les platges oberta al territori i amb l'objectiu de buscar alternatives a la draga.

Dèficit mundial

Primer és l'aigua, però, ara, la sorra ja ocupa el segon lloc tot el món pel que fa a demanda de material. La construcció, que la necessita com a base per fer el formigó, es calcula que consumeix prop de 20.000 milions de tones anuals.

DOSSIER LA PROBLEMÀTICA DE LES PLATGES

El delta de la Tordera, en una imatge recent T.M.

Per conèixer

El riu Tordera neix al Montseny, entre les Agudes i el Matagalls, i desemboca al Mediterrani, entre Malgrat de Mar i Blanes, després d'un recorregut de 61,5 quilòmetres. Es caracteritza perquè els corrents subterranis són molt més destacats que els superficials. Al tram final, amb un delta de 8 quilòmetres de superfície, forma una llacuna aïllada del mar que serveix d'aixopluc a diferents aus migratòries

el balanç sedimentari, mantindrem les platges i millorarem els hàbitats", va indicar, durant la jornada, Rafa Sardà, coordinador de l'estudi i membre del CEAB, que va insistir que el futur del delta passa per "superar els conflictes històrics i apostar per la coexistència en un espai comú". La trobada també va servir per exposar els resultats d'una diagnosi aprofundida i participativa de tots els sectors implicats –econòmics, socials i ambientals– dins el projecte d'Isacc TorDelta. Annelies Broekman va incidir en la necessitat d'establir un espai comú de treball, "una visió comuna del futur que es vol construir: la recuperació dels equilibris socials i ecològics del delta de la Tordera i reduir la seva vulnerabilitat al canvi climàtic mitjançant una planificació integral i estratègica". Els membres de la Taula de la Tordera, liderada pels quatre ajuntaments, es van comprometre a continuar amb la tasca d'elaboració del futur pla d'actuació integral i de recerca del finançament necessari per poder dur-les a terme.

Treball integral enequip

 TERESA MÁRQUEZ
mtmarquez@lrp.cat

Sobreexplotació dels recursos hídrics –plantes embotelladores d'aigua i més demanda durant l'època d'estiu als municipis turístics–, erosió i amenaça a la biodiversitat i els ecosistemes del delta de la Tordera que, tradicionalment, ha alimentat amb els seus sediments les platges del Maresme i de la Selva. Aquestes són les conclusions telegràfiques amb què experts del Centre d'Estudis Avançats de Blanes (CEAB) van informar, el passat mes de juny, de l'estudi científic fet sobre una zona històricament molt vulnerable a l'acció de l'home.

El document ha de servir de base per a l'elaboració d'un pla d'actuació integral que determini quines accions cal emprendre i amb quina prioritat i estableixi un calendari. La iniciativa, la primera d'aquestes característiques que s'ha fet a la zona, es gesta en el marc de la Taula del Delta i de la Baixa Tordera, en què hi ha implicats tant els ajuntaments de

PRIORITAT

"El problema més gran del delta és la sobreexplotació de l'aquífer"

DEURES

"Hem de recuperar l'equilibri i reduir la seva vulnerabilitat al canvi climàtic"

la zona –Malgrat de Mar, Palafolls, Tordera i Blanes–, com administracions supramunicipals amb competències a l'espai i sectors econòmics, ecològics, científics i socials que hi treballen. Paral·lelament al treball tècnic, els professionals van entendre la necessitat de fer partícip la ciutadania de la situació de risc que viu el paratge –inclòs en la xarxa Natura 2000– amb un seguit de tallers i jornades que afavorissin un millor coneixement per part de la societat.

"El problema més gran del delta és la sobreexplotació de l'aquífer. Si aconseguim recuperar-lo, recuperarem el riu i aconseguirem solucionar

Preservar i cuidar

L'any 1983, la Generalitat constituïa el parc natural del Delta de l'Ebre amb la voluntat de garantir la coexistència de la gran riquesa biològica amb l'explotació econòmica per part de l'home. El 2013, la Unesco declarava les Terres de l'Ebre, amb el Delta com a referència clau, reserva de la biosfera, un distintiu que moltes empreses ja fan servir com a garantia de qualitat i de valor afegit.

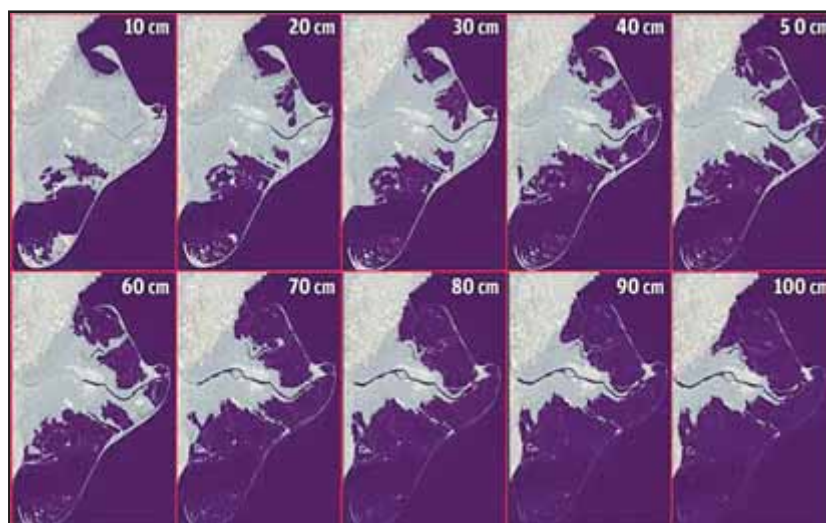
El Delta de l'Ebre i representació de l'augment del mar ➔ ARXIU

El futur com a amenaça

TERESA MÁRQUEZ
mtmarquez@lrp.cat

El delta de l'Ebre, juntament amb els Pirineus, és el territori més exposat actualment als efectes del canvi climàtic. El fràgil equilibri entre les àrees naturals, l'activitat econòmica que s'hi desenvolupa i la urbanització dels espais ha estat motiu d'estudi constant i els darrers resultats no donen massa marge a l'esperança de mantenir la zona tal com es coneix ara. Les pitjors previsions apunten que, a final de segle, el Delta podria arribar a perdre fins al 50% de la seva superfície.

Un dels principals problemes de l'erosió correspon a la manca de sediments que transporta el riu i que ajuden a mantenir l'orografia de les platges i dels espais naturals. La construcció dels embassaments al curs del riu Ebre ha retingut bona part d'aquests sediments i per inten-

PREVISIÓ

A final de segle, el Delta podria arribar a perdre fins al 50% de superfície

RECLAM

Un milió de tones de sediments l'any per fer front a l'enfonsament

tar pal·liar-ne els efectes s'han dut a terme, darrerament, accions com ara les del projecte *Life Ebre Admclim*. Tècnics de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA) i de la Universitat de Còrdova van recollir, l'any passat, tones de sediments i arenes retinguts i els van injectar directament al riu amb resultats desiguals. Els tècnics calculen que el Delta necessita un milió de tones de sediments anuals per fer front a l'enfonsament de la zona.

Els responsables de la *Campanya pels sediments* reclamen una normativa europea que reguli la gestió integral dels sediments als rius i assegurin que cal obrir les comportes dels envasaments per garantir que les arenes retingudes tornin a baixar i es recuperi l'equilibri natural. En una

entrevista recent, el portaveu de la campanya, Josep Juan Segarra, va posar en dubte els criteris fets servir per la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE), que considera que no es farà prou deixant baixar els sediments acumulats als fons dels envasaments de Ribera-roja i Mequinensa i que calen altres actuacions, com ara la regeneració de la costa, les barres salines i els dics de protecció. "Per a ells, és molt més fàcil dir que la solució del Delta es troba a la desembocadura, perquè així no han de fer res, poden continuar fent el que han fet tota la vida i cobrant el mateix", exposa i hi afegeix que "possiblement, s'hagin de combinar diferents actuacions, però els sediments són prioritaris perquè suposen l'equilibri natural".

El mes passat, regants i alcaldes del delta de l'Ebre es van reunir amb representants de la Generalitat per impulsar una mesa de gestió des de què implementar mesures concretes contra la regressió del Delta. Les primeres demandes corresponen a un pla de protecció del litoral i, posteriorment, un pla de regeneració de badies i llacunes. Amb la vista posada a ampliar la representativitat de la mesa, els plans proposats hauran de garantir el manteniment de la morfologia deltaica, el restabliment de sediments i altres mesures urgents més diversificades i sempre tenint en compte la tipologia de cada zona per protegir i la gravetat de la situació.

REPORTATGE

ASSASSINA D'ABELLES

La vespa asiàtica o 'Vespa velutina' ha arribat a Barcelona després de fer-se notar amb especial virulència a la demarcació de Girona des del 2012. Aquest insecte, més gran i robust que la vespa autòctona, no té cap depredador que l'amenaci i ha trobat en els ruscos d'abelles una manera fàcil d'alimentar-se. El sector de l'apicultura, en especial els petits productors, demanen solucions que, de moment, no donen els resultats esperats.

TERESA MÁRQUEZ
mtmarquez@lrp.cat

Hostes vingueren que de casa ens tragueren. A mitjans de juliol, la localització, per primer cop, d'un niu de vespa asiàtica (*Vespa velutina*) a la ciutat de Barcelona –en un pati interior de l'històric edifici de la Universitat– va tornar a l'actualitat un fenomen que no és nou, però que ha demostrat que s'expandeix amb rapidesa a Catalunya. D'altra banda, la notícia de la mort, en pocs dies, de quatre homes a Galícia com a conseqüència de les picades d'aquest insecte –suposadament perquè hi eren al·lèrgics– ha revifat l'interès per una espècie invasora nascuda a l'Àsia, que va arribar al país l'any 2012 provinent de l'Estat francès i que abans ja havia fet escala al País Basc i Galícia.

Coneguda també amb el sobrenom de vespa assassina, li deu el nom tant a la imaginació desbordada dels periodistes com al fet que el seu menjar predilecte són les abelles, que li representen una presa fàcil i nombrosa. És un animal resistent, més gros que les vespes autòctones, com ara la més comuna *Polistes gallicus* (*Polistinae*), i amb una capacitat reproductiva prou ampla per justificar l'alarma que provoca en el sector de l'apicultura. Detectada en el primer moment a la demarcació de Girona –des del nord de l'Alt Empordà es va estendre cap al Baix Empordà, la Garrotxa i el Ripollès–, quan va arribar al Pla de l'Estany, el Gironès i la Selva va fer el salt cap al Vallès Oriental. El Departament de Territori i Sostenibilitat va actualitzar, fa uns mesos, la zona d'afectació de la vespa asiàtica que avui ja es troba sense problemes també al Vallès Occidental, la Cerdanya, el Berguedà, el Bages, el Maresme, Osona, el Moianès i el Baix Llobregat. L'expansió de l'insecte s'ha frenat a les comarques meridionals de Catalunya i és inexistent, de moment, la seva presència a Tarragona, segons confirmen fonts de la Generalitat.

PORTERS DE DISCOTECA

La *Vespa velutina* no té cap depredador natural a Catalunya i la seva presència amenaça el ja per si mateix delicat ecosistema de les abelles, que no tenen armes per afrontar aquest nou botxí. El secretari de l'Associació d'Apicultors de Girona, Carles López, és un dels professionals que més coneix l'espècie invasora, perquè també

Com diferenciar-les

La *Vespa velutina* és originària de la Xina, el nord de l'Índia i Indonèsia i ha trobat a Catalunya, des del 2012, unes condicions ideals per reproduir-se. Es va establir primer a l'Estat francès, l'any 2004, i d'allà va arribar a Guipúscoa, el 2010, i es va estendre per la zona Cantàbrica. S'estima que la velocitat d'expansió ha estat de 100 quilòmetres a l'any. Es diferencia fàcilment de la resta de vespes perquè és més gran i de color fosc a la majoria del cos, però té una franja groga en el quart segment de l'abdomen. Aquesta dualitat de color també es repeteix a les potes, on la meitat de dalt és negra i la de baix, groga. La mida de les obreres és de 3 cm de llargària i les reines poden assolir els 4,5 cm. És un animal diürn. El mes de març, cada reina crea el seu niu, d'uns 4 o 5 cm de diàmetre, en ruscos buits o en altres refugis. Els nius disposen d'una desena de cel·les. Les primeres obreres emergiran el mes de maig i seran les encarregades de construir el vesper definitiu on s'instal·larà la colònia, amb no menys de 2.000 individus. Es tracta d'un vesper de mides importants, que pot arribar als 60 cm de diàmetre. El mes de setembre, neixen els mascles i les noves reines. De cada colònia poden sortir entre 50 i 200 noves reines, que repetiran el cicle. Els experts determinen que el mes de març és la millor època per detectar els vespers inicials, molt més petits que els definitius, i eliminar-los.

fa més anys que lluita des d'una entitat que aplega uns 160 productors. "L'estratègia que segueix la vespa asiàtica és molt efectiva. Se situa davant l'entrada del rusc, com un porter de discoteca i espera l'arribada de les abelles", explica i hi afegeix que "com a carnívora que és, n'agafa una, se l'endú i li arrenca el cap, les potes i les ales amb les mandíbules". De l'abella només l'interessa el tòrax, on es concentra el múscul, la proteïna que li ha de servir per alimentar les larves de la colònia. "Les vespes han trobat en els ruscos de les abelles un supermercat de menjar, fàcil d'obtenir i amb abundància", apunta.

López justifica que el mal que fan aquestes vespes es multiplica perquè quan les abelles detecten que l'insecte és fora esperant no surten. "Es queden dins espantades. No aniran a pol·linitzar ni a buscar aliment fora durant setmanes i acabaran morint", destaca el representant dels apicultors gironins, que recorda que, més enllà de les abelles que fan mel, "les vespes asiàtiques també es mengen papallones, abellots i altres insectes pol·linitzadors amb el perill que pot acabar suposant per a l'equilibri ambiental d'alguns territoris". Carles López minimitza l'alarma que pot suposar l'insecte per a les persones. "Les picades són doloroses i com que són més grosses poden semblar més perilloses, però el cert és que, com les vespes autòctones, només ataquen quan se senten amenaçades i el resultat és molt similar", insisteix i afirma que "el veritable perill és que avui no disposem de cap sistema per aturar l'expansió de l'espècie; ni aquí, ni als altres països on és present".

INVENTS I TRAMPES

Tot i l'evidència que encara no s'ha descobert com aturar la presència de la *Vespa velutina*, els apicultors no donen el braç a tòrcer i apliquen, des de fa temps, diferents sistemes imaginatius i amb més o menys efectivitat que ajuden, com a mínim, a reduir la població d'aquests insectes. "A la primavera, instal·lem trampes amb esquers que atreguin les reines. Aquest any, n'hem agafades prop de 8.000. Si tenim en compte que cadascuna podria haver fet un vesper amb una mitjana d'entre 3.000 i 5.000 exemplars a final de temporada, podem constatar que la campanya ha estat important", manté Carles López. Important, però, reconeix, lluny de ser definitiva.

Paral·lelament, quan els vespers encara són petits, també es capturen vespes asiàtiques, se'ls unta el cos

REPORTATGE LA VESPA ASIÀTICA

amb un insecticida i se les deixa anar perquè quan tornin a casa infectin la resta de companyes. López, però, també reconeix que el sistema té els seus punts febles, perquè si l'insecte ve de molt lluny, en el trajecte va perdent l'insecticida i els efectes en el vesper seran menors. Són animals que poden volar trajectes d'entre 2 i 4 quilòmetres a la recerca de menjar.

8.000

vespes reina

van capturar la primavera passada els apicultors catalans a tretze comarques.

“Els resultats són desiguals i també apliquem un mètode dels apicultors de Galícia, que consisteix a deixar carn picada impregnada de larvicida, perquè quan les vespes se l'enduguin per alimentar les larves les acabem enverinant”, assegura.

POCS I POC VALORATS

Els apicultors catalans temen l'agost, perquè és el temps en què les vespes asiàtiques estan més actives. “Ara, abandonem els mètodes preventius i ens dediquem a defensar les nostres abelles amb sistemes com el de les arpes electrificades, que no són més que paranys armats amb fils elèctrics separats per on poden passar les abelles, però on les vespes, que són tres cops més grosses, moren electrocutades”, explica el representant dels apicultors gironins.

Des del sector no amaguen la preocupació davant un fenomen que no sembla tenir solució. Asseguren que se senten poc atesos per l'administració, a què reclamen accions més contundents i ajudes econòmiques més significatives. “No arribem a l'1% de representació dins el sector agrícola i ramader i, tot i ser conscients que hi ha d'haver prioritats, sap greu veure com la situació empitjora i no acabem de sortir-nos-en”, diu Carles López, que lamenta que tampoc hi hagi cap iniciativa d'investigació en laboratori per cercar solucions que aturin definitivament l'avanç de la vespa.

Per la seva banda, des del servei de Fauna i Flora del Departament de

ESTRATÈGIA

“Les abelles quan detecten les vespes es queden dins del rusc espantades. No aniran a pol·linitzar ni a buscar aliment fora i acabaran morint”

CARTELLERA

“No és ni més perillosa, ni té un verí més potent, ni és més violenta que altres insectes”

Territori i Sostenibilitat, entenen que s'hagi revifat aquest any l'interès per la vespa asiàtica per l'arribada de l'insecte a la ciutat de Barcelona, però recorden que, per a ells, ja es tracta d'una *vella* coneguda. “Des del 2013 que es treballa en el seu control a través d'una comissió tècnica en què estan representats els sectors afectats”, apunta Josep Maria Olmo, tècnic responsable dels invertebrats del servei, que reconeix que l'expansió creixent de l'espècie arreu de Catalunya és un fet inqüestionable. “Inicialment, eren els agents rurals els que s'encarregaven de detectar i destruir els nius, però amb l'augment tant dels albiraments d'exemplars com de vespes nous, s'hi ha anat implicant altres administracions, com ara els ajuntaments”, apunta Olmo. Precisament, els consistoris són els primers interessats a tenir nets de vespes equipaments esportius i edificis públics pel perill que suposa per a la ciutadania. Carles López assenyala que destruir un niu si s'encarrega a una empresa privada especialitzada pot moure's en-

tre els 300 i els 1.000 euros, depenent de la dificultat.

ALERTA AMB LES PICADES

Josep Maria Olmo crida a la calma quan es parla de les recents morts de persones a Galícia com a conseqüència de picades de vespa –en només un dels casos s'ha verificat que era una vespa asiàtica. “La *Vespa velutina* no és ni més perillosa, ni té un verí més tòxic, ni és més violenta que altres insectes com ara l'abella o la vespa comuna, però el cert és que és més gran i en els nius definitius es poden acumular milers d'individus que si se senten amenaçats actuaran en conjunt. I aquesta situació sí que augmenta el risc”, assenyala. Tot i això, recorda que els casos mortals com a conseqüència de picades d'insecte estan vinculats a problemes d'al·lèrgies de les víctimes. “En qualsevol cas, com en moltes altres situacions, cal actuar amb prudència i sentit comú i allunyar-nos de les concentracions de vespes o abelles”, recorda. Segons comenta el tècnic, les vespes asiàtiques acostumen a fer

Vespes mortes, un exemplar sortint del rusc; un niu de l'insecte i tres tècnics protegits.

ARXIU

Varroa, el mal silenciós

els grans vespes en el punt més alt dels arbres. “Els agraden els arbres de fulla caduca i els boscos de ribera i són més fàcils de detectar a la tardor, quan no hi ha fulles”, diu i hi afegeix que “també es troben nius en llocs més baixos, però igual d'inaccessibles”. “La vespa asiàtica lluny del rusc és fins i tot menys violenta que una abella, malgrat que el fet de ser molt més grossa pugui fer creure el contrari”, destaca Olmo.

POCS ESTUDIS ENCARA

Josep Maria Olmo confirma que, en tractar-se d'una espècie invasora, la *Vespa velutina* no pateix la presència de cap depredador que pugui ajudar a mantenir l'equilibri natural al territori on es mou. “Cert que hi ha ocells, com ara l'abellerol i la mallerenga, que ja s'alimenten de vespes i abelles i que també ho poden fer amb les vespes asiàtiques, però la seva actuació no és prou significativa per afectar el gros d'aquests insectes”, determina el tècnic de fauna i flora de la Generalitat. “La vespa asiàtica fa mal al sector de l'apicultu-

ra, però és especialment greu entre els productors petits, perquè poden perdre-ho tot”, explica.

Molt més antic que la vespa asiàtica, un dels pitjors mals que afecta les abelles a escala mundial és la varroa (*Varroa jacobsoni*). Es tracta d'un àcar o aranya minúscula que, fins fa pocs anys, només parasitava les abelles asiàtiques (*Apis cerana*), però que ja ha fet el salt a les abelles de la mel europees (*Apis mellifera*) amb efectes devastadors per a l'apicultura. Aquest paràsit s'alimenta de l'hemolimfa de l'insecte en tots els seus estadis de vida i la va debilitant. Mentre que l'abella asiàtica ha desenvolupat amb el temps uns mecanismes de defensa que li permeten conviure amb normalitat amb la varroa, l'abella de la mel europea no té armes per lluitar-hi. La forma de reproduir-se del paràsit és ràpida i efectiva. La femella entra en una de les cel·les amb larves d'abella poc abans que aquesta sigui segellada i mentre d'alimentació de la larva posa un ou mascle i diversos ous femella. Quan l'ou mascle es fa adult, fertilitzarà les seves germanes. Quan l'abella hagi completat el seu cicle i surti de la cel·la, portarà enganxats al cos un exèrcit de varroes disposades a colonitzar altres cel·les i a multiplicar-se per tot el rusc.

ra, però és especialment greu entre els productors petits, perquè poden perdre-ho tot”, explica.

Un dels aspectes clau que, de moment, no sembla prioritari correspon als estudis aprofundits sobre la vespa asiàtica i les conseqüències que es poden derivar de la seva presència a Catalunya en un futur a mitjà i llarg termini. “Queda molt per conèixer sobre com es pot minimitzar l'impacte de l'insecte en la flora i la fauna autòctones, perquè la vespa no només s'alimenta d'abelles, perquè li és molt més fàcil, sinó també d'altres insectes pol·linitzadors”, comenta i hi afegeix que no saben “quin efecte pot provocar d'aquí a un temps, per exemple en el sector dels arbres fruiters”. Josep Maria Olmo recorda que, igual que passa amb la *Vespa velutina*, hi ha desenes d'espècies invasores a Catalunya i de què es desconeix l'impacte que poden acabar tenint en el paisatge que ens és conegut. “Per això és vital no alliberar a la natura cap animal exòtic, perquè les conseqüències per als ecosistemes poden ser imprevisibles”, conclou.

L'ENTREVISTA

Virgínia Martínez

TERESA MÁRQUEZ
mtmarquez@lrp.cat

El 1 d'octubre del 2017, Dosrius i el seu nucli de Canyamars, al Maresme, van ser assaltats per desenes de guàrdies civils amb l'únic objectiu de requisar-ne les urnes i evitar la celebració del referèndum. La resistència passiva dels veïns va acabar amb 25 ferits de diversa consideració. Les imatges dels agents colpejant i arrossegant la gent pel terra van mostrar al món, encara avui, la violència desmesurada de l'actuació policial. Després de l'episodi, el poble va trigar setmanes a tornar a la normalitat i alguns dels afectats van necessitar atenció psicològica.

A principi del 2018, un grup de veïns que havien estat víctimes de la repressió policial van posar en marxa l'Associació d'Afectats per l'1-O amb el convenciment que la iniciativa seria la primera d'una xarxa que aniria sumant els altres municipis que van patir les càrregues de les forces de seguretat de l'Estat. No va ser així, i ara, tres mesos abans que es compleixi el primer aniversari de l'1-O, el projecte pren una nova embranzida amb més suports i amb la posada en marxa a les xarxes socials de la campanya #AraParlaTu, que vol recopilar testimonis personals tant dels afectats di-

La resposta de Dosrius i Canyamars a les càrregues policials ha estat liderar l'Associació d'Afectats per l'1-O, d'àmbit nacional

rectes de la violència exercida per la Guàrdia Civil i la Policia Nacional com de ciutadans d'altres països que se solidaritzen amb el procés català. La presidenta de l'entitat és Virginia Martínez, una mestra i educadora jubilada que va viure en primera persona les sacsejades, els insults i les amenaces dels agents quan volia accedir a l'escola on hi havia el seu marit i el seu fill.

Per què ha trigat tant a posar-se en marxa l'entitat?

Aquests mesos, hem estat fent feina, però potser de manera més callada. Com a entitat, vam viatjar fins al Parlament Europeu a Brussel·les per participar en una jornada amb altres grups sobre la vulneració de drets l'1-O a Catalunya, i podríem dir que va ser allà, el febrer passat, que ens vam donar a conèixer internacionalment. Davant de polítics i periodistes, vam explicar la nostra experiència i creïem que seria suficient per començar a rebre resposta d'arreu de Catalunya. No va ser així.

A què ho atribueix?

Les víctimes de l'1 d'octubre estan, estem, molt ben cobertes pels advocats. Després de posar la denúncia pertinent -parlo per mi però convençuda que ho comparteix més gent-, et sents molt malament. Aquí a Dosrius i Canyamars, vam anar a la comissaria

dels Mossos en grup i això ens va donar força. Una força que vam creure que serviria d'efecte crida per a la resta d'afectats dels diferents municipis, que faria de taca d'oli. Ens vam equivocar.

La por hi tenia res a veure?

Estic convençuda que sí. Molts dels qui van ser colpejats pels agents dels cossos de seguretat, que són qui teòricament han de defensar el ciutadà, i van fer el pas de posar la denúncia van creure que amb això ja havien complert. Perquè a la seva pròpia por s'hi afegia la por per la família i també la pressió que feia aquesta mateixa família per girar full o alertant que denunciar un policia podia generar més problemes. Fins a cert punt, és lògic, perquè ningú no estava preparat per patir les càrregues policials i cadascú ha intentat superar-ho com ha pogut.

Com ho va fer vostè?

He passat per moltes etapes. He plorat molt, he estat molt enfadada, m'han ferit al cos i l'ànima, he hagut de rebre ajut psicològic i durant tres dies no vaig sortir del llit. A casa, es va establir un silenci molt dolorós, perquè jo no volia parlar per no afectar el meu marit i el meu fill que eren dins de l'escola quan van atacar els policies i ells tampoc parlaven per no fer-me mal a mi. Pocs dies després, el conseller de Salut Toni Comín va venir a Dosrius a presentar el programa d'assistència psico-

Virginia Martínez fa pocs dies a Dosrius, al Maresme, municipi on viu JUANMA RAMOS.

Experiència personal

Virgínia Martínez va col·laborar en els preparatius previs a la jornada electoral de l'1-O a Dosrius. A primera hora del matí d'aquell diumenge, van començar a arribar les imatges i les informacions sobre la càrrega policial a Canyamars. Cap al migdia, Martínez va decidir anar a dinar amb la seva mare. El seu home i el seu fill es van quedar dins de l'escola on es feien les votacions. Quan van arribar les furgonetes de la Policia Nacional, Virgínia Martínez va córrer cap al col·legi, però ja no hi va poder accedir. Va aconseguir plantar-se davant la porta i va reclamar de poder-hi entrar davant els agents que li ho impedien. Repetia plorant que no feia res de dolent i que volia anar amb el marit i el fill. Un dels agents la va sacsejar i va caure a terra mentre intentaven agafar-li la bossa, la insultaven i l'amenaçaven. Després d'uns minuts, la van deixar estar. "No vaig veure com entraven els policies, però mentre era a terra sentia els crits de la gent que era dins i això em va destrossar", diu.

lògica que el govern va posar en marxa per les víctimes del referèndum. L'alcalde, Marc Bosch, que també va ser colpejat, em va demanar que hi fos i allà em vaig desmuntar. D'aquella acte va sorgir la proposta d'uns professionals del poble d'atendre la gent que ho necessités i m'hi vaig apuntar. Va ser una gran sort i em va fer adonar que callar no era el camí i que calia exercitar les pors. A finals d'octubre, vam seure tots tres a casa i també amb la meua filla, que no hi va ser aquell dia, i vam poder parlar de tot el que

havia passat i de com ho havia viscut cadascú.

Què pretén l'Associació d'Afectats per l'1-O?

Recollir el testimoni col·lectiu i obert de la repressió policial durant el referèndum, tant d'aquella gent que en va ser víctima directa com d'aquella altra que la va viure i la va veure. És el primer pas, i bàsic, per disposar de material que avali una posterior reclamació de responsabilitats civils i penals a l'Estat. I també reclamem a tots els

partits polítics que s'obri una comissió d'investigació que aclareixi qui va donar les ordres i per què es va actuar de forma tan desproporcionada en determinats municipis.

Paral·lelament, posen en marxa la campanya '#AraParlaTu' a les xarxes socials.

És la manera més fàcil d'arribar a tothom i de sumar a tothom. La campanya busca el suport de persones reconegudes, també internacionalment, i ja n'hem rebut, entre d'altres, de l'ad-

L'ENTREVISTA VIRGÍNIA MARTÍNEZ

vocat de la consellera Clara Ponsatí, Aamer Anwar. També ens ajuden des de la Comissió Internacional de Ciutadans Europeus (ICEC) –que ens van donar els fons aconseguits durant la 81a edició del Vlaams Nationaal Zangfeest de Flandes–, de la Coordinadora de l'Advocacia de Catalunya i de l'Associació Atenes de Juristes pels Drets Civils. Aquests reconeixements ens donen força per continuar caminant.

Per què creu que van actuar amb tanta duresa a Banyamars i Dosrius?

Perquè som nuclis petits i als seus ulls érem més febles. Suposo que van creure que seria un passeig per a ells, però es van trobar amb gent que resistia i van acabar actuant violentament per generar por i mal. A Banyamars, els veïns no van tenir temps de reaccionar que ja els tenien a sobre i a Dosrius, els vam veure venir i tothom va comprovar que anaven a totes, que no s'aturarien. A Dosrius, vam ser vigilats hores abans i quan van veure que hi havia menys gent van desplegar tots els efectius. Havien de fer una demostració de força davant ciutadans desarmats que només volien votar. La majoria de les contusions que van rebre els afectats eren de cintura cap amunt, moltes al cap i al rostre. Ningú no es va pensar que aquella jornada democràtica que va començar sent una festa, acabés com va acabar.

Han detectat que amb el pas del temps s'està intentant apaivagar els fets?

Les víctimes en ocasions s'han sentit molt soles posant la denúncia i tenim constància que determinats jutges s'encarreguen de desestimar els casos amb arguments tan febles com que no es podia reconèixer l'agent que havia colpejat o fins i tot dient que la força utilitzada per la policia era proporcionada. Algunes de les persones que s'han trobat davant d'aquestes situacions s'han sentit desprotegides, perquè, tot i ser víctimes reals, el sistema no les ha volgudes reconèixer i en alguns casos fins i tot les ha assenyalades com a culpables. Però nosaltres som tossuts i no volem oblidar, perquè la injustícia no s'ha d'oblidar mai, per molt que interressi per tergiversar la història. Per això testimoniem: per sumar testimonis i donar suport en grup, per acumular forces. Units podem arribar molt més lluny que cada denúncia a títol personal.

Propers passos?

Hem demanat una reunió amb el president del Parlament per traslladar-li la nostra demanda sobre la comissió d'investigació i també comencem a contactar amb els diferents partits po-

RESPOSTA

“Ningú no estava preparat per patir les càrregues policials i cadascú ha intentat superar-ho de com ha pogut”

SENYALS

“La majoria de les contusions que van rebre els afectats eren de cintura cap amunt, moltes al cap i al rostre”

OBJECTIUS

“Volem recollir el testimoni col·lectiu i obert de la repressió policial de l'1-O”

lítics catalans perquè traslladin la petició als seus representants del Congrés. És injustificable que se'ns negui saber per què ens van pegar agents de la Policia Nacional i guàrdies civils quan exercíem el nostre dret a vot com a ciutadans d'un país democràtic. Arribarem on calgui i ho tornarem a exigir les vegades que sigui necessari.

Veu viable una demanda conjunta?

Ho estem treballant amb el suport de diferents associacions i grups d'advocats, perquè tothom coincideix a dir que la vulneració dels drets civils l'1-O no pot quedar sense resposta. Tenim les veus, tenim els testimonis i tenim la veritat. Independentment de les demandes interposades per cadascuna de les persones afectades, creiem que com a associació tenim el deure moral de fer aquest pas i el farem passi el temps que passi, perquè ara estic jo al capdavant, però, quan jo marxi, hem de garantir que hi haurà relleu i els objectius es continuaran defensant.

Què els fa pensar que ara sí tindran el ressò que esperaven i que no va arribar en un primer moment?

Hi ha hagut un canvi significatiu. Ara, disposem del suport d'algú que s'ha implicat en la nostra causa i que està acostumada a moure's pel món com és la portaveu de la Comissió Internacional de Ciutadans Europeus, Anna Arqué. Ella ens va trobar i es va posar a la nostra disposició per vehicular els ajuts i els contactes necessaris. Li estic molt agraïda, perquè com a voluntaris que som necessitem tota l'ajuda possible i si ens la dona un entitat amb prestigi i amb una estructura amb capacitat per fer més feina és un descan. En paraules seves: el poble està treballant i això és fer República!

Entenc que l'associació es desplaçarà pel territori.

Tenim la intenció d'anar a fer trobades i altres actes allà on ens les demanin, perquè és bàsic donar-nos a conèixer i compartir les experiències que tots hem viscut. Hem de fer país, fora de Barcelona, perquè pertanyem a aquesta demarcació, però l'objectiu és desplaçar-nos a la resta. De fet, des que hem començat a treballar amb l'ICEC, moltes de les persones amb què vam intentar contactar abans ens responen ara. És important el missatge i crear una xarxa de complicitats arreu del país que mantingui viu el record d'un dia que no hem d'oblidar mai. La resposta ciutadana ha estat i està sent constant, tant a les manifestacions i concentracions, com en els actes de suport als presos i exiliats, com en les aportacions econòmiques a les caixes de resistència. Cada cop que participen en algun acte, al final

sempre se m'apropa algú que té la necessitat d'explicar-me com va viure l'1 d'octubre i alguns encara arrosseguen seqüeles i els costa de superar-ho. Perquè quan hi penses, ara que ja han passat molts mesos, continues veient que els fets van ser molt greus, que no hi ha cap justificació possible.

Creu que amb el temps la situació pot acabar normalitzant-se o diluint-se?

No, de cap manera! Ni oblidarem ni callarem. Des de la societat catalana hi ha una demanda real perquè el proper 1 d'octubre sigui un dia de commemoració, de celebració d'una victòria per un referèndum que vam aconseguir fer malgrat tots els entrebancs. Un jove del poble em va dir que l'1 d'octubre havia de ser “el nostre 11 de setembre”. Perquè els joves han viscut per primer cop en directe la repressió de l'Estat cap a la ciutadania i tenim la necessitat, ells i nosaltres, de fer-ne memòria. Hem de demostrar que encara hi som, que el nostre compromís amb el país es manté, perquè he parlat amb molta gent, amb afectats de tota mena, i la majoria m'ha assegurat que tornarien a sortir a defensar els nostres drets. Els policies van venir a fer por, i ho van aconseguir, però també ens van fer més forts com a poble.

Què en pensa, del lideratge dels partits i de les grans entitats socials?

Que estan fent molta feina, però que la ciutadania no es pot moure només quan es convoquen mobilitzacions, com si es tractés de ser-hi presents, de cridar quatre consignes i de tornar a casa amb la sensació que ja s'ha complert. El poble ja s'ha apoderat, ja ha triat República, i com a poble hem de poder demostrar la nostra força en tots els sectors socials, culturals, esportius... Sovint, comentem amb la gent de Dosrius que vam viure l'1-O que ens va sorprendre a nosaltres mateixos la reacció que vam tenir, perquè, tot i veure que els policies entraven en formació i es veia clar que venien a pegar, la gent es va agafar dels braços i es va posar davant de les urnes per defensar-les. Aquesta gent era la nostra gent, pares, germans, amics, veïns, i no pas els polítics. Un poble que és capaç d'arribar on hem arribat pot aspirar a molt.

I quin paper han de fer els polítics en aquest escenari de país?

Fa molts anys que vaig ser dins la política municipal i me'n vaig sortir perquè, més d'un cop, anava amb el liri a la mà i me'l vaig haver de menjar [riu]. Crec que els polítics, en general, no estan reaccionant com una gran part del poble esperem. Haurien de plantejar-se que si estem vivint en un moment excepcional s'ha de respondre i actuar d'una manera excepcional. És a dir, no

Martínez és mestra jubilada i exerceix com a presidenta de l'entitat
 JUANMA RAMOS.

Les xifres de la vergonya

L'1 d'octubre del 2017, les forces de seguretat de l'Estat –Policia Nacional i Guàrdia Civil– van repartir cops sense miraments a més de noranta col·legis electorals, situats tant a les capitals catalanes i, en especial, en pobles petits. En el web www.catmemoria.cat encara es pot consultar la informació. De les actuacions desproporcionades dels agents es va derivar un nombre molt important de ferits, de què el Departament de Salut va fer un informe acurat i els va xifrar en 1.066 persones (un 10% eren gent gran). L'exministre Zoido va quantificar en 87 milions d'euros el cost de l'operació Copèrnic, en què van participar fins a 6.000 agents, per reprimir la celebració del referèndum.

hi caben ni els interessos particulars, ni els de partit. L'important són els interessos globals, els que beneficien el futur del nostre país. Si continuen pensant que les eleccions que venen, siguin municipals o europees, han de ser igual que les anteriors, estan molt equivocats. Ara, estem a les trinxeres, estem lluitant per sobreviure i per poder dur a terme allò que l'1-O va començar i que el 21-D va constatar. Per tant, si aquest missatge no és entès per algun polític o per algun partit, el més correcte és que aquest polític o fins i tot aquest partit s'aparti. Conec gent que no volia anar a votar l'1-O i que quan va començar a veure els atacs als col·legis va sortir de casa amb la papereta a la mà. No es pot traïr la voluntat del poble català i no es pot treure al poble allò que és seu, que ha lluitat i defensat i per què a alguns els han trencat la cara.

Davant els darrers moviments, creu que els partits seran capaços de tirar endavant aquest mandat del poble?

No ho sé i m'agradaria saber-ho. No conec les estratègies i, a més, hi ha una situació concreta que s'ha de resoldre, com és la dels presos i els exiliats polítics. Quan entra un lladre a casa teva, et roba, se t'endú els fills i després et demana de dialogar per pactar el seu retorn, no es tracta de cap negociació, sinó de xantatge. Políticament, mentre tinguin segrestats els nostres, acusats d'uns delictes inventats, no es podrà negociar en igualtat de condicions.

Un mandat de poble que ve de lluny.

Precisament, per això. Abans de l'1-O ja hi va haver la iniciativa de diferents municipis que van posar les urnes als carrers, començant per Arenys de Munt, el 2009, i posteriorment es va celebrar el 9-N. I tot va ser possible gràcies a la implicació de la gent, a la seva voluntat i a la seva força. Ja ho diuen que la República comença a cada casa i a cada població. Per això és tan important que, en els comicis municipals de l'any vinent, hi hagi uns resultats clarament independentistes i republicans. No serà fàcil teixir propostes polítiques conjuntes, ja ho estem veient cada dia, però per a això hi són els polítics i les seves estructures: per resoldre problemes i donar respostes. Els ciutadans els han triat i ells es deuen a les demandes que els han traslladat.

INTERNACIONAL

ANÀLISI

Jaume Giné Daví

Professor d'ESADE Law School (URL)

Els Balcans, tan a prop i tan lluny de la UE

La crisi europea iniciada el 2009 va frenar els processos d'adhesió d'altres països aspirants dels Balcans occidentals, la majoria governats per elits polítiques i econòmiques refractàries encara a acceptar algunes de les regles democràtiques, econòmiques i socials que regeixen en la UE. Una situació que es perllonga en el temps. Fins ara, quatre països han estat reconeguts oficialment com a candidats a l'adhesió: Montenegro i Sèrbia, que ja van iniciar les negociacions, el 2012 i el 2014, respectivament, i Albània i Macedònia, que podrien fer-ho el 2020. En canvi, queden en espera: Bòsnia-Herzegovina, un país políticament complex i inestable, i Kosovo, encara no reconegut per cinc estats membres de la UE, entre què l'Estat espanyol.

Però la UE no pot girar l'espatlla als Balcans, on viuen uns 20 milions de ciutadans cada vegada més escèptics sobre un futur lligat a la UE. Són països on encara estan cicatrilitzant les ferides sofertes durant les cruents guerres i conflictes dels anys noranta. La perspectiva d'una entrada ràpida en la UE constituïa un gran estímul per a la reconciliació mútua i per impulsar reformes democràtiques i modernitzar les estructures econòmiques i socials. Però si els processos de negociació es frenen, les motivacions internes es refreden. La UE no pot obviar un factor geoestratègic: els buits polítics i econòmics que deixa a la regió els omplen Rússia, la Xina, Turquia i altres països. A més, Donald Trump juga un paper distorsionador d'una UE més integrada, com es va veure amb la seva conducta en la trobada amb Vladímir Putin el 16 de juliol a Hèlsinki.

Brussel·les va començar a reaccio-

nar en una cimera que, el 12 de juliol del 2017, va reunir, a Trieste, sis estats membres de la UE (Alemanya, França, Itàlia, Àustria, Eslovènia i Croàcia) amb els aspirants dels Balcans i en què es va aprovar un pla financer i tècnic que va prioritzar les inversions en infraestructures. Després, la Comissió Europea va publicar, el 16 de febrer del 2018, un informe sobre estratègia per als Balcans occidentals que va proposar relançar el procés de negociacions d'ampliació de la UE amb la perspectiva d'una entrada el 2025. L'informe va ser debatut, sota presidència de Bulgària, en una cimera especial celebrada el 17 de maig a Sofia. Però en la posterior cimera europea, del 26 de juny, a Luxemburg, es va acceptar —posposant-ho, al mateix temps, fins al 2019— obrir negociacions amb Albània i Macedònia, tot i que aquest país acabava d'arribar, el 17 de juny, a un primer acord històric amb Grècia per resoldre un vell contenciós sobre el nom de Macedònia.

LA UE EXIGEIX CONDICIONS

Els estats membres no desitgen avenços més concrets abans que se celebrin les eleccions europees, el maig del 2019. I Brussel·les segueix pendent del desenllaç d'un Brexit encara incert. A més, Bulgària i Romania, que el 2007 van entrar alhora i prematurament, segueixen afrontant, una dècada després, problemes de governabilitat institucional. Tampoc hi ajuda l'enfrontament polític entre Brussel·les i alguns països centreeuropeus, com ara Polònia i Hongria. Ni que Àustria presideixi el Consell de la UE aquest segon semestre del 2018. A partir de l'1 de gener del 2019, recaurà en Romania.

Brussel·les seguirà imposant con-

20 MILIONS

“La UE no pot girar l'espatlla als Balcans, on viuen uns 20 milions de ciutadans cada vegada més escèptics sobre un futur lligat a la UE”

LES CONDICIONS

Brussel·les seguirà imposant condicions estrictes per entrar en una UE fatigada pels efectes de les ampliacions anteriors

REGIÓ CLAU

“Rússia, la Xina i Turquia busquen la seva zona d'influència al vell continent i pressionaran”

dicions estrictes per entrar en una UE fatigada pels efectes de les ampliacions anteriors. Fins i tot l'obertura definitiva de negociacions amb Albània i Macedònia es decidirà basant-se en una avaluació de la Comissió Europea prèvia a una conferència intergovernamental prevista a finals del 2019, en què la UE-27, ja sense el Regne Unit, s'hauria de pronunciar per unanimitat.

Brussel·les incideix en tres qüestions prioritàries: a) Els candidats han d'accelerar les reformes políti-

Regió clau. A les imatges: bandera de Macedònia; història, cultura i modernitat a Tirana; estàtua de l'heroi albanès a Pristina i edifici monumental de Skope, Macedònia. J. GINÉ

hi ha amb Moscou des de l'annexió de Crimea, el 2014.

També prossegueix la sigil·losa penetració comercial xinesa. Pequín va impulsar, el 2011, el fòrum 16+1, per afavorir els seus interessos geoestratègics i econòmics a la regió. La Xina es reuneix, anualment, amb onze membres de la UE i cinc candidats a l'adhesió. El setè fòrum es va celebrar el passat 30 de juny a Sofia.

Finalment, Turquia manté nexes religiosos i culturals a la regió. El procés d'adhesió turca a la UE segueix bloquejat. Les relacions entre Brussel·les i el règim d'Erdogan es van deteriorar per la seva deriva autoritària, impulsada després del fallit cop d'estat del juliol del 2016. Però la UE necessita mantenir operatiu l'acord migratori firmat el març del 2016. A més, Turquia és un bon soci comercial i un país important en l'estructura de defensa de l'OTAN.

UNA REGIÓ CLAU

LA UE ha d'afavorir una major estabilitat política i el desenvolupament econòmic dels països de l'Europa central i oriental, entre què els dels Balcans. Un gran desafiament en un món globalitzat en què els valors financers i econòmics primen sobre els valors democràtics. El model europeu està en crisi per falta de convicció i fermesa dels seus països membres en la defensa dels principis democràtics

que són en la base fundacional de la UE. S'ha vist amb la mala gestió de la crisi migratòria. No s'ha de descartar que es reobri a Europa una bretxa política que semblava que s'havia tancat el 1989. Rússia, la Xina i Turquia busquen la seva zona d'influència al Vell Continent i, si cal, pressionaran els seus països veïns. I pretenen vendre el seu model alternatiu de desenvolupament econòmic sense pluralisme polític. La UE ha de reaccionar reforçant les institucions europees i els valors democràtics que la sustenten.

ques necessàries perquè hi hagi un estat de dret amb una divisió de poders vertadera, sobretot amb un poder judicial que lluiti eficaçment contra la corrupció pública i el crim organitzat. b) També més reformes estructurals per avançar cap a una economia de mercat, avui molt superditada als estrets nexes entre els poders polítics i unes oligarquies que limiten les potencialitats de desenvolupament del sector privat. I c), finalment, la Comissió Europea insisteix en la solució prèvia dels conflictes

polítics i territorials entre països veïns. No és només el cas de la disputa entre Macedònia i Grècia, en vies d'una solució després d'un primer acord entre Skopje i Atenes, pendent de ser ratificat. També Croàcia podria bloquejar l'entrada de Sèrbia mentre no es resolgui un conflicte de delimitació de la frontera comuna al llarg de 135 km del Danubi. Croàcia també té una disputa amb Montenegro sobre delimitació de fronteres a la badia de Kotor. Al seu torn, Montenegro té un conflicte fronterer amb

Kosovo. Però el problema més crític afecta les relacions entre Sèrbia i Kosovo, un país independent des del 2008 però no reconegut per Espanya, Grècia, Romania, Eslovàquia i Xipre.

RÚSSIA, A L'AGUAIT

Rússia torna a tenir una influència econòmica i cultural als Balcans. Putin sap que Brussel·les no aconsegueix sumar una posició comuna europea per reaccionar amb fermesa a l'embat rus. Tampoc Berlín ni París volen incrementar les tensions que

INTERNACIONAL

L'ANÀLISI

Antoni Segura i Mas Historiador

Rohingyes

Els rohingyes són un dels molts pobles oblidats del món que només apareixen en els mitjans de comunicació quan succeeix algun esdeveniment en forma de guerra, desastre natural, persecució... que, per uns moments, capta l'atenció i remou les consciències del món occidental. I, tanmateix, el que avui coneixem com la crisi dels rohingyes (prop d'un milió de persones expulsades cap a Bangladesh per l'exèrcit de Myanmar) forma part d'un conflicte que Monty G. Marshall, director del Centre per a la Pau Sistèmica, de Vienna (Virgínia, EUA), data des del mateix moment de la independència de l'antiga Birmània, el 1948. El drama dels rohingyes forma part del greu conflicte ètnic que es viu a

les fronteres de Myanmar relacionat amb la construcció d'un nacionalisme exclouent que, al llarg de dècades, s'ha traduït en diverses persecucions igualment contra els katxins, els karen, els shan, els karenni, els mon i els wa. Així doncs, des de la independència, s'han succeït també les rebel·lions als marges del país de tot un seguit de grups ètnics –en ocasions, amb mil·lennis d'història– que no encaixaven en el relat del nacionalisme myanmar. En el cas dels rohingyes, els esclats de violència, les persecucions i els èxodes massius cap a Bangladesh s'han succeït el 1977-78, el 1991-92, el 2012 i a partir del 2017.

Certament, la vida política de Myanmar no ha estat una bassa d'oli. Després del 1948, s'imposa un règim parlamentari que celebra regularment eleccions multipartidistes (el 1952, el 1956 i el 1960). El 1962, un cop d'estat dona pas a un règim militar de partit únic que es defineix com a socialista (Constitució del 1974). El 1990, se celebren eleccions lliures

que guanya per majoria absoluta la Lliga Nacional per a la Democràcia, el partit de l'opositor i premi Nobel de la Pau el 1991 Aung San Suu Kyi, però els militars es neguen a cedir el poder, cosa que no faran fins al 2011, després de moltes pressions internacionals. Al mateix temps, des del 1948, els enfrontaments contra les milícies armades dels karen, els karenni, els kachin, els shan i els mon van ser constants. Llavors, per què aquest acarnissament contra els rohingyes, que només recentment i com a resposta a la persecució han creat un grup armat que no gaudeix de gaire suport social?

Una primera explicació la trobem en la llei de ciutadania implantada el 1982, que jerarquitzava la població en diferents grups i drets: "ciutadans plens", que formen part d'una de les denominades races nacionals (inclosos els karen, els mon, els shan i d'altres); "ciutadans associats", que tenen un avi o un avantpassat a Birmània el 1823, encara que originàriament fos

ciutadà d'un altre país; "ciutadans naturals", que ells o els seus pares ja residien a Birmània abans del 1948, i "estrangers residents". Els rohingyes, que, pel fet de ser musulmans en un país de majoria budista, són apàtrides al seu propi país, no tenen cap dret de ciutadania, ni cèl·lules d'identitat, ni propietats, ni poden ocupar càrrecs públics, ni moure's lliurement pel país, ni accedir a l'educació o la sanitat. Són considerats estrangers provinents de Bangladesh, que tampoc els reconeix la ciutadania, tot i dur segles establerts a la regió d'Arakan (oest de Myanmar).

L'actual i darrera crisi va començar el 25 d'agost del 2017, quan el denominat Exèrcit de Salvació Rohingya d'Arakan (ARSA) va atacar les forces de seguretat birmanes.

Un nen rohingya busca les seves pertinences entre les restes calcinades d'un assentament temporal després de l'incendi declarat a Madapur Khadar, Nova Delhi (Índia), el 17 d'abril del 2018. EFE

L'acció va ser brutalment contestada amb una operació militar que Nacions Unides ha qualificat de "neteja ètnica de llibre" i Human Rights Watch, de "crim contra la humanitat": 170 localitats destruïdes i 6.700 assassinats. Segons Blanca Garcés (CIDOB), el nombre de refugiats rohingya a Bangladesh és, a hores d'ara, de gairebé 900.000, a què cal sumar 150.000 desplaçats més a l'interior de Birmània.

I, tanmateix, les Nacions Unides i la comunitat internacional han guardat silenci fins fa ben poc. Els principals països veïns i les grans potències, també (la Xina i Rússia, fins i tot, s'oposen a les sancions contra Myanmar). Això té a veure amb el fet que, més enllà de l'aparent conflicte ètnico-religiós, hi ha interessos materials tangibles. Les inversions internacionals (de la Xina, en primer lloc) a Arakan s'han intensificat els darrers anys en sectors com ara la fusta, la mineria, els polígons industrials, la construc-

ció d'un gran port, projectes hidràulics, l'agroindústria... I, és clar, sobren els rohingyes i, per tant, són massacrats o expulsats perquè els militars puguin quedar-se amb les seves terres i posar-les al servei dels interessos estrangers. Fins i tot, Aung San Suu Kyi calla. Silenci còmplice de tothom mentre es perpetra una nova neteja ètnica i el genocidi de tot un poble.

LA REPÚBLICA

 VamCats®

Ser republicà té premi.

Subscriu-te a La República abans del 27 d'agost i entraràs en el sorteig del lot VAMCATS LA REPÚBLICA:

**Un parell de
vambes model
1 d'octubre**

**1 Samarreta
de l'ANC**

1 Urna

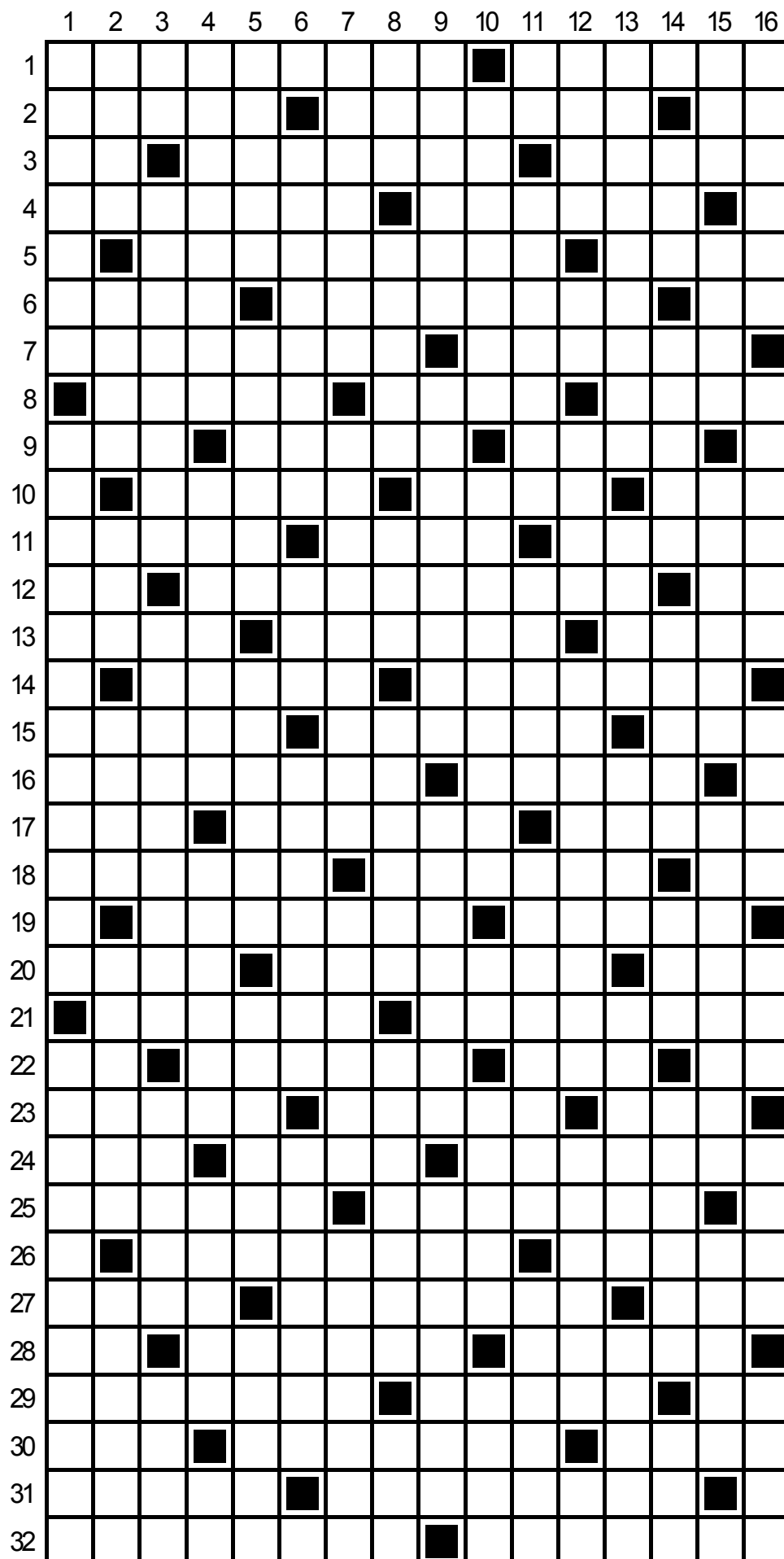
**El sorteig es farà entre totes les subscripcions donades d'alta fins al 27 d'agost.
La República contactarà amb els guanyadors.**

HORIZONTALS

- 1.** Si vol arribar a final de mes ha de fer tota mena d'equilibris. Dret a poder practicar, pagant, la marxa enrere. Grava ideal per anar fent via. Prominent a força de braços.
- 2.** Els nerviosos la tenen molt curta. Bona per a l'enemic. Posats a caminar va triar el costat més salvatge de la vida (2 p.). Petit problema de confiança. Un clau en la intimitat d'una esquerdada.
- 3.** Se'n van de la Molina per fer la mona. Fregat i refregat. En Lluís, amb aires de somiatruïtes. Captivador a la gran Barcelona. Surt del melonar per anar a viure al bosc.
- 4.** Austers a la bona de Déu. Saüc per donar i per vendre. Si fa volar coloms es queda sense la parentela. Amb aires de cervesa processada. 360 graus al sol.
- 5.** Cor d'escarxofa. Més en cos que no pas en ànima. Una vegada cada 100 anys. Inseparable per qüestions fraternals. La mateixa quantitat de militants que de manifestants.
- 6.** Serà generosa. Inofensius entre dues erupcions. Presa de mesures superficial. Observo les destrosses d'un tifó. Regió oceànica.
- 7.** Gra al cul de l'amo. Verge santa, quina guipuscoana! Vistes des del castell d'Eramprunyà. Energia nuclear embotellada al Vell Continent.
- 8.** El joc de mancala d'en Nicolau Alegret. Estampa i rodolí a favor del meu padrí. En el nom d'un mossèn extasiat al cim del Canigó. Sensibles de tot cor. Amagatall entre les branques. El seu regne no és d'aquest món.
- 9.** Vint-i-quatre hores de recules. No reacciona ni davant la professora de química. Dura de mala manera. Paraules de Romànov. Apunyalat per l'esquena. Llet coagulada amb aromes de Montserrat.
- 10.** Ressona pel Penedès. Registres d'antiguitat. Pioner a l'hora de vendre's per un plat de lleties. Ample a dreta i esquerra. Perjudicada per culpa d'un revolt massa tancat. Alguna cosa més que el desert de Namib.
- 11.** Remordiments provocats per una fartanera de carquinyolis. Cilindre blanc com la cera. Combustió total, però només a mitges. El vedell d'or en persona. Decímetre cúbic d'aigua del Carme. Un pèl recargolat.
- 12.** S'ajunten per improvisar. Com un peix al rostoll. Punt de connexió entre el moviment *punk* i un galliner. Partidari de jugar els verbs copulatius en públic. Tot indica que acabarà fent tac. Tanca el cercle.
- 13.** Un plaer, sobretot entre les cames. De tots colors. Té una força mitològica. La verge del Pilar quan tenia 5 anys. A cegues.
- 14.** Els patges fugen dels peatges. Tresor enterrat sota un munt de corruptes. Demostrar que qui té boca s'equivoca. Situat en el temps dels homes de Cromanyó. Trinco-trinco en contra. El Miqueló i l'Eulogi no les tenen.
- 15.** Convertir el rei de la selva en un simple súbdit. Sistemes òptics dels televisors. Guardades al fons d'un mapa. Aires condicionats per la música.
- 16.** Demanar en el mal sentit. Percebre amb molta sensibilitat. Suïñ la cansalada a l'antiga. Petit, petit com en John petit quan balla. De cara al vent i amb els braços encreuats.
- 17.** Col·lectiu d'europèus engalipats. En boca de tothom. Maniobra passada per aigua. Sord

a classe de llengua. Els cerimonials dels detritus. Quin soldat, quin tros de mula!

- 18.** El serial embolicat de Terra Santa. Dolç sense succedanis. Lladre trossejat a cops de falç. Benvolgut Ramon Llull. El niuet que conclou l'estadi prematrimonial. Fa la cabra per la cara.
- 19.** Davant dels nassos. Tocar-se d'una forma inhumana. La salsa obliga a remenar-lo de primera. Els limfòcits i els diplococs les tenen al mateix lloc. Ha passat a pitjor vida. Entre cistellers està molt en voga.
- 20.** Poeta homèric. Ensenyar les parts del cos a classe d'anatomia. Com tants d'altres, l'any 1979 se'n va anar a Basilea a fer fortuna. Un vestit de nit que demana batalla, tingueu-ho en compte. El mateix barri de Vallromanes que d'Hostalric.
- 21.** Fer córrer l'aire. Darrere d'ell, i al marge de les colonoscòpies, es van començar a estudiar els forats negres. Carnisser les 24 hores del dia. Mesura de gra, i de cereal mudadí.
- 22.** Mapa de contorns indefinits. L'airet, l'airet, l'airet de la matinada. Inversos esquenadrets d'Ogassa. Els baixos d'una pesolera. A Badalona estan girades. Net i polit a flor de pell.
- 23.** Queixal ideal per fer el fatxenda. Escorcollat com qui no vol la cosa. Lligall de flors a punt a punt de començar a fer pudor. Espaiós al voltant de la plaça de la Mercè. Xop de tant remenar la Tamara. Un abric com unes hòsties.
- 24.** Riu fora de mare. Obligació moral molt creativa. Sempre ho va tenir molt clar, *el sur també existe*. Cuca de llum a mitja nit. Encara no té el batxillerat, fa molt d'esport.
- 25.** Més clar que l'aigua clara. Exportadora de missals a les valls d'Andorra. Tancada per culpa d'uns pessims oracles. El joc de tapar forats. La novena de Beethoven.
- 26.** Passerell al volant. No diu res, que hi ha moltes mosques. De més a més durant la cavalcada. A la vora d'una part del cos de la copropietària. Venerable a l'ermita.
- 27.** Fan espeternecs. Lleó que en un moment donat el cos li va demanar guerra i pau. La filla més dolça de Billy Wilder. Amb molt de fàstic, oi? Seca i arrugada, d'allò més pecaminosa.
- 28.** Converteixen el poeta en un profeta. Humil a cal Cuixart. La maleïda fletxa del temps, que no s'atura. Segueix els passos del seu amo. Angúnies camí de Mallorca. Indefens davant del *voyeur*.
- 29.** Macarró difícil de digerir. Ho té clar, si més no per fora. Feina a fer a les tavernes del port. Deixar anar unes partícules de nassos. Cinta al marge de la roba.
- 30.** Un munt de brasileres remenant el cul. Filigrana a favor de Mahoma. Editor de mapamundis de Bilbao. Com pa i mel i com l'anell al dit. Bifurcació mental. Tall rodó de porc.
- 31.** Peix gros de Mequinensa. Han dit moltes mentides, ho duen escrit a la cara. Dites reciclades per fomentar l'avorriment. A través d'una transferència de líquid. Capitalista en el mal sentit.
- 32.** Sense testimoni. Enfonsada després d'haver-s'ho jugat tot a la carta més alta. Cefalàlgia de mal aparcar. Màquina de vapor plena de gent.

MEGAENCREUATS JEP FERRET

Solucions a La República de la setmana vinent

17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
		■							■						
					■						■				
■								■							
					■									■	
		■							■						
				■						■					■
	■							■						■	
				■						■					
		■						■							
■				■								■			
			■							■				■	
		■						■							
				■									■		
								■						■	
		■								■					
				■										■	
■									■						
			■					■							■
				■									■		
		■								■					
								■						■	
			■												
■								■							■
			■										■		
				■											
		■								■					
								■							
			■											■	
				■											
		■								■					

VERTICALS

- 1.** Mocadors al marge dels constipats. Lluita contra els mals de l'aviació. Canviar d'estat civil des d'una òptica molt masculina.
- 2.** Treballés en benefici de la coherència. Ui, ui, aquest primat trabuca la iaia! Regió fotovoltaica de Kosovo. Homes que han sortit de casa sense una muda. Centre comercial a la vora de la mar salada. Escórrer-se sempre pel mateix lloc.
- 3.** Surten de càmping. Polposes al regne animal. Ni freda ni calenta, com una mena d'emparedat. Disc digne d'una estrella. Dinerons per a l'entrada d'un calefactor.
- 4.** Alineada a la fila dels tocats de l'ala. Entretenir la qüestió amb un cert interès. Pendent del cor d'un acreditat entabanador. És quan dormo que hi veig clar. Mèdium fora del seu medi.
- 5.** El carnívor que esvalota tot el ramat. Quin estómac, ve directament de l'antiga Troia! Magatzem de sorra. Un tragueta de vi per descansar del xerrac. La mare dels ous de la reproducció animal.
- 6.** Estrena bufanda. Què voleu que us digui, no ho acaba de veure clar. Libar sense obrir la boca. Concentració de missatgers a l'atur. Els millors anys de la cultura minera (3 p.). De veritat i de mentida.
- 7.** Concordant a classe de música. Terriblement selvàtica a la cuina dels pebrots. 10 quilòmetres de cua. De la mateixa època que el bo d'en J.M. Puyal.
- 8.** Entre lletraferits es fan costat. Executar la pitjor sentència. Impost capaç de posar fi a qualsevol iniciativa. Furioses per culpa d'un desgavell seriós. Maleters d'estar per casa. A recer del Sol que brilla darrere les muntanyes.
- 9.** De Calaf a Sicília evidenciant problemes de comunicació. No ho dubteu pas, han sortit de mare. Tallers desordenats amb una paleta. És possessiu, molt plural i de segona.
- 10.** Descoordinat a cal metge i al camp de batalla. Ben bé igual que la Gemma Mengual. Surten d'Esterri i entren a Ripoll. Radi d'acció del proveïdor de patates. Major o menor, surt de nit i titil·la.
- 11.** Tercera i quarta part d'un curset. Feta servir com era de costum en temps de Pompeu Fabra. Genoll de porc estofat a la Garrotxa. És al·lucinant, també poden ser comestibles i tòxiques mortals. A la llum d'una secta.
- 12.** Tal com deia Hipòcrates. Peces del puzzle. Un pòquer que fa por. Quedar-se garratibat davant d'un esparver. A favor d'una mort prematura. Doctor vestit de curt.
- 13.** Directament del mar del canal 33. Estrella de l'NBA amb males arts. Un petit fragment del *Lazarillo de Tormes*. Tard o d'hora rebrà la darrera estocada. Partidari de la reina de Sabà.
- 14.** Una erra de Tísner, feu el favor. Per als berlinesos tenen tot un altre sentit. Durant el ric estiu bufa de matinada. Pares i fills d'Ivan el Terrible. Universitat Catalana de Prada de Conflent. Pengim-penjam com una fulla de parra. Es toquen durant el triàsic.
- 15.** Associació de legionaris ullerosos. Molt de múscol a la taula i al llit. Si te'l donessin mastegat no s'acabaria d'entendre. Quelcom dit onsevulga de bell antuvi. Vivers de fines herbes. Principi nitrogenat.
- 16.** En teoria no és una mala pràctica. Alguna cosa més que professora de biologia. Prou rústec com per infiltrar-se entre geperudes.

- Ració de moixernons. Graonada que cal pujar per arribar a Mart. A parer del notari és l'estranya taca d'un pèssim atac.
- 17.** Agafen moral per poder parlar de càncer. La millor època per veure culminats els Pirineus. Resolutiu i amb iniciativa pròpia. Futbolistes a banda i banda. Eduard I d'Anglaterra.
  - 18.** Garbellada sota la pols de l'era. Patró a cavall de Lleida i Badalona. Filòsofs d'amors platònics. Corrosiva com el rei de la vinagreta.
  - 19.** Encreuat més o menys com aquest llamp de mots encreuats. Graduat en qüestions harmòniques. Veient com torna no és estrany que vagi reptant. L'Ida i la Cleo s'han ajuntat i han tingut un fill, enhorabona.
  - 20.** Subvenciono les festes dels bons estudiants. Trec suc d'un bon parell de tetes. Fer l'última pentinada del trimestre. Secs i ressecs sota la tempesta. Un de tants a les ribes del Mekong. Italià de cos deforme.
  - 21.** Anar bé pel desgavell de les riades. La ciutat de tots els txecoslovacs. Amb un cert aire de Castafiore, Bianca Castafiore. A mitges pel que fa a l'operació biquini. Notaven les vibracions del timpà. En Pep fugiu de la Pepa.
  - 22.** Cap de l'hom. Acte popular a les instal·lacions del Romea. Curs d'enologia als llacs de Covadonga. Amanida, bistec i gelat abans de tornar a la feina. El final de la història. Embussos tipus coll d'ampolla. Curt a simple vista.
  - 23.** La part més arenosa dels tuaregs. Més morts que vius. Cada vegada hi ha menys gent que s'hi mulli el cul. Treballar per aconseguir diners. Branques i fulles fins a fer-ne un gra massa.
  - 24.** Una bona solució. Envoltats de gallines i amb molt de camp per córrer. Fet i deixat estar. Si no és un home de concert tal vegada farà un bon caparràs. El Sr. Bean.
  - 25.** Proa i popa del Titànic. Torna a igualar la festa als esquiadors. Col·lega de cara a la paret. Posada en mans dels setze jutges. Interlocutor amb aires telefònics.
  - 26.** Indeterminat a classe de matemàtiques. Un intermediari de paraula. S'ha deixat corrompre i encara no s'ho pot creure. Mol·lusc adherit a un bacallaner italià.
  - 27.** Escollit per eixerit. Fer-ne de tots colors amb una barreja de nitrat. El nostre estimat Alí. Suborn i base de pa amb tomàquet. De fora vingueren i de casa el tragueren. Cinquanta-un calamars a la romana.
  - 28.** Si no és a la planxa fa panxa. Una grandíssima divisió, però en miniatura. Complicacions a ca l'oncòleg. Bufa, quin tros de gallega! Experts en la llengua d'Homer.
  - 29.** Període de temps que ha fet història. Afegeixi una part de la consumició. Ambaixadors de la Meca a les valls d'Andorra. Habitatge d'obrerres a Vilabella. Li ha quedat clar, el que importa és participar. Una del matí.
  - 30.** Caldo revellit a la bota del racó, (2p). Els primers passos en el món de les lletres. Cap de taula durant un homenatge a Júpiter. Hongaresos vestits amb la roba de l'avi. Més buit que un poeta sense sentit figurat.
  - 31.** Mitja patata incrustada al cul d'un acróbata. WhatsApp de l'any de la picor. Directament d'un cau de mocs. Els cel·liacs el troben d'allò més intolerable. Remenat d'ànec que fa molt mala cara. Tanquen el magazín obrint un interrogant.
  - 32.** Assentament d'*homo sapiens* al cor del Llenguadoc. Operació de neteja. Abric mariner en terra ferma. La dona de la guitarra.

INNOVACIÓ

Un nas prodigiós. Aroma de Bitcoin i Eduard Ribó, creador de BeYou

Una olor per a cada cosa

BeYou, una empresa de perfums nascuda a Alàs, un petit poble del Pirineu, desenvolupa la primera fragància de Bitcoin

MARC ROVIRA
mrovira@lrp.cat

Fa uns anys, va fer-se popular un anunci que preguntava: “De què fan olor els núvols?” És possible que Eduard Ribó pugui tenir la resposta. És el responsable de BeYou, una empresa amb seu al petit poble d’Alàs (Alt Urgell) que s’ha especialitzat en la creació de perfums personalitzats. Una de les seves darreres invencions ha estat el perfum de Bitcoin. L’encàrrec el va rebre d’un client asiàtic –no en pot revelar el nom– dedicat al negoci de les criptomonedes. No ha de ser senzill explicar de què fa olor

un bitcoin, una moneda virtual que no té cap forma concreta i ni tan sols es pot tocar, però Ribó detalla que té una aroma “molt peculiar”. En destaca les notes de “sàndal i fustes”. El perfum ha estat ideat per Agustí Vidal, “un dels millors perfumistes catalans”, diu Ribó, i només se n’ha fet una sèrie limitada per al client que va demanar-lo. No hi ha més ampolles a la venda. El cas del Bitcoin és un encàrrec de característiques especials per a BeYou, una empresa que vol apartar-se dels estàndards del món de la perfumeria. “Aquest sector, des de fa anys, està basant el seu màrqueting en la imatge de triomf, en

Una empresa amb olfacte social

Més enllà d’explorar les olors, Eduard Ribó destaca la vessant social de BeYou. “Comercialitzant perfums hem començat la casa per la teulada, perquè la nostra finalitat és acabar plantant herbes aromàtiques i medicinals.” Crear al Pirineu un mercat de matèria primera per a la perfumeria és el repte, “perquè la gent pugui viure del camp i els joves no hagin de marxar”. BeYou aprofita l’agilitat del web Beyouperfumes.com per ajustar preus i ser competitiva, i tot el procés d’encaixar i empaquetar les ampolles es coordina a través de la Fundació Integra Pirineus, que dona feina a persones en risc d’exclusió social.

dir-li al client que posant-se un determinat perfum s’assemblarà a un actor d’èxit o a una actriu famosa”, diu Eduard Ribó, i apunta que BeYou vol comercialitzar perfums diferenciats i exclusius. S’inspira en la transformació que ha viscut el món del vi, tractant de mimar més els elements essencials que configuren el producte. “No ens centrem en la moda, sinó a oferir un perfum que faci sentir a gust.” Ribó destaca que l’aromateràpia ha estudiat que hi ha olors que van millor que d’altres per a cada ocasió: “Per treballar, pot anar bé un perfum que aportí agilitat mental, però per anar a un sopar o a un esdeveniment més festiu, segurament, preferirem una olor que ens faci sentir més segurs de nosaltres mateixos”. A BeYou estan absolutament convençuts del poder de l’olfacte –“És un instint primari; un record olfatiu et pot transportar a parts de la teva vida que ni recordaves”, explica Ribó– i s’han encarregat de desenvolupar el perfum d’Andoflora, la fira de flors de la Massana, a Andorra, i una línia d’aromes amb què Morabanc obsequia els seus clients més exclusius. També han fet el perfum de la Seu d’Urgell, una iniciativa dels botiguers de la capital de l’Alt Urgell per intentar dinamitzar les vendes. “Per cada compra superior a 20 euros, regalaven una ampolla de perfum de la Seu.”

MADE IN CATALONIA

Gent de ciència. Raül Insa, de negre, amb l'equip de SOM Biotech

Atacant la malaltia de Huntington

MARC ROVIRA
mrovira@lrp.cat

La biofarmacèutica SOM Biotech, ubicada al Parc Científic de Barcelona (PCB) i especialitzada en el reposicionament de fàrmacs per tractar malalties minoritàries del sistema nerviós, ha iniciat la fase clínica d'un innovador tractament per a la malaltia de Huntington, una patologia neurodegenerativa que afecta el cervell. El compost SOM3355 és un fàrmac ja conegut que, actualment, es comercialitza per a la hipertensió arterial. L'estudi iniciat per SOM Biotech busca donar-li eficàcia per prevenir els moviments coreics que causa la malaltia de Huntington i que consisteixen en un seguit d'impulsos bruscos, irregulars i incontrolats, que afecten predominantment les extremitats i els músculs facials.

La nova activitat terapèutica del medicament va ser descoberta per SOM Biotech mitjançant la seva plataforma computacional basada en algorismes d'intel·ligència artificial i,

La biofarmacèutica SOM Biotech avança en la investigació per controlar els efectes d'aquesta patologia neurodegenerativa

després dels prometedors resultats dels assajos preclínic, la biofarmacèutica aprofundeix en l'estudi amb 30 pacients afectats per la malaltia de Huntington.

L'assaig està coordinat pel neuròleg Jaume Kulisevsky, director de l'Institut d'Investigació Biomèdica Sant Pau, i es durà a terme paral·lelament en tres centres més: l'hospital Clínic de Barcelona, l'hospital universitari de Bellvitge i l'hospital uni-

versitari Vall d'Hebron, sota el lideratge d'Esteban Muñoz, Matilde Calopa i Josep Gámez.

MALALTIA MINORITÀRIA

La malaltia de Huntington és un trastorn neurodegeneratiu desencadenat per una alteració genètica (la mutació del gen que codifica la proteïna anomenada huntingtina) que destrueix gradualment les neurones en regions específiques del cervell i comporta una grau disfunció motora, cognitiva i de comportament. És una malaltia hereditària autosòmica dominant: una persona que presenta aquesta mutació té un 50% de probabilitat de transmetre-la a la seva descendència. Segons estudis interns de la companyia, la prevalença d'aquesta malaltia és d'entre 6 i 8 per cada 10.000 persones als països occidentals, i la major part dels afectats la desenvolupen entre els 35 i els 55 anys. L'esperança de vida és llarga, entre 15 i 20 anys, durant què la malaltia progressa de forma gradual i lenta, generant una gran discapacitat funcional, social i familiar.

"La malaltia de Huntington afecta unes 2.500 persones a l'Estat espanyol i unes 78.000 a tot el món. No té cap tractament que modifiqui la progressió i els medicaments disponibles són simptomàtics amb efectes secundaris que moltes vegades fan que no es puguin fer servir. SOM3355 és un fàrmac segur que s'ha administrat durant molts anys a malalts amb hipertensió i que ha estat molt ben valorat per un estudi de mercat dut a terme per Insights in Life Science [iLS]", afirma Raül Insa, CEO de SOM Biotech.

Convertir la salinitat en una aliada

El delta de l'Ebre és un espai d'una riquesa mediambiental notable, però alhora molt fràgil i sensible. La progressiva incursió de la falca salina representa una amenaça per al Delta i per a un dels seus pilars econòmics: el cultiu d'arròs. El projecte *Neurice* que encapçalen l'IRTA, la Universitat de Barcelona, la de Milà i la de Glasgow, juntament amb entitats i instituts de recerca com ara el CRAG, el Círad, el Crea, l'Indear, el xinès CAAS, la Cambra Arrossera de Montsià, el centre francès RIZ i la societat italiana Sement, té en marxa una investigació per generar varietats autòctones comercials d'arròs resistent a la salinitat. La incorporació de més tolerància a la sal protegirà l'arròs del canvi climàtic i de plagues com ara el caragol maçana. La Unió Europea finança el programa amb 4,6 milions d'euros i ja han començat les proves de camp de les primeres varietats modificades cromosòmicament perquè siguin més resistent. Les mostres s'obtenen de l'encreuament de dues varietats, una d'autòctona i una d'asiàtica portadora de la regió cromosòmica en qüestió. "Cal avançar en la recerca de noves varietats més adaptables a la salinitat", diu Xavier Serret, gestor del *Neurice*.

REPORTATGE

Maltractament SILENCIAT

MERCÈ MIRALLES
mmiralles@lrp.cat

Una dona de més de vuitanta anys demana assessorament. El marit fa cinquanta anys que la maltracta i ja no pot més. “Què pot fer?”, pregunta serveis socials. La protegiran del marit, que anirà fora de casa. Al carrer?, rumia ella. I com s’ho farà, gairebé amb noranta anys? Sol i sense recursos? I pensa que amb els 800 euros de pensió d’ell ja van tirant. Però què farà ell, si es queda sense res.? Els fills, quan se’ls pregunta sobre la relació dels pares, suavitzen les coses: són una parella d’una altra època, no n’hi per tant... De fet, si expliquessin quina és la situació real, i treïessin el pare de casa, no els en tocaria una altra que fer-se’n càrrec. Qui voldria viure sota el mateix sostre amb ell? La dona, vist el panorama, claudica: “No el faré fora de casa. Ja he passat 50 anys així. Pel que em queda de vida no em vindrà d’uns anys més.” Cas tancat. No ha tingut vida i el que li queda tampoc serà vida. Si aquesta víctima no tingués les seves facultats plenes, es podria decidir per ella, però no és així. Aquest cas, real, l’explica Jordi Muñoz, advocat i president d’Eima, associació per a la investigació del maltractament a les persones grans. Muñoz reflexiona: “És molt dur, molt. Et queda un nus dins. Saps que l’han maltractada tota la vida i que li donen una sortida, que implica, però, que ell es quedi al carrer. I ho rebutja.” Muñoz, amb altres professionals de diferents àmbits, com ara la psicologia i la medicina, va fundar l’entitat el 2003. És l’única a tot Catalunya dedicada exclusivament al maltractament als grans.

El 2017, es van presentar poc més

Es parla de la violència masclista i de la violència contra els nens. De la que pateixen els avis, més aviat poc. Des d’abusos econòmics fins a agressions sexuals, insults i negligència. L’OMS diu que només es denuncia 1 de cada 24 casos

d’un miler de denúncies als Mossos per maltractaments a gent gran. Una sola ja seria greu, però el cas és que la xifra no es correspon amb la prevalença d’aquest tipus de violència, ja que els organismes internacionals calculen que el 10% de les persones grans pateix maltractament. Els grans, sigui perquè no poden, sigui perquè no volen, no denuncien. Els abusos queden silenciats.

La Diputació de Barcelona, coincidint amb el 15 de juny, Dia Mundial de la Presa de Consciència de l’Abús i el Maltractament envers les Persones Grans, va informar que del 2017 té registrats 323 casos de maltractament a persones grans a la demarcació de Barcelona. Són dades aportades per una petita part d’ajuntaments de la demarcació, que han contestat ja una enquesta feta per la Diputació. D’altra banda, la Diputació té les dades del servei local de teleassistència, que ha identificat 449 casos de sospita de maltractaments des del 2016. De les dades de maltractaments, destaca que un 80% de persones grans que pateixen maltractament són dones. Un 31% tenen més de 80 anys i un 15% viuen soles. En un 36% dels casos, la víctima té deteriorament cognitiu i un 67% necessita ajuda per fer les activitats bàsiques de la vida diària. En un 56% dels casos detectats, hi ha maltractament psicològic; en un 41%, econòmic; en un 35%, negligència (més present entre els majors de 90 anys) i en un 19%, maltractament físic. Pel que fa a qui maltracta, es tracta, sobretot, d’algú de l’àmbit familiar: un fill, en un 36% dels casos, o una filla, en un 12%. La parella -home- és el maltractador en un 17% de les situacions de violència.

Míriam Grífol, psicòloga, i fins fa

És bàsic donar visibilitat als abusos, que se solen cometre en el si de la família

LRP

Més casos que denúncies

► Segons les dades del Departament d'Interior corresponents al primer trimestre del 2018, la policia va atendre 224 persones de més de 65 anys víctimes de violència masclista o domèstica a Catalunya. Van ser 153 dones i 71 homes. Hi ha 3 casos de dones de 90 anys i més. Es van presentar 208 denúncies i es van practicar 29 detencions. En tot l'any 2017, els Mossos van atendre 1.072 víctimes, de què 691 van ser dones. Hi va haver 2 víctimes mortals. Hi ha poques denúncies, expliquen els professionals; hi ha més casos, però queden amagats. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), 1 de cada 10 perso-

nes grans pateix maltractament, i aquesta xifra està subestimada, perquè només es notifica 1 de cada 24 casos. La majoria dels maltractaments es donen en l'entorn familiar i passen ocults. Si el maltractament es dona en una residència, en canvi, és més fàcil de detectar i denunciar. El president d'Eima, Jordi Muñoz, reitera: "Hem d'ajudar-nos entre tots, perquè no és un problema aïllat. És problema de tota la societat." I recorda la importància de les xarxes de relacions, de l'interès per mantenir-les i de la responsabilitat de tots, joves i grans, per facilitar-les. "Algú que viu aïllat té moltes possibilitats de ser maltractat."

poc coordinadora del protocol de maltractaments del servei local de teleassistència de la Diputació, explica que el contacte telefònic i personal amb els avis és periòdic. Evidentment, també atenen urgències. En el dia a dia, diu Grífol, "els avis a vegades, manifesten coses que podrien ser indicadors de maltractament, i no en són conscients": "Expliquen una problemàtica, però no hi posen l'etiqueta de maltractament." A vegades, el professional veu directament què passa. "Arribem a un domicili i potser veiem que la persona no pot tenir cura d'ella mateixa, i la trobem desatesa." Tots els treballadors del servei reben formació sobre maltractament i estan preparats per detectar indicis. Les sospites de maltractament es deriven a serveis socials, que ho estudia. "Si la situació és d'emergència, es mobilitzen immediatament els recursos públics. Posem per cas una persona gran que trobem desatesa, amb deshidratació, el que sigui... Es truca el 061. O potser trobem a la casa un conflicte i poden arribar a les mans; truquem als Mossos."

LLEI DEL SILENCI

Impera la llei del silenci. Les persones grans víctimes de maltractament passen en silenci. Perquè han perdut capacitats i no poden expressar, perquè temen les conseqüències, per a ells o els altres, d'explicar-ho... Potser callen perquè ho han acceptat com una de les coses que "et poden passar a la vida". I, potser, els qui vivim al voltant -veïns, coneguts, familiars- mirem cap a una altra banda. El primer pas per resoldre un conflicte és la visibilitat. Els experts assenyalen que els maltractaments cap a la gent gran, quant a l'atenció de la societat, estan com es trobava la violència contra nens i contra dones fa trenta anys: sota l'estora. Mentre seguim donant per bons alguns comportaments... I comenta Muñoz, d'Eima: "Que els fills controlin l'economia dels grans sembla que ja és un fet acceptat, encara que els pares estiguin bé. «Nosaltres ho fem millor», diuen. O «gastes massa i no has de gastar tant». Cert, pots ajudar els pares, donant-los suport, assessorant, estant al seu costat. Però d'això a anul·lar-los! Si es dona el cas que la persona gran ha perdut capacitat, el sistema ja té recursos per intervenir i evitar els espolis, la mala gestió."

Què es troben els professionals en contacte amb el maltractament a la tercera edat? Hi ha de tot, però Jordi

REPORTATGE MALTRACTAMENT A LA GENT GRAN

Muñoz explica: “Ens trobem molts abusos econòmics. Quan som grans, tenim el perfil idoni. La majoria de persones grans tenen un ingrés fix, la seva pensió, i sigui poc o sigui molt –les pensions són una vergonya–, aquells 600 o 700 euros entren a casa seva cada mes.” Pot donar-se l’abús violent dels lladres que tenen controlat que els avis van al banc cada dia 25 i que molts en treuen la paga, sovint íntegra. Els fan un seguiment i els roben. Hi ha abusos més subtils, els que es guanyen la confiança i acaben aconseguint que la persona gran els doni diners. “Saben que aquelles persones es troben soles, que tenen necessitat de comunicar-se, de ser escoltades, de sentir-se estimades i els que cometem l’abús juguen amb el xantatge emocional per aprofitar-se’n. Ens ho trobem moltíssim.” I hi ha els casos d’abús que provenen del si de la pròpia família. “Hi ha alguns que, el 25 de cada mes, el dia que es cobra la pensió, de matinada, treuen els diners del compte de l’avi i el deixen sense res. Es fan autèntiques barbaritats! N’hi ha que fins i tot perden la llar. Els van convencent que hi ha una relació d’afecte, els enganyen amb alguna operació, o aconseguen que els donin poders. Et poden plomar, prendre-t’ho tot.” No ens podem arribar a fer el càrrec del sofriment. “Hi ha avis que tenen fills amb addiccions, amb problemes de salut mental, d’alcoholisme. Pressionen i extorsionen la mare, perquè és bàsicament a ella, perquè els doni diners. La mare no vol denunciar. És el seu fill!” La llei del silenci, dèiem. Poques vegades les persones afectades per tot això denuncien. Pot ser que parlin amb algun professional, amb el metge, per exemple, però, un cop s’han desfogat, de seguida ve el “però no diguis res”. A vegades, la informació arriba per un veí, per un familiar. En realitat, si s’està atent, tothom pot ser detector d’un cas de maltractament.

Els abusos s’acaben en la qüestió econòmica? No. Novament, realitat, tot i que no vingui de gust parlar-ne, ni pensar-hi: “Hi ha persones desateses a casa seva, o ateses de manera

“No minva, augmenta”

La responsable de l’àrea d’Atenció a les Persones de la Diputació de Barcelona –i alcaldessa de la Garriga–, Meritxell Budó, diu: “El maltractament existeix, i no minva, augmenta.” “Hem de treballar per visibilitzar la dimensió del que està passant i per combatre la discriminació per l’edat, posant en valor les persones grans, no arraconant-les.” El servei de teleassistència és un gran detector de problemàtiques. A partir de la sospita, s’activen els protocols i la fiscalia actua. Calen recursos per aturar un maltracte i també per semblar respecte i prevenir-los.

No es pot erradicar la discriminació per edat mentre es transmeti a les noves generacions que els grans són una càrrega LRP

negligent: brutes, desnudades, caquètiques, amb les ungles llargues i recargolades.” El cas d’un senyor gran que vivia amb el seu fill, en una població petita. Ningú al poble gosava dir res, per por. Quan per fi es va poder accedir al domicili, el metge que va atendre l’avi va dir que no es podia veure la gravetat de les nafres que tenia fins que no el netegessin. Defecacions, insectes. Enganxats al cos. Havia pesat 100 quilos i, quan el van trobar, en pesava 50. El pitjor —si és que es pot parlar en aquests termes— és que aquesta persona gran tenia el cap clar i era conscient de la situació. Reflexiona Muñoz: “Això tan bèstia els professionals s’ho troben massa sovint. En una societat que es considera tan avançada!” Aquí, coincideixen els experts, el silenci dels veïns és molt greu. “Si fa dies que no veus un veí, ves i pregunta: «Va tot bé?». Troben algú mort a casa seva, al cap dels anys. Què ens està passant?” “Hi haurà canvis a mesura que passin les generacions. El concepte de família, de sacrifici pels altres... Els grans han viscut més amb obli-

gacions que amb drets. Hi ha generacions que posaran més límits, que aprendran a dir que no”. No a la síndrome de l’àvia esclava. No a quedar aïllat a casa si els fills, per la crisi, han de tornar amb els pares: “M’he trobat amb matrimonis que els han canviat d’habitació. «Vosaltres, amb l’habitació petita ja teniu prou, i nosaltres tindrem més espai, amb els nens», «Vindran a dinar uns amics. Dineu abans vosaltres i us quedeu a l’habitació»... Què passa aquí? És clar que tothom vol ajudar els fills, però això?!”

També hi ha violència sexual. L’home que reclama tenir relacions amb la dona al centre on està ingressada amb demència. La dona gran que és objecte de tocaments per part d’un suposat tècnic de serveis i a qui, quan ho explica, ningú creu. Si tingués 16 anys enlloc de 85, segur que saltarien totes les alarmes i s’arribaria fins on calgués per aclarir els fets. Els abusadors ja hi compten, que no se’ls creuran. O el cas d’un home que anava a visitar el pare a la residència cada setmana, i les càmeres van de-

tectar que entrava també a l'habitació d'una àvia amb una demència avançada. Primer, van pensar que seria una coneguda. Fins que van trobar la senyora amb marques als genitals i restes de flux seminal. "Anava a veure el pare i abusava d'aquella senyora, enllitada i sense capacitat de comunicar-se o defensar-se! És perversió." Muñoz també relata els casos de dones que no volen mantenir relacions i troben aquesta resposta en la seva parella: "Ets meva, i s'ha acabat!"

QUÈ ES POT FER?

A l'entitat Eima, al llarg d'aquests anys de treball, han constatat que hi ha molt per fer. "Cal resoldre la carença de recursos. Hi ha recursos per a la dona maltractada, i n'hi ha per als infants. I per als grans?" Demanden habitatges. "Avui dia, per a un avi maltractat la solució és portar-lo a una residència. I això pot ser un doble maltractament, perquè si l'avi o l'àvia no són dependents, si no tenen una pèrdua de capacitat, podrien viure a qualsevol lloc, el més semblant a casa seva. Hi ha persones de 80 anys i més que no necessiten suport i que estan plenament lúcides. Lògicament, si van a una residència, s'enfonsen." Habitatges compartits, amb un suport regular. Seria donar-los una oportunitat, tenir el més semblant a una llar. I apunta una altra necessitat: un telèfon específic per al maltractament a les persones grans. Un telèfon portat per personal especialitzat en la matèria.

Enrique Peidró, de la Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya (Fatec) i especialitzat en maltractament, és molt explícit: "És importantíssim que la societat sigui conscient del que està passant, però és molt difícil, tot plegat. Un pare a qui la filla maltracta, insulta i empenta pensarà: «Si la denúncia, on aniré a parar?» No hi ha llocs específics on puguin anar a viure. Sí, que denunciï, i després, què? I acaba pensant: «M'ha tocat, doncs mala sort». No hi ha diners per a això, diu Peidró. "Hi ha altres prioritats." Des de la Fatec han promogut, amb el suport de desenes d'entitats, el *Manifest per aturar el maltractament a les persones grans*, amb què volen mostrar el seu "absolut rebuig", a la vegada que volen fer pública la seva voluntat de "treballar conjunta-

"Sempre és pervers"

► En el treball del servei local de teleassistència es troben indicis de maltractament psicològic –que, de fet, sol estar present en totes les formes d'abús–, econòmic i negligència: insults, menyspreus, amenaces de deixar d'atendre... A vegades, hi ha dinàmiques familiars en què falta bon tracte, per totes les parts, i s'acaba comprovant que no hi ha maltractaments. Però quan tots aquests insults i agressivitat són viscuts amb por per l'avi, les coses canvien. Les

Un matrimoni, en una visita del servei local de teleassistència

LRP

víctimes sobre qui se sospita són dones en el 90% dels casos. La majoria de maltractadors són homes. Comenta Miriam Grifol, del servei: "El maltractament sempre és pervers. Quan veus una persona gran, vulnerable, és... La gran diferència amb el maltractament als nens i les dones és la visibilitat social." Cadascú es pot plantejar: com tracto els grans de casa? Els valoro? Prenc decisions per ell o ella que no em pertocuen?"

POR

"Un pare a qui la filla maltracta pensarà: «Si la denúncia, on aniré a parar?»"

INDIFERÈNCIA

"Troben algú mort a casa, al cap dels anys. Però què ens està passant?"

ment per erradicar el maltractament mitjançant la prevenció, la sensibilització i les accions". Peidró comenta que des de Fatec procuren, tant com poden, que se'n parli. "És vital. La societat encara no assumeix la importància del que passa. Hem de cridar l'atenció. Hem d'explicar, explicar i explicar. Parlem-ne tots, amics, família, entitats. Què ens passa, a l'entitat? Que la majoria de casos no són perseguibles, perquè qui ens ho explica té por de declarar. Perquè el veí del costat o el de dalt pensen que hauran d'encarar-se amb el maltractador." El manifest reclama impulsar mecanismes eficaços i coordinats per a l'assistència, l'assessorament, la denúncia anònima i la protecció. Entre aquests, la creació d'un telèfon específic, gratuït i confidencial. Reivindiquen també una justícia ràpida i eficaç per a les víctimes.

No solament s'ha de pal·liar, prevenir i evitar el maltractament, sinó que cal afavorir el bon tracte. En el manifest promogut per la Fatec es parla de l'edatisme, la discriminació per raó d'edat: "És definit com un «procés de discriminació i estereotipació d'una manera sistemàtica envers les persones d'edat avançada pel sol fet de ser velles» (R. Butler), i és aquesta discriminació el substrat de moltes situacions de maltractament a les persones grans."

Explica Jordi Muñoz, president d'Eima, que la discriminació per raó d'edat és la tercera en importància al món, després del racisme i el sexisme. "Hi ha estudis que ens indiquen que el racisme i el sexisme baixen, perquè hi ha consciència social i polítiques públiques, mentre que l'edatisme augmenta. No tenim consciència que hi ha aquesta discriminació, però moltes vegades, inconscientment, la fem: «Camines com un vell!», «Et repeteixes més que una vella»... Els nens de 4 o 5 anys ja tenen concepcions edatistes, perquè reben missatges en aquest sentit: «Quin rotllo, aquest cap de setmana no podem marxar perquè la iaia...» Estimen els avis i hi tenen vincles, però reben el missatge que els grans són una càrrega." Curiosament, tots volem arribar a grans. "L'envelliment no és negatiu, és un procés natural! Depèn de la qualitat de vida amb què envellim, però l'envelliment, per si mateix, no és negatiu."

ques públiques, mentre que l'edatisme augmenta. No tenim consciència que hi ha aquesta discriminació, però moltes vegades, inconscientment, la fem: «Camines com un vell!», «Et repeteixes més que una vella»... Els nens de 4 o 5 anys ja tenen concepcions edatistes, perquè reben missatges en aquest sentit: «Quin rotllo, aquest cap de setmana no podem marxar perquè la iaia...» Estimen els avis i hi tenen vincles, però reben el missatge que els grans són una càrrega." Curiosament, tots volem arribar a grans. "L'envelliment no és negatiu, és un procés natural! Depèn de la qualitat de vida amb què envellim, però l'envelliment, per si mateix, no és negatiu."

ABANDÓ

"Hi ha persones grans desateses, a casa seva, brutes, desnudides, caquètiques"

LA CONVERSA

Eugenia Parejo Sevillana que defensa la llibertat dels presos polítics

“No marxeu. No ens podeu deixar sols”

SARA MUÑOZ
smunoz@lrp.cat

Eugenia Parejo no agafa les trucades d'aquells números que li resulten desconeguts. S'ha cansat de rebre alguns insults. “No és que m'afecti, però no dono aquest gustàs a cap carallot”. Aquesta enèrgica sevillana de 78 anys va aparèixer per primer cop a la televisió quan el programa *Salvados*, dirigit per Jordi Évole, va convidar Oriol Junqueras a visitar una família andalusa. Allà mateix naixeria una intensa amistat entre tots dos. Després, vindria una Diada i l'1 d'octubre, que l'Eugenia va viure en primera persona, i la decisió del jutge d'enviar el líder d'ERC a la presó. D'aleshores ençà, l'Eugenia es mou pel territori espanyol denunciant “la barbaritat que significa que aquestes persones siguin a la presó”.

D'ella va ser la idea d'ajuntar durant uns dies set àvies catalanes i set d'andaluses i obligar-les a dialogar i a trencar prejudicis. “La convivència és possible, però no parlem”, afirma. Va traslladar la proposta a la productora d'Évole i va cristal·litzar. El resultat, el programa *Bienvenidas al norte y al sur*. La conseqüència, que les andaluses comencen a lluir el llaç groc i que tant les unes com les altres empatitzen més amb la postura contrària.

Les catorze participants, que comparteixen un grup de Whatsapp batejat com a *Andaluña*, van protagonitzar recentment el pregó de les festes locals de Sant Vicenç dels Horts, el poble de Junqueras. Aprofitem l'ocasió per xerrar una estona amb Eugenia Parejo. “Ahir a la nit -d'això en fa uns dies-, vaig ser amb els de la CUP, en un acte que barrejava poesia i birres. Aquesta barreja de disbarat i de realitat és al·lucinant”, explica d'entrada. Dos minuts amb ella són més que suficients per deixar-se conquistar per aquesta combativa sevillana de Gines, d'aspecte afable i somriure invencible.

Sempre ha estat una revolucionària dels seus temps. Es va treure el carnet de conduir amb divuit anys en una

REVOLUCIONÀRIA

“Em vaig treure el carnet amb divuit anys. Em cridaven «puta» pel carrer. També vaig ser el primer o segon divorci de l'Estat”

LA INDEPENDÈNCIA

“Respecto que molta gent vulgui marxar d'Espanya, però no pot ser que ens deixeu tota la merda a la resta”

L'1 D'OCTUBRE

“Unes eleccions, segons ells. Una festa preciosa, segons jo. Però ningú mereix ser a la presó”

CONÈXER JUNQUERAS

“Em va canviar la mentalitat. Vaig entendre que amb els independentistes es pot parlar”

època en què el volant era cosa d'homes. “Em van arribar a cridar «puta» pel carrer”, recorda. S'ha casat tres cops i s'ha divorciat les mateixes vegades. El seu primer divorci, amb 32 anys i tres fills, també va ser trencador, dels que obren portes. “El primer o el segon de l'Estat devia ser”, recorda.

VENIA A L'ESTRANGER

Al llarg de la seva vida, havia visitat molts cops Catalunya. Pica l'ullet i exclama: “Venia a l'estranger, cony!” Li encanta que aquí es parlin dos idiomes i que sigui un territori “tan diferent”. “Fins i tot les cadires les col·loqueu diferent a les cases”, indica. Conèixer primer Oriol Junqueras i després molts altres independentistes l'ha ajudada a entendre la realitat catalana. “Respecto que molta gent vulgui marxar d'Espanya, però no pot ser que ens deixeu tota la merda a la resta. Tampoc és això, cony. Anem a fer fora entre tots els de Madrid, que són uns xoriços”, exclama.

Parejo entrellaça moltíssimes frases amb una paraulota. Ho fa amb aquella gràcia de què només pot presumir determinada gent del sud. “Estem adormits, no ens definim, ens venç la puta por. Només despertem quan s'enverina l'aire”, deixa anar. Torna a la jornada de l'1-O. Va arribar uns dies abans. Va visitar el monestir de Montserrat amb Junqueras, la seva dona i els fills (“si el capellà no em fa fora, jo hi entro”, va avisar) i va viure de prop la jornada de votació. “Unes eleccions, segons ells; una festa preciosa, segons jo”, resumeix. Això pel que fa a l'objectiu de la jornada. Les càrregues policials són figures d'un altre paner. Li van semblar “una barbaritat, un disbarat”. Va ser el darrer dia que va veure Oriol Junqueras. Ara, es comuniquen per carta. L'última que va rebre la va llegir al pregó de Sant Vicenç dels Horts.

Manté, això sí, el contacte habitual amb la Neus, la parella de l'Oriol, i la canalla, en Lluç i la Joana. L'Eugenia

era amb el seu nou amic independentista, en una visita al Parlament de Catalunya posterior al primer programa de televisió, quan el va trucar la Neus per comunicar-li que el nadó que venia de camí seria una nena. “Em va explicar que la seva dona li volia dir Joana i que ell volia un altre nom. Li vaig contestar: «Ella pareix, oi que sí? Doncs ella decideix.»” L'Eugenia ja ha cosit dos vestits de “gitana” per a la Joana. El segon, el seu pare només l'ha vist en foto.

ENTENDRE ELS CATALANS

Agraeix com li ha obert la ment conèixer Oriol Junqueras. “Em va canviar la mentalitat. Vaig veure que era bona persona i vaig entendre que amb els independentistes es pot parlar. Abans, pensava que eren gent més tancada, que si no penses com ells ets l'enemic. A mi, les banderes no m'agraden. Venia molt a Catalunya, mai havia tingut problemes, però desconeixia el tema”, relata.

Pregonera. Eugenia Parejo i les altres tretze dones del programa de La Sexta han llegit enguany el pregó de Sant Vicenç dels Horts. A la imatge, a la plaça de la Vila, hores abans JOSEP LOSADA

L'Eugenia creu que organitzar la consulta "va ser un disbarat, perquè la llei s'ha de complir mentre estigui vigent", però té molt clar que els promotors de la votació "no han fet res que mereixi un càstig tan sever com el que estan patint". I encara menys sense judici. El 27 d'octubre, "el dia de la República dels tres segons", ella ja va intuir que alguns acabarien entre reixes. Defensa que les lleis que no funcionen "s'han de canviar" i que cal buscar la fórmula perquè Catalunya pugui celebrar un referèndum legal "i sortir d'aquest guirigall". Això sí, està més que convençuda que guanyarà el no i es complirà així el seu desig. "El nou país el podem fer entre tots i plegats podem construir un futur millor", insisteix tantes vegades com calgui.

El futur de Catalunya no és l'únic aspecte que, sota el seu parer, s'hauria de resoldre amb una votació. Reclama també un referèndum sobre la monarquia espanyola: "Si surt

EL REFERÈNDUM

"S'ha de celebrar, però de forma legal. És l'única sortida al conflicte. Estic convençuda que guanyarà el no a la independència"

que sí, ens la mengem amb patates. Si surt que no, que es busquin la vida."

Aquesta àvia de set nets ha dedicat molts anys a la cooperació. Durant un temps, va regentar una botiga de roba, una feina que li permetia fer el que li "donava la gana". Segueix fent el que li ve de gust. Per poc que pugui, tornarà a visitar Catalunya tant l'11 de setembre com l'1 d'octubre. Confia disposar aviat de l'oportunitat de visitar Junqueras a la presó, tot i que on el vol abraçar és a Sant Vicenç dels Horts. Li seguirà dient tot el que pensa: que és coherent, net i no fereix ningú, i també que no pot comprendre la unió amb "independentistes de dretes que es canvien de nom cada dos per tres".

L'Eugenia xerra pels colzes, però un no es cansa mai d'escoltar-la. Enmig de la conversa, li sona el mòbil. "Eugenia, et busquen." "Sí, però m'importa un rave." I torna a agafar embranzida.

EN DETALL

► Sempre s'ha definit com una ànima lliure?

Jo, sempre. A mi no m'amarra ni Déu. I abans encara ho era més. Sempre he fet el que m'ha donat la gana. He triat jo, m'he equivocat o l'he encertada jo. Tria. I si caus, t'aixeques, t'espolses i segueixes.

Ha militat mai en cap partit?

Mai. A mi no em mana callar ningú. Faig sempre el que em ve de gust. Havia col·laborat amb el partit comunista, però mai no he tingut carnet de cap formació. Quan la gent em diu que és molt difícil seguir-me, jo els contesto que no vull que em segueixi ningú. Jo vull caminar al costat de la gent, no que em segueixin.

Quina impressió li va causar Oriol Junqueras quan el va conèixer?

Em va caure de puta mare. Com si el conegués de tota la vida. Coincidim en moltes coses. Va anar al meu hort, va veure unes alberginies i vam començar a parlar. Vam connectar des del primer moment. A tots dos ens agrada la història, la poesia, Machado... Jo li vaig regalar un llibre inèdit d'Antonio Machado.

A qui hauria votat el 21-D si hagués tingut la possibilitat?

Segurament, a ERC, perquè Oriol Junqueras és un home coherent que juga net. No m'agrada que de company de viatge tingui al del serrell [Carles Puigdemont]. L'Oriol es va assabentar que marxava quan ja era fora.

Com resollem la situació actual?

Parlant, parlant i parlant. És l'única forma. Els polítics han de treballar per a tothom. La convivència és possible, però no parlem. I organitzant el referèndum però de forma legal. Això és imprescindible.

Està realment convençuda de que guanyaria el no?

Ara sí, perquè estic segura que la majoria de gent no vol marxar d'Espanya. Serà una altra cosa quan la generació dels vells se'n vagi al calaix i, sobretot, si segueixen les martingales actuals.

La República de les arts

Llibre recomanat per...

Argelagues, de Gemma Ruiz. És una novel·la molt ben escrita, utilitza un llenguatge increïble, esplèndid. I, a través de través de tres dones de tres generacions, parla del naixement del Sabadell industrial.

Feliu Formosa Poeta, traductor i dramaturg

ESTIU AMB PEDROLO

La commemoració de l'Any Pedrolo ha inundat les llibreries de reedicions de l'obra de l'escriptor i assajos que posen al descobert el valor literari i la insubornable militància cultural i política de Pedrolo

DAVID MARIN
dmarin@lrp.cat

Va publicar 128 obres i va escriure una de les novel·les més llegides de la literatura catalana, el *Mecanoscrit del segon origen*. Però Manuel de Pedrolo (l'Aranyó, la Segarra, 1918-Barcelona, 1990) es va convertir en un intel·lectual incòmode durant la represa democràtica i la instauració de l'autonomisme, i ha estat, durant molts anys, un autor apartat per la indústria cultural i de la primera fila del món literari. Fins ara. La celebració, durant el 2018, de l'Any Pedrolo ha posat sobre la figura de Pedrolo noves mirades que destaquen el valor i la modernitat literària de la seva obra, i ha bolcat el sector editorial a publicar noves edicions d'algunes de les obres de l'escriptor ponentí. En total, aprofitant l'Any Pedrolo, s'han reeditat una trentena de les 128 obres que Pedrolo va publicar. Si algú té dubtes sobre quines les seves lectures d'estiu, *pedrolejar* (com diu amb humor la comissària de l'Any Pedrolo, l'escriptora Anna Maria Vilallonga, seguint el camí d'Anna Moreno-Berdmar, inventora del verb) amb algunes d'aquestes reedicions o llegir alguns dels assajos publicats

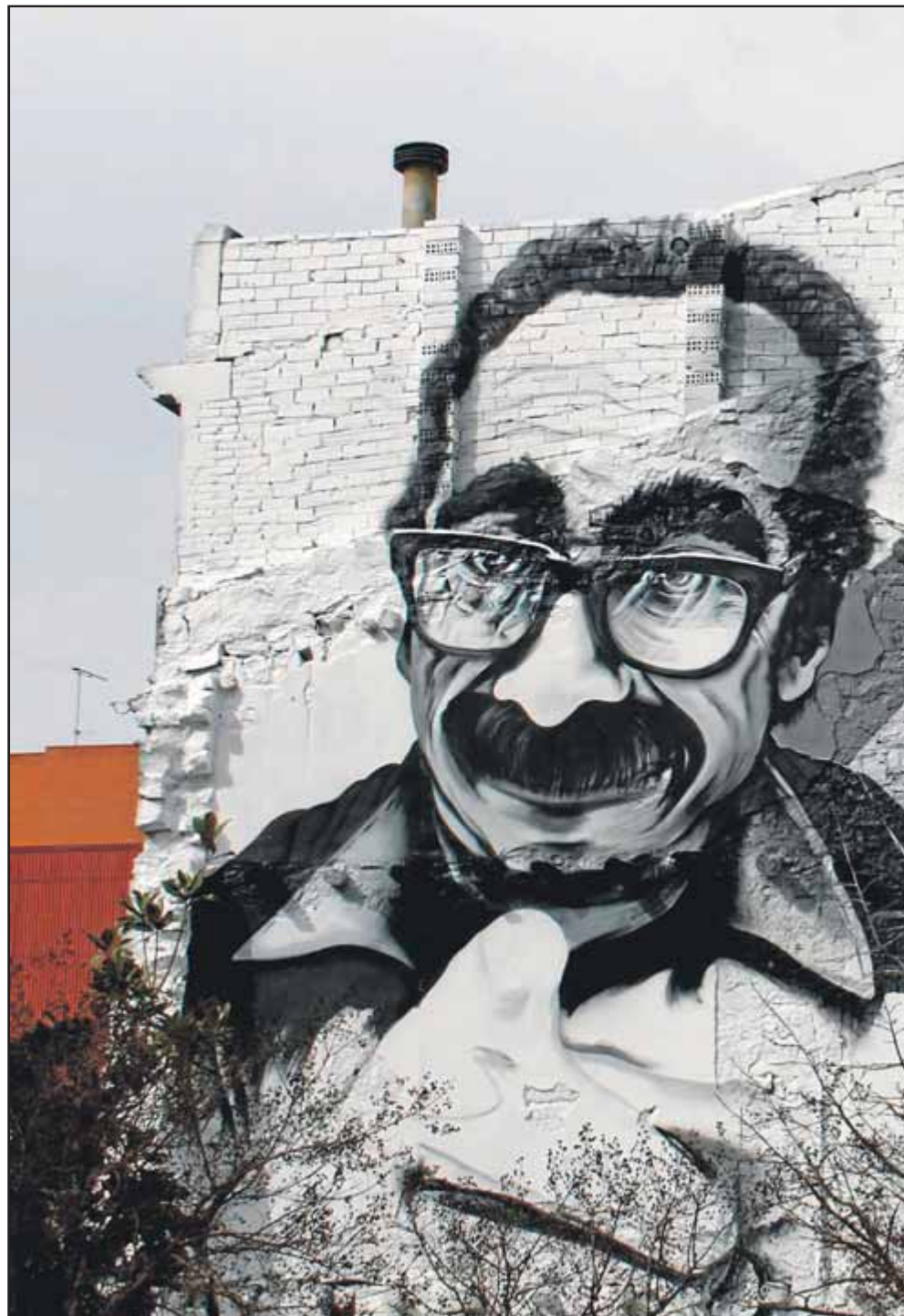
aquest any pot ser una bona oportunitat d'aproximar-se a un dels autors més destacats i a la vegada injustament maltractats de la nostra literatura i descobrir Pedrolo més enllà del *Mecanoscrit*.

"Acabarem l'any amb més d'una trentena d'obres de Pedrolo –recompta Vilallonga–, més set o vuit obres d'assaig al voltant de la seva figura. És un fet sense precedents. I el més significatiu és que aquest èxit i aquesta redescoberta d'un dels nostres grans autors no va de dalt a baix, sinó al revés: moltes editorials, biblioteques, associacions i clubs de lectura són els que han decidit apostar, aquest any, per Pedrolo."

Són prop d'una desena les editorials que s'han animat a reeditar Pedrolo. "Hi havia molta obra que ja només es trobava en llibreries de vell. Per a mi és una satisfacció molt gran que ara passi això i molta gent pugui descobrir obres que injustament havien quedat apartades."

NOVETATS EDITORIALS

D'entre les *novetats* que podem trobar arran de l'Any Pedrolo destaquen autèntiques troballes, com ara *Infant dels grans* (Comanegra), un llibre inèdit entre la novel·la i el dietari que Pedrolo va escriure arran del naixement de la seva filla Adelais, l'estiu

Mural dedicat a Manuel de Pedrolo a Tàrrrega, on va viure durant la infantesa, pintat l'any 2015, amb motiu del 25è aniversari de la seva mort

➤ LRP

del 1952, i que tenia previst regalar-li quan complís 15 anys. També obres de gènere negre com ara *Es vessa una sang fàcil* (Pagès Editors), *Joc brut* (Edicions 62), *Tocats pel foc* (Tigre de Paper), *Algú que no hi havia de ser* (Alrevés), *Tants interlocutors a Bassera* (Llibres del Delicte) i *Milions d'ampolles buides* (Sembra), l'antologia de textos de ficció i no ficció *Manual de Pedrolo* (Amsterdam) i els assajos sobre l'autor Manuel de Pedrolo, *Manual de supervivència* (Meteo-

Els noms d'aquest 2018

Aquest és un any prolífic en commemoracions de dones i homes de la cultura. L'escriptor Manuel de Pedrolo, de qui se celebren els cent anys del naixement, n'és un dels grans. I també s'escampen arreu del país actes de record per a altres persones que van deixar una petjada ferma, per diversos camins. Pompeu Fabra, Montserrat Abelló, M.

Aurèlia Capmany i Aureli Capmany en són alguns. Tots van saber pensar, crear i donar forma a una manera de veure el món.

Carina Filella cfilella@lrp.cat

ra), de Sebastià Bennasar, i *Manual de Pedrolo, la llibertat insubornable* (Sembra Llibres), de Bel Zaballa, i les reedicions de *La Cua de Palla, retrat en groc i negre* (Alrevés), de Jordi Canal i Àlex Martín i *Pedrolo contra els límits* (Pagès) de Jordi Arbonès, entre d'altres.

AUTOR POPULAR

Aquest redescobriment des de baix cap a dalt de Pedrolo connecta, segons Villalonga, amb l'atenció que ja

va tenir en el passat des de la base lectora: "Va ser un autor molt popular. De fet, és l'autor del *best seller* més gran de la literatura catalana. I tenia el projecte de convertir la literatura catalana en una literatura total, donant-hi cabuda a tots els gèneres, també als més populars, com ara la novel·la negra o la ciència-ficció."

El fet que una obra com el *Mecanoscrit*, una més per a Pedrolo, es convertís en el gran èxit que va introduir en la literatura en català tres ge-

neracions de nous lectors va ser alhora "una sort i una desgràcia per a Pedrolo", segons l'escriptor Sebastià Bennasar, autor de *Manuel de Pedrolo, manual de supervivència* (editorial Meteora), un dels llibres editats, aquest any, per explicar la figura de Pedrolo. Una sort perquè va complir un dels seus objectius, normalitzar la literatura catalana amb una obra de gran volum de lectors, però una desgràcia perquè aquell èxit ha tapat una obra de 128 títols i 20.000 pàgines d'obra pròpia, més traduccions al català, de què alguna d'"una gran modernitat i gosadia literària".

CENSURA ACARNISSADA

Un dels motius per què Pedrolo no va rebre prou reconeixement en la seva

EFEMÈRIDE

"Durant aquest any, es reediten una trentena de les 128 obres que va escriure Manuel de Pedrolo"

època és, segons Bennasar, perquè la censura va impedir i ajornar la publicació d'obres que significaven l'entrada de nous corrents internacionals en la literatura catalana. "Si la censura li hagués deixat publicar els llibres en el moment que els escrivia, llavors, segurament, el que hauria passat és que avui consideràriem Pedrolo com el gran pare de la modernitat literària catalana –afirma Bennasar–. En alguns llibres, la censura s'hi va acarnissar, i quan es van poder publicar ja no eren tan moderns com ho haurien estat en el moment de l'escriptura." Alguns llibres escrits per Pedrolo durant la dècada dels cinquanta no van poder veure la llum fins a l'any 1975, a la fi de la dictadura.

"Va assumir un paper d'instigador del gènere negre, de la ciència-ficció, i el que volia era normalitzar la nostra literatura i que hi entressin els gèneres populars", explica Villalonga. I en posa un exemple: els informes de lectura que Pedrolo va fer per a nombroses editorials durant la seva vida i que publicarà Pagès Editors, a càrrec d'Anna Moreno, Antoni Munné-Jordà

M. Pedrolo, manual de...

Sebastià Bennasar
Meteora

Manuel de Pedrolo. La...

Bel Zaballa
Sembra Llibres

LA REPÚBLICA DE LES ARTS ESTIU AMB PEDROLO

i la mateixa Anna Maria Villalonga. “Mostren la visió de Pedrolo sobre el que havia de ser la literatura. A més, són textos molt divertits: era molt àcid, i no es tallava un pèl a l'hora de criticar una obra o un autor.” En aquests informes es veu el que Pedrolo volia de la literatura: l'economia narrativa, la síntesi, eliminar elements superflus i les trames paral·leles, i reclamava que els temes de la llibertat, la violència o el sexe fossin tractats sense autocensura, fugint de la “carrincloneria”.

“La seva ambició era arribar a com més públic millor”, explica Bennasar. Però no només com a escriptor, sinó també com a ambició col·lectiva, en defensa de la llengua catalana com a vehicle literari ple de modernitat.

AMBICIÓ

“Va voler posar la literatura catalana al nivell del que es feia a Europa i a la resta del món”

Buscava arribar a tant de públic com fos possible. “Va fer 16 obres de teatre, però es va adonar que d'aquesta forma no arribaria al mateix volum de públic que amb la novel·la, i va decidir abandonar-ho i centrar-se en la narrativa.”

“Va fer experiments de tota mena –hi afegeix Vilallonga–. Va voler posar la literatura catalana al nivell del que es feia a Europa i a tot el món. De les seves més de 120 obres, no en trobes dues d'iguals.” Pedrolo sempre va intentar innovar “per demostrar que en català es podia escriure de qualsevol gènere i de qualsevol tema, que el català no era una llengua de folklore, sinó moderna i útil”.

GÈNERE NEGRE

Amb aquest esperit va impulsar, dins d'Edicions 62, la col·lecció de novel·la negra La cua de palla, per tal d'escampar dins la literatura catalana les obres de referència del gènere negre internacional i també d'autors catalana. La col·lecció va acollir Dashiell Hammett, Georges Simenon, Patricia Highsmith, John Le Carré i també Rafael Tasis, Maria Aurèlia Capmany,

Es vessa una sang fàcil

M. de Pedrolo
Pagès Editors

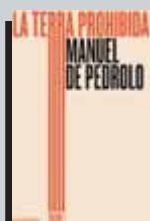
La cua de palla, retrat..

J. Canal i A. Martín
Alrevés

Tocats pel foc

M. de Pedrolo
Tigre de Paper

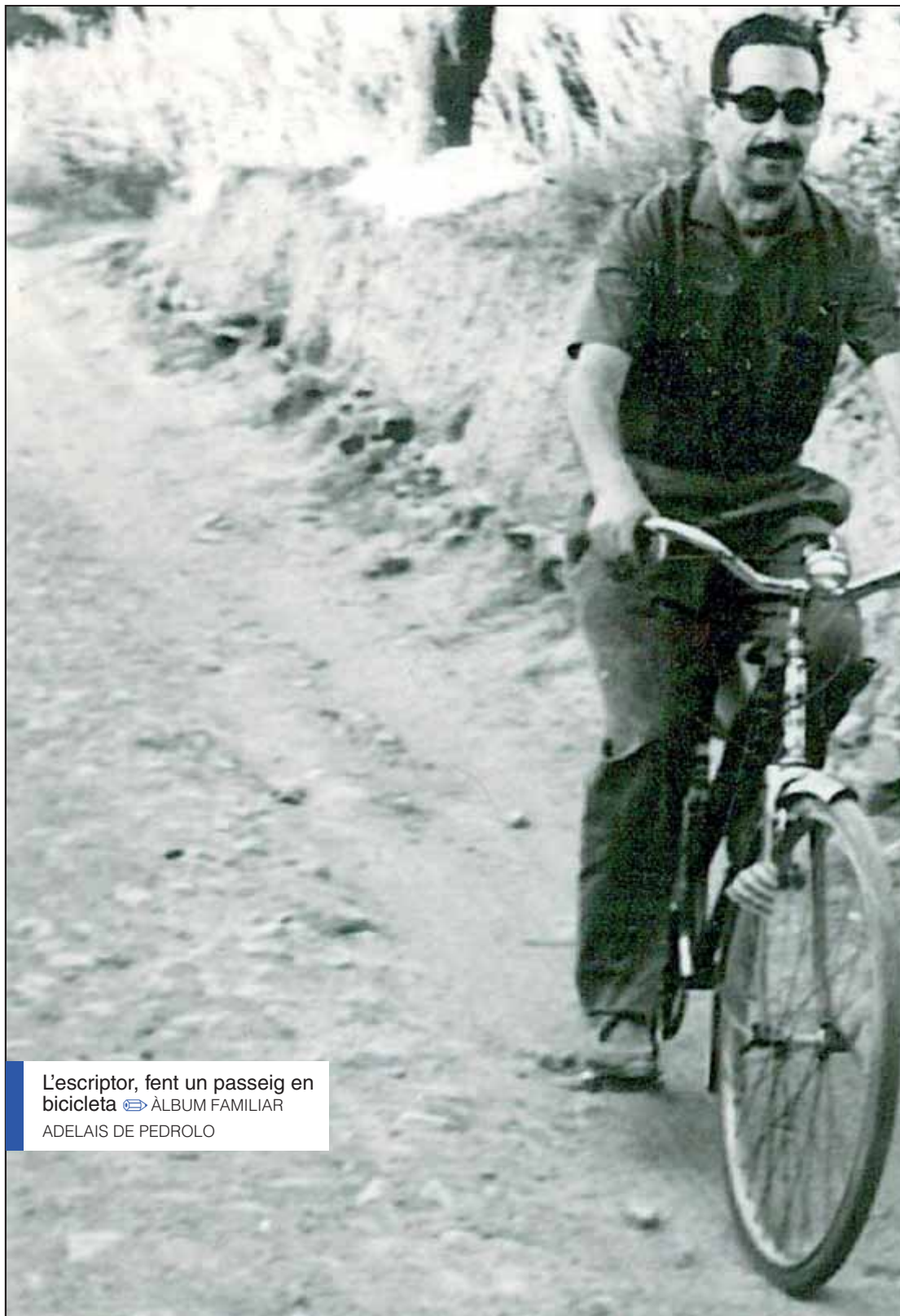
La terra prohibida

M. de Pedrolo
Comanegra

A l'ombra del crim

M. de Pedrolo
Labutxaca

L'escriptor, fent un passeig en bicicleta ➔ ÀLBUM FAMILIAR
ADELAIS DE PEDROLO

Ramon Folch i Camarasa, Josep Vallverdú, Joaquim Carbó, Maurici Serrahima, Joan Oliver i el mateix Manuel de Pedrolo, que, tot i que no volia publicar-se a si mateix, finalment ho va acabar fent, amb títols com ara *Joc brut* i *Mossegat-se la cua*. “Aquella col·lecció va fixar les bases del gènere en català, amb Jaume Fuster, el col·lectiu Ofèlia Dracs, Andreu Martín...”

LECTOR BEN INFORMAT

No es va limitar a importar gènere negre. També va ser l'introducció dels grans models literaris internacionals.

Llegia Faulkner i el va traduir per a Edicions 62 i altres editorials. “I el va voler imitar –explica Bennasar–, com també ho va fer amb Henry Miller i amb els autors francesos i tot allò que trobava d'interès per importar cap a la literatura catalana.” “Era un home ben informat del que passava literàriament a la resta del món, i intenta plasmar-ho al català, bé sigui amb les traduccions, bé incorporant-los amb experiments en la seva pròpia obra”, diu Bennasar.

La idea que Pedrolo tenia de la literatura estava molt lligada a la seva

idea sobre el país i la llengua. En ple franquisme, va assumir el seu ofici d'escriptor amb l'ànim de contribuir a una lluita col·lectiva del poble català i per a l'alliberament dels Països Catalans, i també amb la voluntat de tractar literàriament temes com ara l'homosexualitat, el feminisme i la llibertat individual en un moment de gran pressió moralista de la censura franquista.

COHERÈNCIA IDEOLÒGICA

"Tenia una extrema coherència ideològica -explica Bennasar-. Era mar-

xista heterodox, i un independentista insubornable." Aquesta militància el va convertir en cronista polític amb la represa de la democràcia i la fi de la censura franquista. Cosa que el convertir en una veu incòmoda: es va trobar que el nou context polític no obria les portes a una ruptura amb el règim anterior i la possibilitat d'aconseguir la independència de Catalunya i de la resta dels Països Catalans, sinó que el catalanisme agafava una via autonomista que, per ell, perpetuava la dominació colonial espanyola sobre el país. "Va passar a ser un

Totes les bèsties de...

M. de Pedrolo
Edicions 62

Infant dels grans

M. de Pedrolo
Comanegra

Manual de Pedrolo

M. de Pedrolo
Amsterdam

Tants interlocutors

M. de Pedrolo
Llibres del Delicte

Milions d'ampolles...

M. de Pedrolo
Comanegra

personatge molt incòmode", explica Bennasar. "Tenia molts lectors i molts seguidors, però molestava a les noves autoritats, que van anar pressionant i, a poc a poc, van aconseguir conduir-lo cap a l'ostracisme." Els seus articles a l'*Avui* eren combatius i molt llegits, però, de mica en mica, va ser arraconat fins que va deixar d'escriure-hi, a mitjans dels anys vuitanta.

EL DESENCÍS

El que no havia pogut la censura franquista, ho va poder el desencís del camí polític que empenia llavors el país. La seva figura hauria estat, segurament, més valorada i escoltada en el context polític actual, amb majories polítiques i socials favorables a

OSTRACISME

"Va ser una veu incòmoda durant l'autonomisme i va deixar de publicar, desencisat"

la constitució d'una República catalana. Però, en aquell moment, va prendre la decisió de deixar d'escriure obres de ficció, es va apartar també de l'articulisme i es va centrar en uns dietaris escrits disciplinadament, dia rere dia, des de l'any 1986 fins a la seva mort, l'any 1990. "Aquests dietaris són fonamentals per entendre Pedrolo", subratlla l'escriptor Sebastià Bennasar, que en destaca el desencís absolut de l'escriptor amb el conformisme del país amb l'autonomisme i que s'hi mostra absolutament insubornable en les seves idees i projectes.

"Va ser, al final, una veu molt incòmoda, i això explica que, durant tants anys, passés a ser un autor lluny del primer pla literari", explica Vilallonga. "Va deixar de fer ficció decebut, amb una sensació de fracàs que no era real", però el context polític li feia creure que la seva dèria per modernitzar la literatura catalana i convertir-la en una literatura total, i per tant independent de la castellana, no tenia camí per endavant. "Avui, seria un referent ideal", conclou la comissària de l'Any Pedrolo, Anna Maria Villalonga. "Com podem no estar en deute amb Manuel de Pedrolo?"

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

ELS MÉS
VENUTS
Ficció

La desaparició
de Stephanie
Mailer
Joël Dicker

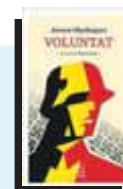
Permagel
Eva Baltasar

Teoria general
de l'oblit
José Eduardo
Agualusa

La dona a la
finestra
A.J. Finn

Voluntat
Jeroen
Olyslaegers

OPINIÓ

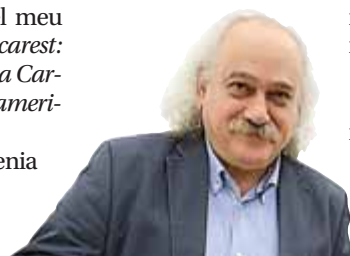
On és Europa?

Acabo de tornar, com qui diu, de la meua segona visita a Bucarest, on he tingut la bona fortuna de participar en el XVIII Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, organitzat i patrocinat per l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i la Universitat de Bucarest, amb la col·laboració de la Institució de les Lletres Catalanes, l'Institut Ramon Llull i el Centre de Lingüística Comparada i Cognitiva de Bucarest. En el col·loqui, vaig participar en un debat al costat del jove i destacat crític i autor Marius Chivu a l'entorn del cànon literari avui, un debat en què el públic vibrava per la importància del tema. En el marc del col·loqui, l'editorial Meronia va presentar el meu nou llibre d'assaig, *Entre Beckley i Bucarest: Marin Sorescu, Nichita Stanescu i Mircea Cartarescu llegits a Barcelona per un crític americà*, que acaba d'aparèixer en romanès.

Per a mi, la presentació del llibre tenia

**Bucarest és,
indubtablement,
una de les
capitals literàries
d'Europa**

D. SAM ABRAMS

un fort contingut emotiu, perquè la meua àvia materna va marxar de Bucarest als Estats Units als 12 anys i mai va tornar al seu país natal. Jo tancava una ferida i superava un silenci de gairebé un segle. A banda de motius personals, però, vaig tenir la mateixa sensació a Bucarest que havia tingut la primera vegada el 2015: és, indubtablement, una de les capitals culturals i literàries d'Europa.

Des de fa temps, la literatura i cultura catalanes apunten sobretot cap al Regne Unit, l'Estat francès, Alemanya i Itàlia, de manera que Europa s'ha encongint. Anys enrere, molts autors catalans agraïen ser traduïts al txec i altres llengües de l'Europa de l'Est, però, ara, més aviat passen. Se suposa que tenen aspiracions més altes. És una llàstima per no dir una pena, perquè Europa no acaba a Viena. Entre Viena i Sant Petersburg, el mapa d'Europa està salpebrat de veritables capitals literàries i culturals, com ara Praga, Ljubljana,

Varsòvia, Budapest, Bucarest i Vílnius, per gratar només la superfície. Els noms de Bohumil Hrabal, Tomas Salamun, Czeslaw Milosz, Péter Nádas, Mircea Cartarescu i Tomas Venclova són proves irrefutables de la meua afirmació. Autors d'aquesta categoria no surten del no-res. I pot haver-hi aspiracions més altes que integrar-se en el sistema literari que ha donat al món autors d'aquesta vàlua?

Feliçment, vivim en l'era postcolonial i sabem que és una autèntica fal·làcia provincialiana allò de cultures i literatures petites i grans. Hi ha només grans escriptors i escriptors negligibles. Un gran escriptor pot sortir de qualsevol lloc i de qualsevol comunitat lingüística. Reykjavík tenia una població de només 32.974 persones l'any 1934 quan el gran Halldór Laxness (premi Nobel 1955) va publicar el primer volum de la seva obra mestra, *Gent independent*. El món és ample més enllà del melic.

dsamabrams@gmail.com

Crítica

Novel·la bèl·lica de la bona

**Dins el riu,
entre els
joncs**

A. Munné-Jordà
Ed. Males Herbes
204 pàgines

Generalment, el bèl·lic ha estat considerat o bé un subgènere de les novel·les d'aventures o bé un apèndix de les històriques, i poques vegades un gènere prou capaç d'encapçalar una classifi-

cació pròpia. A la literatura catalana, com que li falta poder exaltar o testimoniar alguna guerra victoriosa d'ençà de les cròniques medievals, els episodis bèl·lics solen consistir en el decorat d'algun drama psicològic o de la tragèdia guerrera col·lectiva que ens fa plegar veles abans de la tempesta. Antoni Munné-Jordà, en aquesta bona novel·la de títol pobre, aconsegueix prescindir de les regles dels gèneres i demostrar que, més enllà de l'acompliment correcte dels tòpics, hi ha la creació literària. No és pas que l'estructura trinodal de capítols que alternen les tres persones gramaticals per identificar cada un dels tres protagonistes/testimonis elevi el text a cap categoria experimental superior; ni que, en cadascun, el temps verbal dominant ens ofereixi una focalització narrativa innovadora; ni que la documentació històrica hi sigui tan ben inserida

Comiat als voluntaris de la Divisió Azul, el 1941 ARXIU

Xavier Coromina

que faci oblidar l'enyorança dels amens professors d'història; ni que amb l'esquer del desenllaç d'un venjatiu, d'un fugitiu i d'un oportunista ens atrapi la intriga de la seva aventura... És que tot hi és prou mesurat per acostar-se a l'ideal de la novel·la. La història de la Divisió Azul repassada des del dia a dia selectiu de tres voluntaris catalans diferents durant la campanya d'aquesta moneda de canvi espanyola en la conquesta hitleriana de Rússia de 1941 a 1943, ni hi és un esquer per fer llegir un trànsit psicològic, ni el decorat d'una trama anecdòtica, ni un altre retaule dels horrors de la guerra. El lector, si em fa cas, hi descobrirà, amb el ressò del verset 344 de la poètica d'Horaci, "lectorem delectando pariterque monendo", l'ombra del passat que encara ens acompanya.

ELS MÉS VENUTS
No-ficció

Abans ningú deia t'estimo
Fills i filles dels presos polítics

Dies que duraran anys
Jordi Borràs

Estima'm quan menys ho mereixi...
Jaume Funes

Operació Urnes
Laia Vicens i Xavi Tedó

Fariña
Nacho Carretero

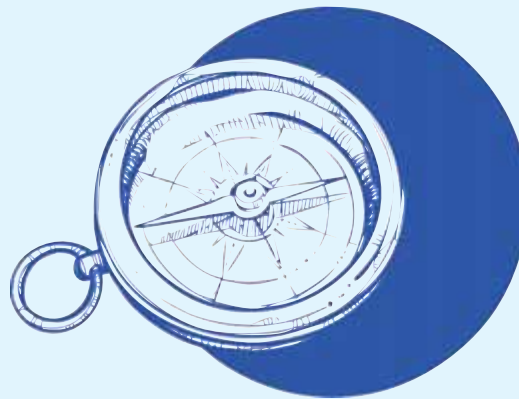
LLETRES EN BATALLA

Joan-Lluís Lluís
@joanlluisslluis

En llengües menyspreades escrivim

A tot el món, el nombre de llengües parlades que serveixen per fer literatura escrita és molt baix. I entre aquestes, moltes tenen una producció literària quantitativament escassa. L'edició catalana, generosa com poques, permet accedir (en paper o en format digital) a un nombre relativament significatiu d'obres escrites en llengües minoritzades, és a dir aixafades per alguna raó d'estat. Quines són les llengües d'origen d'aquestes obres?

5. 5. Última pàgina, de Georges Zerbí (Fonoll)

- A. Cors
- B. Bretó
- C. Romanx
- D. Frisó

6. A la llar d'un rabí, d'Isaac Bashevis Singer (Ed. 62)

- A. Silesià
- B. Ídix
- C. Caraïta
- D. Sòrab

3. Poemes, de Pier Paolo Pasolini (ramoncarrete.blogspot.com)

- A. Napolità
- B. Friülès
- C. Vènet
- D. Sard

4. Història universal de Paniceiros, de Xuan Bello (Adesiara)

- A. Gallec
- B. Aragonès
- C. Asturià
- D. Occità

7. Al temps d'en Luxori, d'Antoni Cossu (Edes)

- A. Occità
- B. Ladí
- C. Sard
- D. Cors

Solucions: 1.B, 2.A, 3.B, 4.C, 5.A, 6.B, 7.C

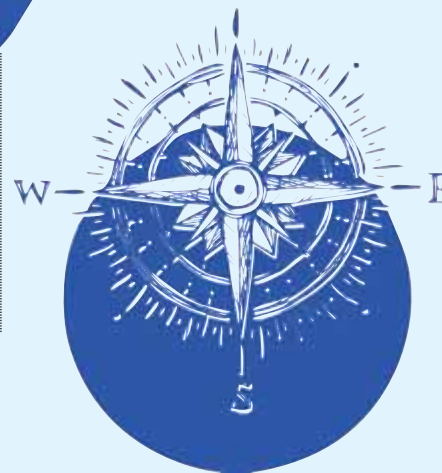

1. Catoia l'enfarinat, de Joan Bodon (Club Editor)

- A. Romanx
- B. Occità
- C. Aragonès
- D. Sicilià

2. La masia del turó, d'Edward Tegla Davies (Proa)

- A. Gal·lès
- B. Irlandès
- C. Manx
- D. Còrnic

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

UN TOC DE LLENGUA

R.B.

Contes fets de llengua

Si hi ha una cosa que els nens no suporten de les vacances d'estiu són els deures. Per això és bo trobar altres maneres de practicar el que s'ha après durant el curs per fugir dels clàssics quaderns d'estiu. Per exemple, per practicar la llengua no hi ha res millor que llegir, però si, a més, tenim la sort de topar amb uns contes que juguen amb la llengua, matarem dos pardals d'un tret. I això és el pretenen els contes de la col·lecció Genial de Publicacions de l'Abadia de Montserrat: trencar amb el tòpic que els llibres de català són avorrits i plantejar una manera d'aprendre la llengua més divertida.

Els protagonistes d'aquestes històries, pensades per a nens de vuit i nou anys, són dos bessons, la Geni i l'Al, dos germans fets de paraules, plens de sons i tinta, que han nascut per jugar amb la llengua. Els contes, escrits per Mercè Ubach i il·lustrats per Maria Palet, inclouen un munt de locucions, expressions i frases fetes destacades el significat de les quals es pot consultar al final del lli-

“
Aquests contes
plantegen una
forma divertida
d'aprendre la
llengua

bre. Per exemple, al primer títol, *Quatre ulls sense ulleres*, es treballen sobretot les metàfores relacionades amb el cos, com ara “fer pujar la mosca al nas”, “tenir la mosca darre l'orella”, “tenir el cap ple de pardals” i “tenir pell de gallina”. A *Plou a bots i barrals*, s'inclouen comparacions tradicionals, com ara “fer més por que una pedregada”, “plorar com una magdalena”, “ser com dues gotes d'aigua” i “tremolar com una fulla”. A l'últim títol de la col·lecció, *Com tres i dos fan cinc*, els germans s'enfaden. “Ets una setciències!”, diu l'Al a la seva germana. “I tu un zero a l'esquerra”, respon la Geni. Però aquestes són només algunes de les expressions relacionades amb els nombres que inclou el conte. També hi trobem “tocar el dos”, “cantar les quaranta”, “en un tres i no res”, “a tres quarts de quinze” o “ser can seixanta”.

Al final dels contes, s'inclouen exercicis lúdics sobre llengua i comprensió de text per ampliar les expressions i les frases fetes treballades durant la història.

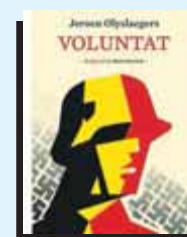

NÚRIA PUYUELO

www.etcetera.cat / @etcetera_cat

Crítica Glòria Farrés

El moment de la veritat

Voluntat
Jeroen Olyslaegers
Traducció de Maria Rossich
Amsterdam

Voluntat és la tercera novel·la de Jeroen Olyslaegers, dramaturg i narrador belga d'expressió flamenca que, amb aquesta obra, es consagra a tot Europa. Amb una prosa afilada i un to cínic, el protagonista, l'ancià policia Wilfred Wils, escriu per al seu besnet la confessió de les atrocitats comeses sota l'ocupació nazi d'Anvers. Als vint anys, aquest jove poeta es fa policia per escapar del treball forçós a Alemanya i es troba davant un dilema moral: ajudar el seu amic a protegir els jueus o obeir el seu mestre antisemita i posar-se al costat dels alemanys. Intenta ser neutral, mantenir-se en

INDIFERÈNCIA

“Una obra torbadora que mostra que no implicar-se és moralment impossible”

equilibri a la corda fluixa: tan aviat persegueix jueus, els reprimeix i els deporta, com n'ajuda un que està amagat portant-li menjar i llibres. Viu situacions horribles que no li desperten cap càrrec de consciència, encara que arribi fins a les mateixes portes de l'infern.

La narració dels fets és dura, amb frases demolidores, que fan pensar en el despullament i la lucidesa de Ferdinand Céline. Ens col·loca enmig d'una ciutat ocupada militarment, en un estat de guerra on hi ha una violència generalitzada, i fa que, com el mateix protagonista, ens preguntem com es pot tolerar tanta por i tant horror sense tornar-se boig. Però no sempre actuem racionalment: “Tu penses que tothom fa servir el cap, però et diré una cosa, amic: són temps que et posen un mirall al davant, temps en què tothom demostra qui és.” I potser és el que t'enduus d'aquest llibre: que el temps de la guerra és el temps de la veritat, que mostra allò que realment som. Wils, atrapat en un passat esgarrifós, voldrà deslliurar-se d'aquesta càrrega confessant el monstre que té dins i justificant-se així davant la família que el repudia.

En temps convulsos com els nostres, aquesta novel·la torbadora fa pensar que no implicar-se socialment i voler ser equidistant és moralment impossible. Com bé deia Elie Wiesel, “la indiferència és la personificació del mal”.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS PANTALLA

EN SÈRIE

DISENCHANTMENT (DES)ENCANTO

Tot apunta que oferirà un humor adult més semblant al de *Futurama* que al d'*Els Simpson*.

La nova sèrie del creador dels Simpson

Netflix estrena 'Disenchantment', el nou univers sorgit de la imaginació de Matt Groening i inspirat en fantasies medievals

IRENE CASELLAS
icasellas@lrp.cat

Una de les novetats més esperades de la Comic Con que s'ha celebrat, aquest juliol, a Sant Diego ha estat el tràiler de la nova sèrie de Matt Groening, *Disenchantment* -la traducció al castellà ha estat *(Des)encanto-*, que Netflix estrenarà el 17 d'agost. El creador de la família més famosa i més groga de la història de la televisió torna amb un nou producte gairebé vint anys després de l'estrena de la divertidíssima *Futurama*. Si els Simpson expliquen la realitat actual des del punt de vista dels veïns de Springfield i amb *Futurama* es feia broma sobre el futur de la Terra d'aquí a mil anys, la seqüència era lògica i ara Groening vol mostrar la

part més còmica del passat, revisant el món de les fantasies medievals en un peculiar regne anomenat Dreamland. La protagonista és la princesa Bean (nom que en anglès significa 'mongeta'), que, tal com es pot veure en el tràiler avançat, no es resigna a casar-se amb príncep amb qui l'han promesa i l'acaba encastant en un tron, curiosament molt semblant al de ferro de *Joc de trons*.

UNA PRINCESA ATÍPICA

En els vint episodis -dues temporades- que Netflix ha contractat fins ara, aquesta princesa atípica i amb problemes amb l'alcohol viurà tota mena d'aventures acompanyada del seu inseparable elf, de nom Elfo (ja es veu que els guionistes no s'han capficat massa a buscar noms originals per als protagonistes), i d'un di-

moni molt particular que respon al nom de Luci. Al ritme de *Rebel Rebel* de David Bowie, les primeres imatges mostren algunes de les aventures d'aquest trio, que s'haurà d'enfrontar, segons la informació facilitada per Netflix, a "ogres, follets, harpies, trolls, diables, morses [?] i molts humans estúpids".

Poca cosa més ha transcendit sobre aquest nou univers creat per Groening, si bé l'autor ha assegurat que es tracta d'una sèrie sobre "la vida i la mort, l'amor i el sexe, i sobre com continuar rient en un món ple de sofriment i d'idiotes, malgrat tot allò que els ancians, els bruixots i altres ximplus us puguin dir". De fet, és una característica de Groening buscar l'humor en situacions que no semblen precisament divertides.

En aquest nou treball, el dibuixant

nord-americà ha tornat a treballar amb el seu col·lega i productor a *Els Simpson*, Josh Weinstein, i ha incorporat guionistes i dibuixants que ja havien treballat amb ell a *Futurama*. Matt Groening ha aconseguit l'èxit més durador de la història de la televisió amb a la família Simpson i la seva vida al poble de Springfield. Homer, Marge, Bart, Lisa i Maggie, així com els seus estafolans conciutadans, formen part de l'imaginari col·lectiu gràcies a una espaterrant barreja de quotidianitat i bogeria que també ha tingut moments de denúncia social. La sèrie fa gairebé trenta anys que és en antena i hi han passat centenars de convidats famosos que hi han posat la veu, des de Stephen Hawking a Katie Perry, passant per Paul McCartney, Michael Jackson i Elizabeth Taylor.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS PANTALLES

EL CINE DE LA MEVA VIDA

Fotograma de l'escena d'obertura de 'Persona', d'Ingmar Bergman ➔ LRP

Persona

Ingmar Bergman, de qui fa cent anys del naixement, era material dels cines d'art i assaig. El que jo freqüentava era el Publi, al passeig de Gràcia, on ara hi ha una botiga de Nespresso. Feien sessions matinals i, com que jo un dia a la setmana al matí havia de passar per Barcelona per fer gestions familiars, hi entrava. Molts cops em trobava veient la pel·lícula que ja havia vist la setmana passada. *Repulsió*, de Polanski, la vaig veure quatre vegades perquè va tenir molt èxit. *El jove Törless*, de Volker Schlöndorff, potser també quatre. De complement hi projectaven *No compteu amb els dits*, de Pere Portabella i Joan Brossa. No sabia qui era Brossa i em vaig informar. No sabia que es podien fer pel·lícules ideades en català i situades a Catalunya, i, a partir d'aquell dia, en vaig estar convençut. La barberia on Mario Cabré es feia perfilar era igual que la meua barberia, amb les mateixes ampolles de Floïd als prestatges. Devia ser al Publi on vaig veure *Els combregants*, de Bergman. Em va interpel·lar però em va sorprendre que un senyor suec que podria ser el meu pare tingués a la seva edat la mateixa crisi de fe que a mi en aquell moment de l'adolescència m'afectava. Tant m'havien de durar els dubtes i les incomoditats que tot just s'encetaven? Abans li havia vist *El setè segell*. Em perdonaran, però el personatge que representava la mort em va fer el ma-

PERSONA

Direcció: Ingmar Bergman
Guió: Ingmar Bergman
País: Suècia
Any: 1966

MANUEL CUYÀS

teix respecte que el dimoni dels Pastorets o que l'àngel que li dona la rèplica. Després, li vaig veure *Persona* i aquí sí que vaig considerar que em trobava davant un director i un intel·lectual de primera categoria. Quan fos més gran, arribaria on ell s'havia enfilat partint d'*Els combregants*? Jo de jove volia ser director de cine. La pel·lícula comença amb un projector que ofereix les imatges que anem a veure. Al final, quan les hem vistes i ho sabem tot del cara a cara de les dues protagonistes, el projector s'atura i els carbons de l'arc voltaic se separen. Com que a mi del cine m'agradaven les pel·lícules i també la maquinària i de vegades m'asseia prop de la cabina per sentir la remor del projector, *Persona* em va oferir un gaudi complet.

Vaig entrar a la junta de l'entitat que organitzava sessions de cinefòrum a Mataró. Oferíem tot el que Bergman anava produint. Un dia vam projectar *La vergonya* amb una condició de la distribuïdora: l'endemà a primera hora, la pel·lícula havia de ser a Barcelona perquè pogués viatjar a un punt llunyà. Em vaig comprometre a fer el transport. Acabada la projecció, em vaig endur a casa la saca amb la pel·lícula, que pesava molt. L'endemà, era a lloc. *La vergonya* no m'agrada gaire, però aquella nit el mitòman que llavors jo era va dormir amb Bergman, les seves obsessions existencials i les seves actrius al costat del llit.

@manuelcuyas

PROPOSTES

IRENE CASELLAS icasellas@lrp.cat

Etern Elvis Presley

Elvis Presley. Buscador incansable és el títol del documental que Movistar estrena el 15 d'agost i que mostra el recorregut vital de l'artista des que era ben jove i assimilava totes les influències que rebia a la seva Memphis natal i que el van portar a seleccionar i sintetitzar allò que més li interessava del gòspel i el blues, fins crear el rock blanc. Produït per HBO i dirigit per Thom Zimny, aquest documental mostra imatges que no s'han vist mai d'Elvis Presley al seu ranxo de Graceland i entrevistes i sessions inèdites amb els músics i els productores que més el van influir.

Tornen els zombis

El 12 d'agost, arriba a les pantalles la segona part de la quarta temporada de *Fear the Walking Dead*, que emet l'AMC, la sèrie derivada de *The Walking Dead* que explica el mateix apocalipsi zombi però, en aquesta ocasió, a l'oest dels Estats Units. En la quarta temporada, els seguidors han vist amb sorpresa com sucumbien alguns dels protagonistes principals, encara que, de fet, aquesta és una tònica habitual de les històries creades per Robert Kirkman.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS ART

Parlem!

ARNAU PUIG

Com arribar a ser un artista conegut

Un artista contemporani em deia recentment: “Sempre parlem d'artistes reconeguts.” Això em va fer reflexionar i sí, efectivament, normalment –a excepció de quan es fa la crítica de l'activitat artística quotidiana (les galeries)– sempre es parla d'artistes ja coneguts. No pretenc explicar ni com s'hi arriba ni per què hom s'hi manté. No hi ha mètodes ni panacees per arribar a ser artista reconegut; el que sí que hi ha són esforços per crear quelcom que s'imposi als observadors contemporanis, quelcom que es mostri com a significatiu del present creatiu i projecte d'esdevenidor, tant en qüestions formals com expressives. No hi ha normes ni prerrogatives, però sí esforços innovadors; veure les coses d'una altra manera perquè, si jo les he vistes, és que és possible mostrar-les als altres. El món no és quelcom d'acabat, sinó una innovació constant si se'l qüestiona amb rigor i procediments adequats. Pensem, per exemple, que Paul Klee sabia dibuixar acadèmicament; com ell, n'hi havia cents

Fragment d'una de les obres de Cardona-Torrancell ➔ EL PUNT AVUI

que també dibuixaven amb tot rigor, però eren incapaços de mostrar els altres aspectes ignots de la realitat. Klee va decidir desaprendre, deixar la facilitat executiva i extreure del seu enginy expressiu altres afeccions i sensacions profundes no atrapades fins aleshores. També va ser el camí seguit per Joan Miró negant-se a aprendre el que ja se sabia. I Picasso, que va sotmetre l'entorn no al que és evident, sinó a l'inesperat i va decidir enfrontar-se a problemàtiques repre-

sentatives inèdites, refusant les solucions establertes. També ho havia fet Nonell: no cercar el que ja té solucions, sinó trobar-se amb el que hom no sap què fer-ne. Matisse amb els colors resseguia aquestes senderes.

Aquestes inquietuds van portar al menyspreu de tot l'establert: Duchamp i Tzara van dedicar l'atenció al que la censura social no permetia. El surrealisme, i Dalí, s'hi van entaforar. Els puristes per l'escomesa van ser Arp, Brancusi i Juli González; els

primers polint les formes fins a deixar-les sense arestes i l'altre representant-ho tot per fer-ne armes de combat. També hi eren els expressionistes i minimalistes americans mostrant aspreses o angulositats: calia apropar-se a la vida de l'instant. Altres noms van ser actius: J.M. de Sucre i Cardona-Torrancell, ens van oferir anticipadament els barbarismes de Basquiat. La realitat ha de passar de l'acció a l'imprès. No hi ha futuribles.

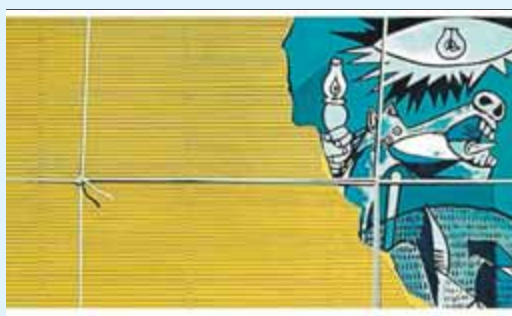
RECOMANACIONS

Absències

Sala: Refugi 1 de Tarragona **Adreça:** moll de Costa del port de Tarragona **de Horaris:** de dimarts a dissabte, de 10 a 13 h i de 17 a 20 h. Diumenges i festius, d'11 a 14 h. Fins al 9 de setembre

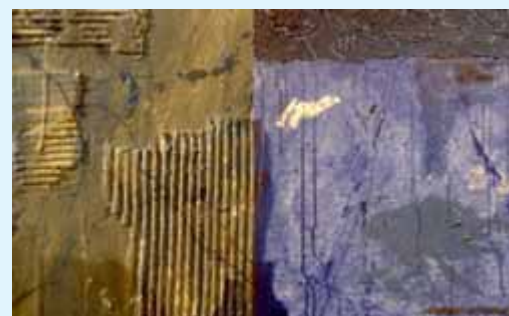
Set artistes exploren, des de diverses perspectives, la complexitat de l'absència, que va més enllà del concepte de solitud. Es tracta de Pepo Argilagué, Mar Borrajo, Josep Daura, Eugeni Fabregat, Eduard Fortuny, Juan Carlos Lozano i Manuel Morales.

Una mirada crítica

Sala: Caixaforum Barcelona **Adreça:** Av. de Francesc Ferrer i Guàrdia, 6-8, Barcelona **Horaris:** de dilluns a diumenge i festius, de 10 a 20 h. Els dimecres d'agost, de 10 a 23 h. Fins al 21 d'octubre

L'exposició *Turbulències* mostra l'obra de vint artistes de generacions, visions i maneres de fer diferents, i que són un reflex de la diversitat de la col·lecció La Caixa d'art contemporani, reunida al llarg de més de trenta anys. Els artistes llencen una mirada crítica al món que vivim.

Argimon, en el record

Sala: Canals Art **Adreça:** carrer de l'Orient, 24, Sant Cugat del Vallès **Horaris:** visites concertades trucant al 607 253 998. Fins al 28 d'octubre

Daniel Argimon (Barcelona 1929 – 1996) és considerat un dels artistes més importants de la pintura informalista catalana. L'exposició, titulada *En el record*, fa un repàs a la trajectòria d'aquest pintor i gravador, que també va ser un lluitador pels interessos de la professió artística, fundant diverses associacions en defensa de l'artista.

LRP

GERÓNIMO STILTON,

el ratolí més famós de la literatura

Ara fa quinze anys que el periodista Geronimo Stilton va publicar la primera obra. Des d'aleshores, ha escrit més de 300 títols, per als lectors més joves. Sabeu que ha venut més de 16 milions de llibres? Això són molts llibres! I en 40 llengües diferents! La República ha tingut el privilegi de poder entrevistar aquest periodista i escriptor. Ens explica alguns secrets, només per als nostres lectors. Seguir les passes de Stilton i les seves ratolinesques aventures és, senzillament, apassionant.

> Les seves publicacions són un fenomen editorial. De fet, és l'autor més venut a l'Estat espanyol. Té dades sobre les vendes a Catalunya?

Sí, Catalunya és un dels meus llocs favorits i on els meus llibres es venen més. Al voltant de dos milions i mig d'exemplars en llengua catalana, més de tres milions, si hi comptem també els que ha publicat la meva estimada germana, Tea Stilton.

> Com creu que l'ha afectat la fama? Ha canviat alguna cosa personal o del seu entorn?

Quan surto pel carrer, tothom em reconeix, així que sempre que puc em quedo a casa a llegir davant la llar de foc rosegant un tros de formatge. Continuo sent una mica tímid i mandrós; en això no he canviat.

> Ara fa 15 anys de la seva primera publicació. Què el va fer interessar-se per la literatura? I pel periodisme?

El periodisme és el que m'ha motivat des del principi, perquè per mi significa la recerca de la veritat i hauria de ser això el que hauria d'empènyer tot els ratolins del món. Perdó, tothom. Els llibres que publico són el resultat dels meus reportatges i aventures, així que tot està lligat.

> Ha escrit de tot i força. Hi ha algun títol que pugui dir que és el seu preferit?

Ehm, uf, no sabria què dir. Tots els meus llibres són per a mi molt especials i extrarràtics, perquè són històries viscudes, i l'última sempre em sembla millor que les anteriors. Ara, per exemple, estic acabant

la meva propera obra, *El gran secret del regne de la fantasia*, i després publicaré *El misteri de les set matrioixques*, resultat del meu últim viatge a Rússia.

"QUAN SURTO AL CARRER, TOTHOM EM RECONeix"

> Quins valors transmeten els seus llibres?

Crec fermament en la pau i el respecte dels drets humans (aplicables també a totes les espècies de rosegadors). Però crec que, per sobre de tot, els meus llibres demostren la importància de l'amistat: sense un amic estem sols. Els amics omplen el nostre món i ens donen la força per seguir endavant.

> Què creu que agrada més als lectors de les seves obres? Diuen que el fet que vostè sigui un antiheroi, un ratolí més aviat normal i corrent, pot tenir a veure amb el seu èxit.

Mercè Miralles

Bé, ehm, és clar, potser el fet de ser una mica tímid i maldestre fa que els lectors se sentin més propers a mi. I també penso que l'humor és un dels factors clau perquè els meus llibres siguin veritables *rat-sellers*.

> Suposo que alguns lectors s'hauran intentat posar en contacte amb vostè. Té alguna anècdota que ens pugui comentar?

Cert, els meus lectors poden seguir les últimes novetats i posar-se en contacte amb mi a la xarxa del Club Geronimo Stilton (www.clubgeronimostilton.es) i també al ratblog del web www.geronimostilton.cat. Tinc moltes anècdotes per explicar, però potser una de les més gracioses és d'una ratlectora que em va demanar matrimoni. També em va dir que si no ho volia, no passava res, que ja s'ho arreglaria d'una altra manera i que no em preocupés, no fos cas que em sentís pressionat.

> Els seus lectors són molt joves, en general, però vostè també s'adreça als pares d'aquests nens. Vol que els pares, els avis i els tiets també el llegeixin?

De fet, ja ho fan: sé de molts pares i adults que llegeixen els meus llibres juntament amb els nens i nenes, o els els llegeixen en veu alta. És que l'amistat i la pau són valors universals i tothom es pot sentir implicat i és benvingut a la lectura.

> Quina és la seva recepta de cuina favorita?

En tinc diverses, perquè soc bastant llaminer. Sobretot, m'agraden les de formatge i de xocolata. L'any passat, vaig treure un llibre de receptes (*Les receptes més extraràtiques*), i, vist l'èxit, ara n'estic preparant un de nou dedicat a les postres, *Les postres més extraràtiques*, i allà tot els meus lectors podran trobar les meves favorites.

> I el seu acudit favorit?

Per mil formatges de bola, en tinc un munt –ja n'he publicat cinc llibres plens–; és difícil escollir-ne un. A veure... Aquest, especial per a vosaltres: Quin és el poble de Catalunya que té mes *elles* que el seu nom? *Centelles*. Hehehe.

> Per acabar, la seva obra ha rebut nombrosos reconeixements. N'hi ha cap que li hagi fet especial il·lusió?

Sí, un dels reconeixements que més il·lusió m'ha fet és que els meus llibres hagin estat escollits per la Generalitat de Catalunya com a recomanació de lectura per a l'escola primària (<http://www.edu365.cat/primaria/muds/catala/lectures/stilton/index.htm>).

COMITECA

Jaume Vidal

LA TRIA

Justicier local

No tot és la Lliga de la Justícia d'Amèrica. A la Mediterrània, ben a prop nostre, tenim justiciers. Drac Català n'és un. I a diferència dels grans superherois, para atenció en les petites coses. No es tracta de lluitar contra la gran amenaça alienígena, sinó contra la injustícia de carrer, contra el racisme. Drac Català, com tots els superherois, té una identitat amagada. Es diu Albert Roure i en una expedició muntanyenca a l'Himàlaia va entrar en contacte amb uns monjos de qui va aprendre tècniques que li serveixen per lluitar contra la injustícia.

DRAC CATALÀ GÈNESI

Autor: Carles Roman **Editorial:** Còmics Roman. 15 euros

LA PROPOSTA

No els inflis, dibuixa'ls

L'exercici d'aquesta setmana és crear força tipus de globus. Personatges que pensen amb globus de què en surten d'altres de petits. Converses compartides amb un mateix globus amb diversos deltes. Globus amb el delta de serra que indica el mal humor del protagonista. I tots aquells a què la teva imaginació pugui donar sentit i coherència. Experimenta!

Els globus de diàleg

Un dels elements més característics del llenguatge del còmic és el globus, també anomenat bafarada. De fet, la diferència entre el relat il·lustrat i la historieta es troba en aquest element en què s'encabeixen els diàlegs. Normalment, són esfèrics, però poden adoptar qualsevol forma. Els globus tenen una mena de bec (el delta) que s'orienta al personatge al que correspon el diàleg. Però, a més, el globus també pot ajudar a donar més pistes sobre les sensacions que té el personatge o el context en què es troba. Així, quan el delta es converteix en petits globus en línia vol dir que el personatge està reflexionant i la resta de personatges no senten el que diu a la bafarada. Si està enfadat, el bec pot agafar forma de dents de serra. Si el globus perd la seva forma esfèrica i sembla com si hagués d'esclatar, ens dona a entendre que el personatge està enfadat. També, com es pot veure a la vinyeta superior, el globus pren forma d'esta-

Una manera en què la vinyeta expressa la sensació del personatge: la forma d'estalactites de gel indica que està passant molt fred

lactites de gel, el que indica que fa molt de fred. Una altra manera d'encabir el text és un rectangle que se sol posar a la línia de dalt o la de baix de la vinyeta. Ja no es tracta de diàlegs, sinó que són textos que fan el paper de narrador i ens ajuden a situar el que està passant a la vinyeta. Se'ls diu textos de suport.

ALTRES LECTURES

CROQUETA Y EMPANADILLA

Autor: Ana Oncina
Editorial: La Cúpula
Preu: 12 euros

Del primer volum de *Croqueta y Empanadilla* ja s'han fet 14 edicions. Història tendra i seductora amb un context totalment surrealista. N'han sortit dos volums més.

RUBIA DE VERANO

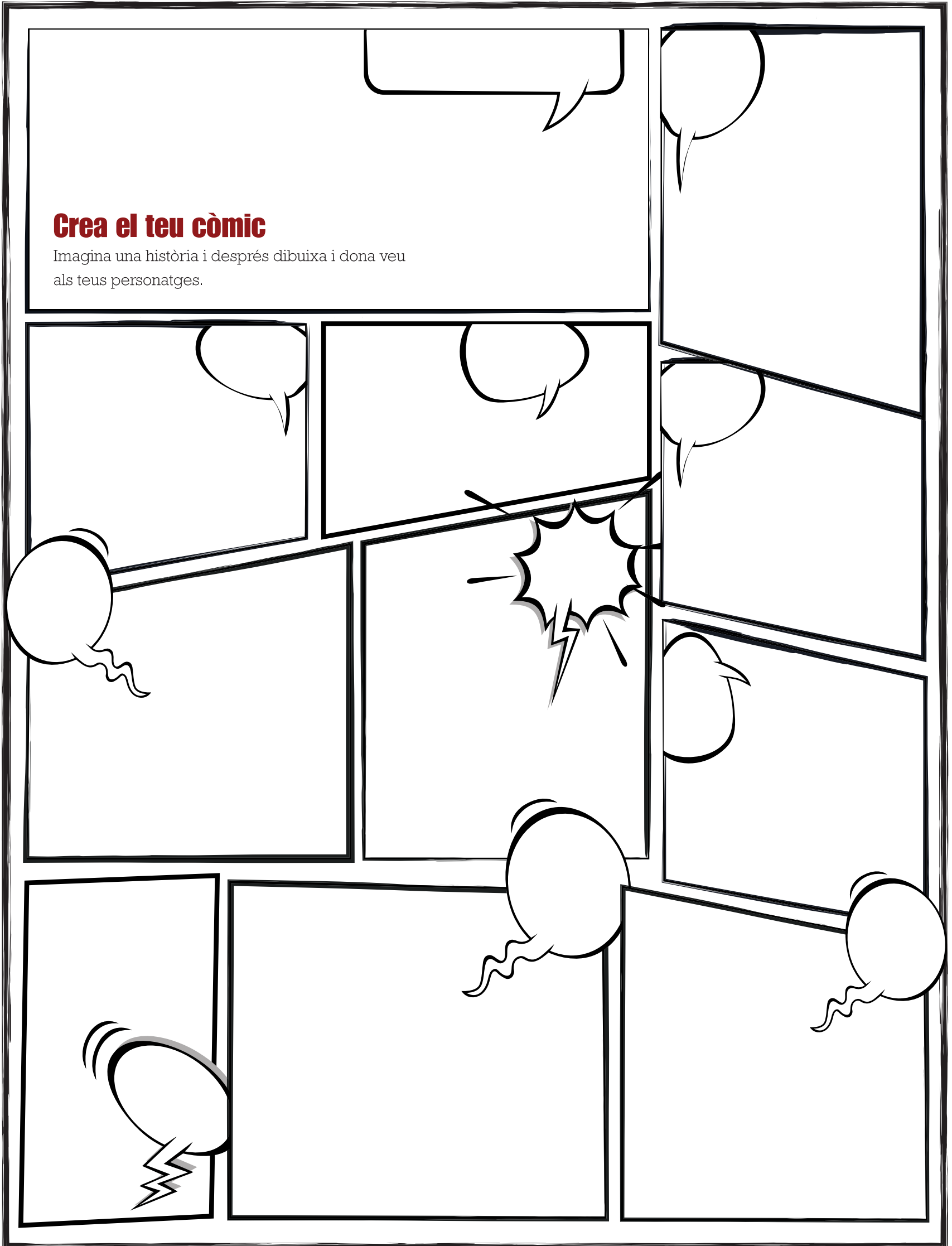
Autor: Adrian Tomine
Editorial: La Cúpula
Preu: 16 euros

No sempre et pots enamorar de la persona adequada. Això ens ve a dir Adrian Tomine, un autor què combina el lirisme amb una certa visió agra de la vida. Diverses històries recopilades d'*Optic nerve*, el tebeo que va crear l'autor. Personatges al llindar de la bogeria.

Crea el teu còmic

Imagina una història i després dibuixa i dona veu als teus personatges.

EXPERIÈNCIES

Els combinats més

Albert Adrià revoluciona el món del còctel amb un tast col·lectiu per a 260 persones als seus sis restaurants mentre la nova gastrococteleria The Alchemix sorprèn amb originals propostes

MARIJO JORDAN
Periodista @MarijoJordan

Estiu és temps de còctels, però també d'experimentar noves maneres de beure i per a això res millor que deixar-se portar per la innovació del grup que capitaneja Albert Adrià. Des del maig, el xef ha iniciat tota una línia d'investigació sobre el món dels còctels amb la casa Bacardí, que esperen que els porti molt lluny. "És un camí per explorar amplísim", diu Josep Maria Bardagí (Bacardí), que descriu entre els seus projectes el d'acostar la cocteleria als bars senzills "perquè puguin maridar amb plats", estudiar la implicació del gel en el resultat final d'un còctel, treballar les cartes de temporada amb fruits del temps, renovar la vaixela... Per demostrar que van seriosament, el 10 de juliol van ser pioners a celebrar un tast col·lectiu de còctels amb 260 degustadors que recorrien en vuit grups els sis restaurants d'Adrià (Tickets, Pakta, Enigma, Hoja Santa, Niño Viejo i Bodega 1900). L'experiència, anomenada "El barrio loco", va durar més de quatre hores, com quatre són les estrelles Michelin que acumulen els seus locals. Un intens recorregut gastronòmic pel Paral·lel que va tenir molt de bogeria, però totalment controlada. Malgrat que alguns còctels estaven fets amb intenses begudes de la firma, tots resultaven molt suaus, perquè la graduació estava rebaixada i es feia sentir el toc herbaci d'un mestre com és el barmen Marc Álvarez.

En cadascun dels locals es tastaven diferents propostes relacionades amb els plats de la casa. Per exemple, a la Bodega 1900, acompanyant per-

Més enllà del còctel. Santi Millán pren un Margarita Pastor. A dalt, una mostra dels combinats més originals: Vicking Soul, Elote i She-de M. JORDAN

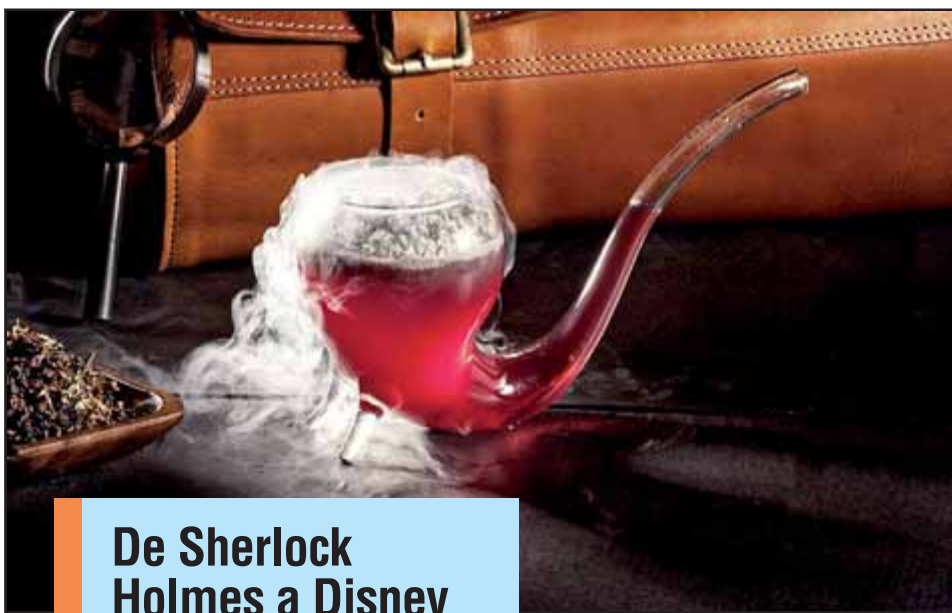
nil ibèric, navalles en escabetx blanc i la preuada oliva esferificada no podia faltar un còctel de vermut Martini Rosso i Gran Lusso. I al Tickets, un còctel de gin Bombay Shapire, palo cortado, una fulla de llozer i una taronja acompanyava tapes sibirites i espectaculars, com ara les cireres en gelatina de Saint Germain (beguda feta amb la flor de saüc: cada ampolla en necessita 1.000) que ocupaven una banyera sencera. Al costat, a l'espai La Dolça, Fran Agudo havia preparat maduixes de temporada penjades d'un arbre amb petites pinces, roses amb perles que esclataven a la boca, llima amb caipirinha feta amb nitrogen líquid... El còctel era potent: whisky Dewards 12 amb llima, préssec, hibisc, xarop de mel i farigola.

EXPERIÈNCIA SENSORIAL

Cada espai rebia el comensal amb música adaptada a l'experiència. A l'Hoja Santa, la cuina d'avantguarda mexicana de Paco Méndez (núvol de tequila, torrada de gambetes, quesadilla de ceps) es degustava a ritme de *mariachi* i amb un impressionant còctel Margarita Pastor, que remetia als tacos al pastor: papada de porc infusióada en tequila Patrón reposat servit sota un escumós núvol de

originals

De Sherlock Holmes a Disney

Què em dieu si de sobte us serveixen un còctel en una fumejant tetera senyora Potts de la *La bella i la bèstia* mentre de la tasseta Chip surten bombolletes (fetes amb flor d'hibisc)? Sabreu que heu entrat en un univers nou a Barcelona: la gastrococteleria The Alchemix, que rep aquest nom perquè l'exmembre d'El Bulli Sergi Palacín, a la cuina, i el barmen Ignacio Ussía creuen «en els principis alquimistes del gust» i hi fan un homenatge. Volen oferir totes les possibilitats: des de prendre un còctel a acompanyar-lo amb unes tapes *after work*, passant per delectar-se amb un complet menú degustació maridat amb còctels. A la barra, Ussía explica els secrets de les seves composicions envoltat de pots plens de llimones enormes, carbasses i cogombres macerats que són un metàfora de la vida eterna. Parlen d'alquímia i del seu particular arbre de la vida.

La seva cocteleria, de base clàssica, incorpora tot el que ha après en la seva trajectòria al Via Véneto, l'ideal Cocktail Bar i el Hofmann. Tècniques de cuina i pastisseria aplicades al còctel. Hi ha nitrògen líquid, gel sec, escumes, gelificants i esferificacions. Però també històries. Com ara la pipa fumejant de Sherlock Holmes, un còctel que s'inspira en el brandi i les cireres que prenien el detectiu i on fins i tot hi ha cendra comestible. O el còctel amb hidromel que ens remet al deu Odin del món viking, amb les seves banyes. Venint d'on venen, la proposta gastronòmica ha de ser per força una fusió oriental-mediterrània.

salsa verda. “Ens adrecem a paladars sense prejudicis”, deia Adrià, que va ser una mica a tot arreu durant la vetllada. A Santi Millán tot li semblava genial, malgrat que l'actor només en tastava una mica perquè no beu alcohol. Al germà petit de l'Hoja Santa, el Niño Viejo, se servien tequiles amb llima, suc de blat de moro i Saint Germain.

Al Pakta de Jorge Muñoz, hi havia delícies nikkei, com ara el nigiri d'espardenya, el tofu d'alvocat amb dashi shoyu i el nigiri de wagyu, que maridaven amb un còctel de masato (beguda de iuca fermentada) llima, sake, Saint Germain i miri (licor de vi japonès). Al restaurant, que fusiona les cuines japonesa, peruana i mediterrània, sonava la música de la DJ nipona Hito. Per al restaurant més avantguardista, l'Enigma, Marc Álvarez va preparar el còctel Ahmar (“vermell” en àrab) amb vodka Grey Goose, llima, maduixa i vermut blanc Ambratto. I a la cocteleria 41 graus, el colibrí: Grey Goose, anet, llima, pastanaga, taronja i canyella. Els platillos no deixaven indiferent: ostres amb tucupí i formiga, perfum de vermut (que es difumina a la mà), esferes de parmesà, percebe i alga *Codium*, galleda de nori amb caviar... La ruta va passar la prova.

AMB GUST

Òpera & Balam

Aquè sap una òpera? Com interpretariem als fogons el dolor de la jove madama Butterfly abandonada amb un fill pel seu marit nord-americà? Raül Balam i la seva mare, Carme Ruscalleda, ho veuen com unes delicades postres rosades en forma de branca de cirerer florit, fetes amb prunes fermentades i cítrics verds nipons (*umeboshi* i *sudachi*) que arriben al comensal dins d'una bola de fràgil vidre coberta dramàticament per un teló de vellut vermell com la sang.

És aquest un dels plats més fascinants del nou menú que se serveix al Moments de l'hotel Mandarin Oriental, que, com els dos últims (dedicats als ecosistemes i al cinema), s'inspiren en àrees temàtiques afegint al plaer del gust el del joc de les associacions enginyoses il·lustrades. “No entenc d'òpera, però quan vaig dos o tres cops l'any al Liceu m'emociono moltíssim i se'm posa la pell de gallina”, explica Balam. Precisament, *Madams Butterfly* és una de les seves òperes preferides, com la *Car-men* de Bizet: “La protagonista és gitana i s'enamo-

Raül Balam, amb batuta comestible ➔ JORDAN

ra d'un torero. Per tant, fem cua de bou amb olla gitana, que porta cigrons, mongeta tendra, safrà, pera i sofregit. Però com que la nostra Carme és del Maresme, canviem el sofregit per un maduixot”, diu el xef fent referència directa a Ruscalleda.

Un àpat genial, lleuger i fresc per adaptar-se a la canícula, que repassa llibrets, tenors (hi ha un plat que homenatja Pavarotti, Domingo i Carreras amb *tigelle* de Mòdena, calamar madrileny i botifarra catalana), teatres i també dives, com ara l'australiana Nellie Melba, a qui el gran Auguste Escoffier va fer unes postres a mida, el conegut *préssec Melba*, elaborat amb aquesta fruita cuita acompanyada de gelat. “Diuen les males llengües que a la soprano li agradava tant que el xef li'n feia dur tants a l'habitació de l'hotel que va ser el culpable que s'engreixés.”

Atenció també al pastís d'*ajoblanco* de les noces de Fígaro, a les batutes comestibles, a la croqueta d'oca inacabada que remet a l'òpera també inacabada de Mozart, *L'oca del Caire*... Balam ha fet un recital de primera que agradarà igual a gastrònoms i melòmans.

Marijo Jordan

Periodista @MarijoJordan

Divendres

27

JULIOL

No sóc idiota, senyora ministra

Madrid. Roda de premsa del Consell de Ministres. 14.30 h

Tal com havien promès en l'oposició i tal com havien anunciat el 15 de juny en la primera declaració d'intencions del nou govern socialista espanyol, s'ha restituit la sanitat universal. El Consell de Ministres ha aprovat, avui, un reial decret que modifica la reforma del PP que havia retirat la targeta sanitària als immigrants en situació irregular. El reial decret torna a lligar l'assistència sanitària a la ciutadania i no al concepte d'assegurat. "Una societat justa no deixa ningú enrere", ha dit la ministra Carmen Montón. Però com si tingués por de les clatellades de demagògia que li venen a sobre s'ha sentit obligada a explicar que no representarà cap sobrecost, sinó que, al contrari, l'assistència normalitzada farà la sanitat més sostenible. Duros a quatre peles. Diu que el millor control de les malalties evita que s'agreugin i que els

pacients vagin a urgències, que seria més car. I un be negre amb potes rosses!, que diria l'àvia Neus. No s'adona que tracta d'idiotes aquells que li aplaudim la decisió independentment del cost? En què es converteix una societat que invisibilitza milers de persones i que, a més, els nega l'assistència sanitària? No necessitem jocs de mans ni de paraules per a una decisió que ja trigava. Ha fet ben fet, senyora ministra. No cal que justifiqui!

EL VORAVIU

TEXT
JOAN VALL I CLARA
jvall@lrp.cat

DIBUIXOS
JORDI SOLER
jsoler@lrp.cat

“

“Puigdemont ha deixat a Sánchez un període de gràcia de 153 dies”

“

“L'últim any, Betevé ens ha costat 31 milions i en porta quasi 100 en el període 2013-2017”

“

“El que jo trobo bé és que, avui per tercera vegada, el president Torra hagi anat a veure els presos a Lledoners”

Dissabte

28

JULIOL

Puigdemont escanya però no ofega

Waterloo. Casa de La República. 9 h

El 130è president de la Generalitat ha allargat el període de gràcia del govern Sánchez fins al setembre o l'octubre. Vol que aprofitin l'estiu per treballar i que després, a la tardor, expliquin la recepta que tenen per a Catalunya. El període de gràcia serà, així, de 153 dies. El 50% més del que es dona a qualsevol govern, i temo que els necessiten de debò. Que Puigdemont, que passa per ser la bèstia negra que no vol baixar del burro, afini els temps com els afina certifica que tots intueixen (ell mateix també) que alguna cosa es pot coure si es fa a foc lent. Al vespre, en el darrer FAQS de la temporada, el catedràtic Javier Pérez Royo en posa una altra sobre la taula que també rosegava cervell. Segons ell, el judici contra els presos no es pot obrir sense Puigdemont aquí. És el que ell anomena principi de legitimació democràtica i és la corona d'espines que s'ha

posat Llàrena en renunciar a l'extradició. "A un conseller només se li pot exigir responsabilitat en un assumpte que sigui de la seva conselleria. Però en el cas d'un assumpte com el delictu de rebel·lió, en ser una qüestió del conjunt del govern, si no hi ha el president, no pot haver-hi cap conseller", va dir Pérez Royo. Per acabar-ho d'adobar, Gonzalo Boye diu que tenen documentat que investigaven abans dels fets. Embolica que fa fort!

Diumenge

29

JULIOL

De negoci a esclavitud

Barcelona.
Gran via de les Corts Catalanes

Cap a 2.000 taxis tenen ocupada la Gran Via i l'acampada ja s'ha institucionalitzat. Hi acudeixen companys solidaris de tot Catalunya i la situació es reproduceix en altres ciutats espanyoles. Sembla que pot anar llarg i que estan ben organitzats, però dubto si prou per a la mala peça que tenen al teler. El taxi ha entrat en un procés perfectament conegut que abans han passat altres sectors. La segona part de la dècada dels setanta i els anys vuitanta del segle passat, un

quiosc era un bon negoci i en jubilar-se se'n cobrava un bon traspàs. Durant els noranta i la primera dècada d'aquest segle, molts encara van generar un bon sou posant-hi moltes hores de feina. Ara, un quiosc és una esclavitud, no se'n traspassa cap i el que tanca ja no torna a obrir. Els que subsisteixen és perquè han convertit l'activitat del quiosc en complementària d'un nou negoci de laminadures o records. I a més de llibreries s'han habilitat com a quioscos, benzineres i supermercats. Fa quatre dies, el taxi encara era un bon negoci i hi ha gent que s'ha hipotecat per comprar una llicència. Però, les properes tres dècades, entrarà en un declivi galopant i veurem si a partir del 2050 en queda cap. Ara, són els nous sistemes de transport i les aplicacions. Després, vindran els vehicles autònoms, que a l'Estat francès ja corren.

Dilluns

30

JULIOL

Dic sense dir-ho i puc desdir-ho

Palma. Palau de l'Almudaina. 11.30 h

El rei dels espanyols ja és també estratègia Íbex 35, tàctica 1 de juny i batalla "no canviem res perquè tot canviï". El Borbó ha estat excel·lent en la interpretació de les noves formes polítiques. Ha dit sense dir-ho i pot desdir-ho o fer-ho desdir, que encara serà més glamurós. Ni tan sols ha obert boca. Ha deixat sortir un altre a dir que ha dit que li agradaria bastir ponts sense explicar per què el 3-O els va dinamitar tots. Aquest altre no és qualsevol, ni un periodista que passava per allà. És un president de Parlament autonòmic. Poca broma! I no li ho van dir pas fent una cervesa o un *tinto de verano*. Li ho van dir en la recepció oficial. Però com que és podemita i va vestit com va, permet qualsevol hipòte-

si, fins i tot que el Borbó no ho hagi dit, perquè ja se sap que aquests podemites de melena llarga, vamba i americana són donats a la fabulació. Però no patiu, que el rei dels espanyols no sortirà pas a dir que no ho ha dit. I així queda dit sense dir-ho. I els d'aquí poden continuar dient que, mentre no demani perdó, com si vol dir missa. I els d'allà dient que qui és aquest Picornel (amb l final, no ll) per erigir-se en portaveu del rei. Antonio Jiménez, el de l'*escallering*, fins i tot fa mofa de la ignorància del President balear: "No sap que bastir ponts no és el paper del rei." Però el 3 d'octubre el van aplaudir.

Dimarts

31

JULIOL

Quina reforma Serra?

Xarxa. Web d'Associació de Militars Espanyols (AME)

Manifest de 181 militars. *Declaració de respecte i desgreuge al general Francisco Franco Bahamonde, soldat d'Espanya*. Evidència que les *fake news* no són un invent digital i que vanaglòries de les més venudes pel règim del 78 són això, *fake news*. Quin cony de reforma dels exèrcits va fer Narcís Serra si, aprofitant que són a la reserva, el 2018 són capaços de parir un text com aquest? Va comprar-los el silenci un temps. Aquesta va ser la gran reforma. També avui Ribera fa un tuit perquè vol "recuperar la normalitat als carrers": "Si el govern de Sánchez no vol netejar de propaganda separatista il·legal els espais públics, ho farem nosaltres. Carrers, places, platges i institucions." El naufragi de Cs el porta a intentar capitalitzar la idea que a l'espai públic la normalitat és la neutralitat i per això es creuen amb el dret a censurar els qui s'expressen lliurement. Aquesta idea de la neutralitat com a virtut és una idea de l'educació franquista que ens venia l'encert de Franco en haver-se mantingut neutral en la Segona Guerra Mundial. I sortir als carrers a capolar les lliures manifestacions dels altres és censura i violència. No té cap més altre nom i no recupera cap normalitat. Si volen ser normals, que portin els seus símbols amb orgull. O no. Però que deixin tranquils els dels altres.

Dimecres

1

AGOST

Fa enrogir com la Corpo o més

Barcelona. Registre mercantil

El balanç de gestió del 2017 de ICB, la societat 100% municipal que gestiona Betevé, fa enrogir. Tant com la Corpo o més. Perden 11.835.234 euros i reben una subvenció de 16.869.460 euros de l'Ajuntament de Barcelona, que hi afegeix 3.000.000 euros per restablir l'equilibri patrimonial de la societat. És a dir, que, el 2017, els ciutadans ens hem rascat 31.704.694 euros de la melsa

per a un 0,4% de l'audiència i una venda de publicitat de 257.884 euros (de què 48.444 de la Generalitat). En diuen servei públic i llibertat d'expressió i així justifiquen que aconseguir un euro al mercat ens en costi 151 de diner públic. Pinta millor negoci que els Jocs Mediterranis de Tarragona. Entre pèrdues acumulades (14.863.712 euros) i subvencions municipals (83.796.206 euros), ICB ha costat a la ratlla de 100 milions els darrers cinc anys. Sumeu i seguiu. Aquest any, aflora la regularització d'IVA del 2013-2017. Els propers anys, hauran d'aflorar les conseqüències de les sentències judicials que donen la raó als treballadors externalitzats a l'entorn Lavinia. ICB parla de 170 treballadors que haurà d'internalitzar. Els sindicats, de 245. El 2017, la plantilla és de 21, a un cost mig de 59.349 euros per treballador. Agafa't, que venen revolts! Per cert, qui es pot permetre aquest cost treballador en el sector de la televisió local privada?

Djous

2

AGOST

"Aquí y ahora. Luego y allí"

Barcelona. Entrevista al conseller Maragall a Rac1. 09.50 h

Com que l'important (segons el políticament correcte d'aquest estiu) és que es dialoga i que es dialogarà, el conseller Ernest Maragall positiva que, en la comissió bilateral d'ahir, no volguessin parlar ni dels presos ni del dret a l'autodeterminació, encara que per als catalans era imprescindible i innegociable que se'n parlés. "Han dit que no tocava *aquí y ahora*. Doncs en parlarem *luego y allí*", ha dit Maragall. I és que, després de 7 anys de no reunir-se la bilateral, els representants del govern espanyol s'hi han presentat sense preparar cap resposta a aquelles qüestions de què sí que volien parlar. És la versió de la consellera Elsa Artadi, que va trobar la reunió "decebedora i frustrant". Segons la versió de la ministra Meritxell Batet, s'han posat d'acord que, d'aquí a finals d'any, s'hauran posat en marxa totes les comissions i subcomissions bilaterals que toca posar-hi. El que jo trobo bé (just, necessari i imprescindible) és que, avui, el president Torra hagi anat per tercera vegada a veure els presos a Lledoners. Tant si

n'han parlat com si no, tant si hi ha coses com si no, tant si se'ns poden dir com si no, tant si són aquí i ara com si seran després i allà, els presos mereixen saber el que hi ha de la veu del president. S'hagi sabut en la comissió bilateral, per senyals de fum o per colom misatger.

Ras i curt LLUÍS MUNTADA @muntadalluis

Estava escrivint i necessitava saber si als anys cinquanta del segle passat existia una marca concreta de xocolata. La part més primitiva del meu cervell m'ha dit: «Truca a la teva mare i pregunta-li-ho!» Extraviat i feliç en aquell plec temporal, ha tardat dos segons a revenir-me que la mare és morta des de fa cinc anys.

Escrivim a presos i exiliats

Dissabte
4
D'AGOST

Dissabte dia 4 i també el dia 11 seguirà, a les 10 h, a la plaça Major de Vic el taller *Escrivim a presos polítics i exiliats*, organitzat per l'ANC de Vic i que va començar el 21 i el 28 de juliol.

L'exposició 'Presos polítics'

Dissabte
4
D'AGOST

L'exposició 'Presos polítics a l'Espanya contemporània', de Santiago Sierra, arriba, el dissabte dia 4 d'agost, al passeig Marítim de Calafell. Dimarts i fins a l'11 d'agost, serà a la població de la Pobla de Segur. La mostra és una rèplica de l'obra censurada en la darrera edició d'ARCO i està emmarcada dins la campanya *Demà pots ser tu*, que vol reivindicar les llibertats democràtiques i ciutadanes. L'exposició serà al Comú dels Particulars, al carrer de la Font, 17, amb els següents horaris de visita: el dia 7, de 19 a 21 h; els dies 8, 9 i 10, de 10 a 12 h i de 19 a 21 h, i el dia 11, de 10 a 12 h. L'exposició arribarà, també el dissabte 11 d'agost, a Badalona, a partir de les onze del matí, en una ubicació encara per confirmar.

AGENDA REPUBLICANA

Xavi Oltra
xoltra@lrp.cat

Si ens voleu fer arribar les vostres propostes, ho podeu fer a l'adreça agenda@lrp.cat

+ AGENDA

Dilluns, 6 d'agost

L'art contemporani de Francesc Torres

El MACBA acull, a les sis de la tarda, una exposició guiada de Francesc Torres sobre l'art contemporani, amb reflexió i crítica sobre el poder, la política, la violència, la memòria i la cultura del nostre temps.

Cada dia

Música per la llibertat a Arenys de Mar

El municipi maresmenc d'Arenys de Mar segueix sent dels més solidaris amb els presos, amb la concentració diària a la plaça de l'Ajuntament, on els veïns interpreten *El cant dels ocells*.

Dijous, 9 d'agost

Vicent Sanchis, a Camprodon

Dins els *Dijous d'Òmnium*, el director de TV3, el periodista Vicent Sanchis, farà una xerrada a la sala de Cal Marquès de Camprodon, a les set de la tarda.

...i a SANT ESTEVE DE LES ROURES

Amb Rivera i Casado

Dilluns 6 d'agost, tots a Algesires. Farem un sopar groc a l'*Open Arms* i hi convidarem Albert Rivera i Pablo Casado perquè es facin mes fotos amb els immigrants.

Concert solidari

Dissabte
4
D'AGOST

A Sant Pere de Riudebitlles, es durà a terme, avui a les 22.30 h, un concert solidari a la plaça de l'Església del municipi.

CONCERT SOLIDARI

Sopar Groc a Porqueres

Diumenge
5
D'AGOST

L'ANC organitza un altre Sopar Groc, en aquest cas a Porqueres. L'esdeveniment està previst a les nou del vespre, a la plaça Major i serà una altra reunió reivindicativa per demanar l'alliberament dels presos polítics i el retorn dels exiliats. Hi haurà botifarrada, actuacions musicals i parlaments de Lluç Salellas, Magda Casamitjana i Xavier Sánchez, germà de Jordi Sánchez.

Ras i curt MARTA ROQUETA @martaroqueta

Dies abans que Juana Rivas fos condemnada, el Suprem sentenciava que Espanya no havia fet prou per protegir la filla d'Ángela González, assassinada pel seu pare maltractador, denunciat 51 vegades, en una visita no supervisada. Si l'Estat no ens protegeix i ens castiga per autoprotegir-nos, què fem?

Concentració a Gràcia

Dilluns
6
D'AGOST

Com cada dilluns, la plaça de la Vila del barri de Gràcia de Barcelona tornarà a ser l'escenari, a les vuit del vespre, d'una concentració per reclamar la llibertat dels presos polítics. En aquest cas, participarà en l'esdeveniment el poeta Antoni Clapés.

Sopar Groc a Talamanca

Dissabte
11
D'AGOST

El poble de Talamanca, al Bages, acollirà, dissabte, un Sopar Groc Botifarrada per reclamar la llibertat dels presos polítics i el retorn dels exiliats. L'acte es durà a terme a les 21.30 h.

SOPAR GROC

Concentració a Sants

Dilluns
6
D'AGOST

Com cada setmana, de dilluns a divendres, la plaça de Sants de Barcelona acull, a les vuit del vespre, una concentració per demanar la llibertat dels presos polítics i el retorn dels exiliats. Els veïns del barri es reuneixen al costat de la font nova. També reclamen que s'arxivin totes les causes judicials.

L'energia en mans de la gent

Dissabte
11
D'AGOST

La sala Cal Frares de Llívia serà l'escenari, dissabte 11 d'agost, de la xerrada *Posant l'energia en mans de la gent*, a càrrec de Pere Puig, enginyer industrial i vicepresident d'Eurosolar, associació europea per les energies renovables. La ponència tindrà lloc a les vuit del vespre, al carrer dels Forns, número 1, i tractarà sobre les energies renovables a Catalunya i el seu futur en l'àmbit europeu. L'acte està organitzat per l'Assemblea Nacional de Catalunya a la Cerdanya.

Sopar Groc a Palamós

Dissabte
11
D'AGOST

Palamós s'afegeix també als Sopars Grocs, que fa mesos que se celebren arreu del territori català. En aquest cas, serà el proper dissabte, a les nou del vespre, a la localitat de la Costa Brava, a la Nau dels 50 metres. Al Sopar Groc Solidari, organitzat per l'ANC, Piulades a la Fresca i Òmnium Cultural, assistiran la presidenta de l'Assemblea Nacional Catalana, Elisenda Paluzie, i el vicepresident d'Òmnium, Marcel Mauri, a més dels familiars dels presos i exiliats polítics. Els beneficis del sopar aniran destinats a la caixa de solidaritat d'Òmnium i l'ANC. Les inscripcions al sopar es poden fer a Finques Garbí, cada dia, i a la granja Cristall, el dimarts i dijous de 18 a 20 h.

Música per la llibertat

Dimarts
7
D'AGOST

De dimarts a divendres, a les vuit del vespre, a la plaça Bonet i Muixí de Barcelona, davant les escales de l'església, Músics per la Llibertat organitza un acte per demanar la llibertat dels presos. Diferents músics del barri i els mateixos veïns interpreten *El cant dels ocells*, *L'estaca de Lluís Llach* i el cant d'*Els segadors*.

Ras i curt MARIONA ISERN @marionaisern

Arribo de vacances i la ciutat de Barcelona és caòtica. No hi ha taxis, la cua per agafar el bus és eterna i els turistes estan descol·locats. Respecto el dret de vaga dels taxistes, però deixar una ciutat aturada i sense el seu servei el mes de juliol s'assembla més a un xantatge que a una altra cosa.

ENTRETENIMENTS

Jordi Soler jsoler@lpr.cat

ENREVESSATS JORDI SOLER jsoler@presencia.cat

Horizontals: 1.- Dit d'una fórmula del sistema d'unitats emprat en electricitat en què només apareix el factor 4π en els casos de simetria esfèrica. 2.- Instrument quirúrgic cap allà, em dirigiré cap aquí. Festa cristiana cap allà, resina de l'estepa de la muntanya cap aquí. Integrated Circuit. 3.- Fan sonar el martell. Relatiu, del dret i anatòmicament parlant, al recte. Cap allà, transpiro; cap aquí, constituents del caviar. 4.- Nom d'un petit automòbil fabricat a Barcelona entre el 1955 i el 1962 per l'empresa homònima. Trajecte morbós a través del qual circula un líquid fisiològic o patològic que n'impedeix la cicatrització. Punt cardinal. 5.- Planta del raïm. Fan sonar el partidari. Xifra romana. Fa de corcoll i vulgarment. 6.- Allò britànic. Posseirà. Cognom d'un històric futbolista del Barça, de nom Joaquim. 7.- Subclasse d'antozous formada per pòlips amb vuit septes i vuit tentacles, també anomenats alcionaris. 8.- El tipus de teatre japonès que aquí tanca moltes portes. Rana. Pomposos, altisonants, infatuats. 9.- Escandinava que arriba d'orient. Tracti un infant amb excessiva feblesa i condescendència, i així surti el vailet. 10.- El mig dígraf habitual. Xifra romana. Símbol de l'urani. No hi sobraré de corcoll. Indica un lloc a l'inrevés. 11.- Farien impossible dur a terme. Ôicacrabme. 12.- Monarques absolutament capgirats. Faci sortilegis, endevini per sorts d'orient a occident. Fa sonar la gran mala bava a cal tarambana. 13.- Callat, silencios. Acceptaria l'herència. Invertiu ara el nom d'en Messi. 14.- En plural, malaltia parasitària que afecta els ésser humans i al-

1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														

tres mamífers, produïda pel desenvolupament d'*Echinococcus granulosus*.

Verticals: 1.- Ideologia pròpia dels que reaccionen de forma regressiva, tradicionalista o conservadora. 2.- S'enfila l'estri usat pels bàrmans professionals. I ara s'enfila el nom del molt honorable Torra. 3.- Els romans que trobareu al cine. Jupa sense cap

ni peus. Entra i surt de Torrent. Força impresa, de caràcter permanent i mesurable, que constitueix la qualitat natural dels mòbils. 4.- Boig, mancat de raó. Ocell de l'ordre dels passeriformes, de la família dels tûrids, que si és mascle és molt cantaire. Aton lacisum. Fa sonar l'inici implícit. 5.- Va columna amunt abans de Tsè. I ara hi va una induració circumscrita de l'epidermis. Mitja Anna, només. 6.- Punt al seu punt. Faig que el piano pugui sonar com Déu mana. Fa sonar l'ombrós bosc d'oms. Senti una profunda tîria de baix a dalt. 7.- Aquest element químic inhibeix la transmissió de l'estímul del sistema nerviós en bloquejar-ne els receptors α o β . 8.- S'enfila l'oficial que tenia a càrrec seu els cavalls reials. Rierol. 9.- El causa, del dret, la repetició continuada d'allò que no interessa. L'ordre en què solen anar algunes coses. 10.- Capgirat sacerdot. Època de disbauxes anterior a la Setmana Santa, de corcoll. 11.- Zulu mut. Xifra romana. Esmentar de baix a dalt. Fa sonar l'or groc. Fa sonar l'honor. 12.- Fa sonar la carpa. Com ara el *Charlie Hebdo*. I costums. 13.- Dispositiu d'us femení. Lloc de treball de secretaris i secretàries. Per cridar l'atenció. 14.- Aquests han prescindit de qualsevol confessió religiosa.

SUDOKU

	9	3				7	4
7	2			3			5 8
				8			
8			9				7
6		7					3
4	7	8	5	3			6
		9				8	5
9							2
3	8	5	2				

FÀCIL

		9	2			4	
				7		8	
3	5			6		7	
	4	2			8		
6			4	3			2
		7					
		6					9 8
7						5	3 6
9			2			4	

DIFÍCIL

JEROGLÍFIC

ARTICLE 1
CAP A ATON

Còsmic, enciclopèdic, il·limitat

SOLUCIONS

Jeroglífic
Universal (Un i, Vers, al)

Enreversats horitzontals
1.- Racionalitzada. 2.- Erina. Nadal. IC. 3.- AE. sítaceR. Suo. 4.- Ciua. Fístula. N. 5.- Cep. Aial. C. tof. 6.- It. Tindra. Rife. 7.- Octocoral·laris. 8.- No. ri. Emfàtics. 9.- acidròN. Avicll. 10.- R. M. U. erbac. No. 11.- Impedirèn. uanll. 12.- sier. igetros. A. 13.- Mut. Adirra. oel. 14.- Equinococosis.

DIFÍCIL

7	6	9	2	8	1	4	5	3
4	2	1	3	7	5	8	6	9
3	5	8	9	6	4	7	2	1
1	4	2	6	9	8	3	7	5
6	8	5	4	3	7	9	1	2
9	3	7	1	5	2	6	8	4
5	1	6	7	4	3	2	8	9
2	7	4	8	1	6	5	3	9
8	9	3	5	2	6	1	4	7

FÀCIL

8	9	3	1	6	5	7	2	4
7	2	6	4	3	9	1	5	8
4	1	5	2	7	8	9	3	6
3	8	2	6	9	4	5	7	1
5	6	9	7	2	1	8	4	3
1	4	7	8	5	3	2	6	9
2	7	1	9	4	6	3	8	5
9	5	4	3	8	7	6	1	2
6	3	8	5	1	2	4	7	9

Quant et costen els Borbons?

Càtering del 12-O

30.800 €/any

Fes-te republicà a www.lrp.cat
o trucant al 972 186 400

* La subscripció en paper també inclou
accés als continguts digitals.

Subscripció anual:

Paper* — 72 €

Digital — 12 €

LA REPÚBLICA

Tavernia

Joan Poyano & Teo Perea

